

LUK Jisas Kraiss lo Peri Heneruwe, Luk leseteye ape ne

Luk Peri Tutawe

Meni ta iyape Luk one towe eite leseye. Le Jisas lo meni disaipel pefine a'i ta'ame. Le Juda lo lu tewi ma'e fai ta'ama. Le lu tewi Grik ma'e fai. Wiyawi lo, le tu ta'aneteye ape, le lu taune u tahe se au pati ferafereiteye. Le per Grik te'eteye. Le etiri tomu ne'ese wanu so'oruweteye. Le one towe eite lu taune Grik ma'e au leseye. Le lowe ma'e apou au te'e atuututeye. Meni ape Jisas le lu taune, lu tewi tere'e ma'e fai ape, au pati ferafereiyei ne itorai. Le Jisas lo wiyawi siye ta'ame. Le Jisas lo peri wanu ta'ame. Ahowa, lu tere'e tamo Jisas ne au te'eteye su, le peri lowe lo wanuwewe, one towe ta sahe leseye. Serai nomo one towe eite siye te'eyei su, nomo Jisas Meni Owane Tutawe siyerowa. Le hi awei ma'e lu taune werese werese a'i au pati ferafereiyei ne itorai.

Luk meni Tiofilus Jisas ne au leseye.

¹⁻⁴ Ane peri eite, meni owane, Tiofilus, Meni Owane Pefine a'i lo wiyawi werese ne, ne ma'e lese ausawiyei ne totesiya. Lu tomu ne'ese Meni Owane Pefine a'i ape lo wiyawi werese siyeteye. Lowe one towe sahe leseye. Lu ape mo, lowe Meni Owane Pefine a'i ape mase uweinamiteye. Lowe, meni ape lo lu feni pefine a'i lowe etiri werese, le ironamiye ape, nomo ma'e au te'esai.

Sosu a'i pe ane aiwawe a'i, etiri werese, le ironamiye ape, ane one towe sahe leseyei ne totesiya. Ane etiri werese, lowe leseye ape, siye te'e etinamiteye. Ane lu

werese, le mase ironamiteye ape, ei toweriye. Lowe ane ma'e Meni Owane lo peri ne au te'e areiyete. Serai ane Meni Owane Pefine a'i lo wiyawi farere a'i au leseyei ne totesiya. Etiri werese, le tu irowe ape, ane tutawe leseyei. Etiri werese, le mo'o irowe ape, ane sosu mo'o leseyei. Ne peri ano siye te'eyei su, ne etiri werese, lowe ne ma'e au te'e atuatuteye ape, siye so'oruwe tepa'asiyei. Peri ape wiyeme a'i tene! [Ap 1:1]

Ipari wisere a'i ta Sekaraia ma'e te'e naneiyeye.

⁵⁻⁶ Nowe ta se awei lo meni owane iyape Herot, le omo pani Judia ma'e au noweinoweiteye. Nowe ape se au heseyei meni owane ta iyape, Sekaraia, iroteye. Meni ape lo niyene iyape Abiya. Abiya lo lu tewi ape mo, lowe me tahe heneri se ape yehe sahe Owane Sitewi ma'e au itomuteye. Meni Sekaraia lai Abiya lo wiyawi au ta'anete. Meni ape Sekaraia tani lo aiwawe a'i lowesi Owane Sitewi lo nihe se Owane Sitewi lo yo peri werese umasinamiteye. Lowesi yo seni aseparo a'i ironamiteye. Tani lo, iyape Elisabet, ya'ariyei lo meni owane, Aron, lo lu tewi ma'e fai. ⁷ Lowesi eimane tamo auteiye ta'ame. Elisabet menitani waiyari a'i iroteye. Sekaraia, tani lo aiwawe a'i, lowesi ya'ariyei naihe pefine a'i ne.

⁸ Nowe ta se Sekaraia Owane Sitewi lo wesi sahe me tahe heneri a'i ape Owane Sitewi ma'e au itomuteye. Abiya lo lu tewi ape mo lai wiyawi ape ta'anete. Serai Sekaraia Owane Sitewi ma'e wiyawi lo ta'anete. ⁹ Lowe Owane Sitewi lo wiyawi au ta'anete su, lowe meni ape Sekaraia me tahe heneri wisere a'i yehe sahe lei itomuteyei ne ariariye. Sosu le Owane Sitewi lo wesi tutawe papu me tahe heneri wisere a'i lei itomuwei ne wiye. [Kis 30:7] ¹⁰ Owane Sitewi lo wesi nowe ma'e lu taune tomu ne'ese Owane Sitewi ma'e te'e toweriteye.

¹¹ Sosu a'i pe Owane Sitewi lo ipari wisere a'i ta meni ape ma'e itorai. Le tapiye wari yehe yaru ereti eyate feni ma'e teirai. ¹² Sekaraia Owane Sitewi lo ipari wisere a'i ape siyeye su, le hepene se su'ariye. ¹³ Ahowa, Owane Sitewi lo ipari le ma'e eiye, "Sekaraia, ne taweiru sawa! Tu naifa ne Owane Sitewi ma'e etiri ta ei toweriteye ape, Owane Sitewi lai peri no, le ma'e ei toweriteye ape, wanuwe. Sosu le etiri ape ne ma'e auwei. Tani no meni eime ta auteiyei. Tani no meni eime auteiyei su, ne meni eime ape lo iyape Jon au papore. ¹⁴ Meni eime ape auteiyei su, marepi fenesi lo le ne wisereye nine'inamirowa. Lu taune tamo meni eime fenesi lo ape ne Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeyei. ¹⁵ Meni eime ape Owane Sitewi lo nihe se meni owane erasi a'i henerairowa. Le wain sa'i meremereye a'i sa'i luwaru a'i tere'e arowata. Le mai lo lire papu iroteyeyi su, Owane Sitewi lai meni ape ma'e Hepene Wara'i a'i lo eimawesaiyeyi. Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i le ma'e marepi lo au te'e atuatuwei. [Nam 6:3] ¹⁶ Meni erasi heneraiyeyi su, le Israel lo lu taune tomu ne'ese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'e fiyari areiyeyei. Serai lowe Owane Sitewi lo peri wanuwe su, lowe Owane Sitewi, Owane lowe lo ma'e metete atati teirowa. ¹⁷ Meni eime fenesi lo tu henerairowa. Meni Owane Pefine a'i mo'o henerairowa. Le Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni henerairowa. Le Owane Sitewi lo au te'e siye meni, Elaija, lo hepene wou a'i henerairowa. Le kairefi a'i henerairowa. Le lu taune ma'e apou au te'erowa, 'Tai werese, fene eimane werese fene lo ma'e marepi ta'i a'i totete. Fene, Owane Sitewi lo peri arisinamisiya ape, fene yo seni aseyaro pei umasite.' Meni ape, Jon, le lu taune lo marepi au fareraiyeyei. Sosu nowe me'iye su, Meni Owane Pefine a'i aiyerowa. Serai lowe Owane Sitewi lo peri wanu umasirowa." [Ma 3:1; 4:5-6; Mt 17:11-13]

¹⁸ Sosu Sekaraia Owane Sitewi lo ipari wisere a'i ma'e itiya'u eiye, “Etiri werese, ne ane ma'e au te'eye ape, wiyeme a'i awere? Wawero a'i tene! Ane, tani ano aiwawe a'i, notosi ya'ariyei naihe pefine henerai. Tani ano waiyari ironamisiya.”

¹⁹ Sosu Owane Sitewi lo ipari wisere a'i le ma'e itiya'u eiye, “Iyape ano Gebriel. Ane Owane Sitewi Pefine a'i lo nihe ataha sahe teinamiteye. Le ane peri ape ne ma'e te'e areiyeyei ne eimawe arosai. Serai ane Owane Sitewi lo peri heneruwe wisere a'i ape ne ma'e au te'esiya. [Dan 8:16; 9:21] ²⁰ Peri ano wanure! Owane Sitewi lai ahi no ani tomo'uterowa. Ne peri te'erowata. Sosu etiri werese, ane ne ma'e au te'eye ape, henerai tepa'asiyei su, Owane Sitewi fara'u ahi no ani anerowa. Ne Owane Sitewi lo peri wanu arisiye su, ahi no tomo'uterowa. Peri werese, Owane Sitewi ne ma'e au te'esiya ape, Owane Sitewi lo nowe se wiyeme a'i heneraiyei.”

²¹ Owane Sitewi lo ipari te'e tepa'asiye su, le Sekaraia arunatiyewe fi. Lu taune tomu ne'ese Sakaraia ninawe no'otiteye. Lowe marepi erasi a'i toteye. Piyene le Owane Sitewi lo wesi tutawe nowe ma'e henerai ta'ama awere?

²² Mo'o su Sekaraia Owane Sitewi lo wesi tutawe nowe ma'e henerai. Le Owane Sitewi lo wesi tutawe nowe ma'e henerai su, le peri te'erowata. Lowe le ne te'e tiyatiteye. Piye etiri le ma'e henerai awere? Owane Sitewi lai le ma'e suwou peri ta au atuatuteye awere? Le lowe ma'e ereti se au atuatuteye. Ahowa, le peri te'erowata.

²³ Sosu nowe ta i tepa'asiye su, Sekaraia lo wiyawi tepa'asiye. Le wesi topo lo si tame fi.

²⁴ Nowe mo'o ta se Sekaraia lo tani eime tahe se henerai. Le wesi papu yame ereti feni werese iro fareyarenamiteye. Le apou eiye, ²⁵ “Nowe iyu menei tomu ne'ese ane menitani waiyari a'i ironamiteye. Taune tomu ne'ese ane ma'e te'e narute ye. Lowe ane ma'e apou au te'eteye, ‘Ne

menitani luwaru a'i ne.' Pereye Owane Sitewi lai neritase ano au sasariye. Ane meni eime auteiyei su, lu taune tamo ane ne au te'e nine'irowa."

Ipari wisere a'i ta Maria ma'e te'e naneiyē.

²⁶ Sosu a'i pe Elisabet yame ereti feni werese feni ta'i a'i eime tahe se iroteye su, Owane Sitewi lai ipari wisere a'i lo, iyape Gebriel, omo Nasaret ma'e eimawe arosai. Omo Nasaret pani Galili sahe iroteye. ²⁷ Le menitani wati'are ma'e heneri. Menitani ape ne, lowe meni Josep lai le fa naituwei ne ariariyeye. Menitani lo iyape Maria. Le Juda lo meni owane Devit lo lu tewi ma'e fai. [Mt 1:16,18] ²⁸ Ipari Gebriel Maria lo wesi papu wiye su, le ma'e eiye, "Esi Maria, Owane Sitewi lai ne ne marepi wisere a'i totesiya. Meni Owane Pefine ne mase ironamisiya."

²⁹ Sosu Maria peri ape wanuwe su, le tahe lo auseriyet-eye. Le marepi erasi a'i apou toteye. "Peri lo sitewi eite, piye te'esiya awere?" ³⁰ Sosu ipari Gebriel le ma'e eiye, "Maria, taweiru sawa! Owane Sitewi lai ne ne marepi wisere a'i totenamisiya. ³¹ Peri ano wanure! Ne eime tahe se henerairowa. Serai ne meni eime ta auteirowa. Ne meni eime ape lo iyape Jisas au papore. [Ais 7:14; Mt 1:21-23] ³² Le Meni Owane Pefine a'i henerairowa. Lu taune le ne a'i Owane Sitewi Pefine a'i lo meni eime au te'e areiyerowa. Tu naifa Owane Sitewi lai ya'ariyei Devit ma'e Juda lo meni owane pefine a'i au iro henerai. Sosu aiwawe a'i le meni eime lo ma'e owane Devit lo kairefiye aurowa. ³³ Sosu meni eime ape Meni Owane Pefine a'i henerairowa su, le ya'ariyei Jakop lo lu tewi werese mi mi pasi pasi weriyei au noweinoweirowa. Kairefiyeyei lo po'uterowata." [2 Sml 7:12,13,16; Ais 9:7]

³⁴ Sosu menitani Maria ipari Gebriel ma'e itiya'u eiye, "Ne piye te'esiya awere? Ane meni ta mase howei ta'ame. Ane eime tahe se ta'ama."

³⁵ Sosu ipari ape le ma'e itiya'u eiye, “Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ne ma'e itoraiyei. Owane Sitewi Pefine a'i lo kairefiyeyei ne ma'e napetuwei. Serai ne eime tahe se henerairowa. Ne meni eime auteiyei su, lu taune werese apou eiyei, ‘Meni eime ape Owane Sitewi lo meni eime pefine a'i tene!’ ³⁶ Wanure! Aita'i no Elisabet, le ya'ariyei naihe menitani, eime tahe se irosiya. Tu naifa le waiyari a'i ironamiteye. Pereye le yame ereti feni werese feni ta'i eime tahe se irosiya. ³⁷ Owane Sitewi lai etiri werese werese fara'u ta'ane henerairowa.” [Stt 18:14]

³⁸ Maria itiya'u eiye, “Wanure! Ane Owane lo wiyawi ta'ane siye menitani pefine a'i ne. Ane Meni Owane ano lo marepi umasinamiyei.” Sosu ipari Gebriel arunatiyewe fi.

Maria, Elisabet ma'e sewiyeyei ne fi.

³⁹ Ipari Gebriel fi su, Maria witane a'i sineyewe, omo ta ma'e heneri. Le omo pani Judia ma'e heneri. Le menitani ta sahe sewiyeyei ne fi. ⁴⁰ Omo pani Judia ma'e heneri su, le Sekaraia lo wesi ma'e wiye. Le naihe tani aita'i lo eriteye. ⁴¹ Elisabet, Maria lo peri ape wanuwe su, aita'i lo meni eime lire papu sepe'eyeye. Serai Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i Elisabet ma'e lire papu wiye. ⁴² Sosu le peri erasi a'i apou eiye, “Owane Sitewi lai ne ma'e au wisereyesiya. Ne lai taune werese hi ani ararowe. Owane Sitewi lai meni eime ape ma'e au wisereyeye. ⁴³ Marepi ano wisere a'i totenamisiya. Ne a'i lai, Meni Owane Pefine a'i ano auteirowa ape, ne ane ma'e sewiyeyei ne fai. Serai ane Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyesiya. ⁴⁴ Wanure! Ne ane ma'e au eriteye su, meni eime ano lire papu irosiya ape, wisere erasi a'i sepe'eyeye. ⁴⁵ Ne Owane Sitewi lo peri wanu umasiye. Sosu Owane Sitewi lai ne ma'e au pati feraferiyei. Owane Sitewi lo peri ne ma'e au te'eye

su, ne marepi papu se apou toteye. Etiri wiyeme a'i henerairowa. Serai ne marepi wisere a'i ironamisiya.”

Maria lo yakowei ahi apou au te'eye.

⁴⁶ Maria itiya'u eiye,

“Marepi ano Meni Owane ano lo iyape ei ani arowesiya. *1 Sml 2:1-10*

⁴⁷ Hepene ano marepi wisere a'i ironamisiya. Piyene aware?

Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i ano au sasari pamow-eye.

⁴⁸ Ane iyape erasi se ta'ame. Ane Meni Owane Pefine lo wiyawi menitani. Le ane marepi erasi a'i totesiya. Ane le ma'e au te'e wisereyesiya. Lu taune werese nowe weriyei weriyei a'i lowe ane ne marepi erasi a'i totenamirowa.

⁴⁹ Meni Owane pefine lai etiri tomu ne'ese a'i ane ma'e au irowe. Iyape topo lo wara'i pefine a'i ne.

⁵⁰ Le feraferiyei lo lu taune werese ma'e nowe weriyei weriyei a'i napeturowa. Lu taune werese le ma'e marepi erasi a'i totenamisiya ape, le feraferiyei lo lowe ma'e napeturowa. *Sng 103:13,17*

⁵¹ Le etiri tomu ne'ese ereti topo lo se ta'ane heneraiteye. Lu taune marepi towafi lowe lo erasi a'i totenamiye su, sosu iyape towafi lowe lo ei ani aroweye su, Owane Sitewi lai lowe omo omo werese ma'e eimawe fiyarisawi. *2 Sml 22:28*

⁵² Le awei lo lu owane hi ani araroteye. Lu taune tamo iyape se ta'ame ape, le iyape erasi lowe ma'e ei ani aroweteye. *Jop 5:11; Sng 147:6*

⁵³ Lu taune lau erasi a'i ironamisiya ape, le etiri wisere a'i lowe ma'e au ene aye. Lu taune ma'aru erasi a'i irotete ape, le lowe ma'aru ariye a'i eimawesawi. *Sng 34:10*

⁵⁴⁻⁵⁵ Owane Sitewi lai ya'ariyei nomo lo, Abraham, lu tewi werese ma'e aiwawe a'i te'e naneiyei lo auwe. Le lowe ma'e apou eiye, 'Ane fene ma'e nowe weriyei weriyei a'i au ferafereiyei. Sosu ane fene werese ma'e au pati ferafereiyei.' ”

Sosu Maria lo peri tepa'asiye. [*Sng 98:3; Mai 7:20; Stt 17:7*]

⁵⁶ Sosu a'i pe Maria aita'i mase yame hesi heta ironamiteye. Yame hesi heta i tepa'asiye su, Maria wesi topo lo ma'e si tame fi.

Elisabet meni eime Jon auteiye.

⁵⁷ Maria wesi topo lo ma'e fi su, Elisabet lo nowe henerai. Serai le meni eime lo auteiye. ⁵⁸ Elisabet meni eime lo auteiye su, lu taune werese, omo lo iroteye ape, lu tewi werese aiwawe a'i lowe apou eiye, “Owane Sitewi lai ferafereiyei lo ya'ariyei naihe menitani ma'e auwe. Nomo le aiwawe a'i Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyesiya.”

⁵⁹ Nowe ereti fene werese feni hesi heta (8) i tepa'asiye su, lu taune tamo wesi lowesi lo ma'e tahe touwei ne fai. Lowe meni eime tai lo iyape Sekaraia au papowei ne toteye. [*Stt 17:12; Wkp 12:3; Lu 2:21*] ⁶⁰ Ahowa, meni eime lo mai itiya'u eiye, “Ahowa, meni eime lo iyape Jon au papowei.”

⁶¹ Lowe le ma'e itiya'u eiye, “Piyene ne iyape Jon au papowei awere? Lu tewi werese no iyape Jon se ta'ama.”

⁶² Lowe meni eime lo aite ma'e ereti se aine aiya'o aniye. Lowe ereti peri se le ma'e eiye, “Ne piye iyape au papowei awere?” ⁶³ Sosu Sekaraia ereti peri se one towe ta le ma'e faiye ne ereti se aine aiya'o aniteye. Le one towe ape sahe apou leseye, “Meni eime lo iyape Jon au papowe.” Lowe werese hepene se su'ariye. ⁶⁴ Le one towe sahe lese tepa'asiye su, witane a'i Owane Sitewi lai ahi lo au ta'ane fara'uweye. Ahi lo tomo'ute ta'ame. Serai le peri tame te'eteye. Le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye.

⁶⁵ Lowe werese Sekaraia lo peri wanuwe su, lowe marepi

atoweiyē a'i toteye. Lowe omo omo werese Judia ma'e au te'e fiyariteye. ⁶⁶ Lu taune werese peri lowe lo wanuwe su, lowe apou toteye, “Meni eime ape piye meni henerairowa aware? Owane Sitewi lo kairefiyeyei meni eime ape mase ironamitorowa.”

Sekaraia yakowei ahi apou au te'eye.

⁶⁷ Sosu a'i pe Owane Sitewi lai meni Sekaraia, meni eime Jon lo tai, Owane Sitewi lai Hepene Wara'i a'i lo Sekaraia lo marepi papu eimawe arosai. Serai le Owane Sitewi lo marepi lowe werese ma'e apou au te'e areiyeteye,

⁶⁸ “Nomo, Israel lo lu taune, nomo Owane Sitewi Pefine a'i nomo lo iyape erasi a'i ei ani aroweteyei. Le awe ma'e nomo au ta'ane ferafereiyē ne itorai. Le seni luwaru werese a'i nomo lo au ani sasari pamoweyē ne itorai. Sosu le nomo werese si tame eterowa. *Sng 72:18*

⁶⁹ Owane Sitewi lai nomo werese ma'e meni kairefi a'i ta auwe. Meni ape Devit lo lu tewi wiyeme a'i ne. Le yo seni luwaru werese a'i nomo lo ani sasari pamowerowa. *Sng 18:2*

⁷⁰ Owane Sitewi Pefine a'i tu naifa weryeyē au te'e siye lu ma'e te'e naneiyē lo au te'eteye. Lowe Owane Sitewi lo te'e naneiyē wanuwe su, lowe Juda lo lu tewi werese ma'e au te'eteye.

⁷¹ Lowe apou te'eye, 'Ai atu siye lu tamo fene ma'e au luwaruweyē. Sosu fene pani tere'e ma'e henetiyei su, Owane Sitewi Pefine a'i lai fene ma'e te'e nanei ta auwe. Le a'i lai fene si tame henetairowa. Lu werese fene ma'e ai marepi totenamiyei su, ane lai lowe werese hi ani ararowei.' *Sng 106:10*

⁷² Tu naifa weryeyē Owane Sitewi Pefine a'i ya'ariyei nomo lo ma'e te'e naneiyē ta au te'eye. Le apou eiye, 'Ane ferafereiyē ano fene ma'e auwei. Ane fene

werese ma'e au noweinoweiyei.' *Stt 17:7; Sng 105:8-9*

⁷³ Te'e naneiyei ape le ya'ariyei nomo lo, Abraham ma'e, au te'eye. *Stt 22:16-17*

⁷⁴ Ai atu siye lu tamo nomo pani tere'e ma'e henetiyei su, le a'i lai ai atu siye lu werese ai atu hi ani ararowwe, nomo si tame henetairowa. Serai nomo fara'u wiyawi lo weriyei weriyei ta'anenamitorowa. Nomo ai atu siye lu werese ma'e atoweiyerowata.

⁷⁵ Nomo wiyawi lo aniyei su, mi mi weriyei a'i yo seni nomo lo asevaro farere a'i ironamirowa.

⁷⁶ Sosu, ne meni eime ano, ne meni erasi henerairowa su, ne Owane Sitewi Pefine a'i lo peri au te'e siye meni henerairowa. Ne tu irowawe, yo lo aiyeyei ape au ariariye nanere. Lu taune lo marepi toteyei amerame wara'i wisere a'i fa irote. Meni Owane Pefine a'i ne me'iye aiyerowa. *Ais 40:3*

⁷⁷ Le irowa su, le Owane Sitewi wiyeme lo marepi Juda lo lu tewi werese ma'e au atuatu so'oruwerowa. Le lai yo seni luwaru werese a'i lowe lo, iroteye ape, tote i'anenamirowa. Serai marepi lowe lo asevaro a'i henerairowa. *Jer 31:34*

⁷⁸ Meni Owane Pefine a'i nomo werese ma'e marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Serai feraferiyei lo nomo werese ma'e au ani napetu tawesinamiyei. Poweiyemi erasi wou a'i ne. Lu taune awei se eite ma'e au napetu tawesiye. *Ais 60:1-2*

⁷⁹ Lu taune yo seni luwaru a'i pasi wou ironamisiya ape, Owane Sitewi lo feraferiyei lowe ma'e fiyari arosairowa. Sosu aiwawe a'i lowe ma'e, temeniyei ne tote atoweiyei iroteye ape mo, Owane Sitewi lai feraferiyei lo lowe ma'e au napetu tawesiye. Le

yo seni asevaro nomo ma'e au atuaturowa. Serai le marepi fetane a'i nomo ma'e aurowa.”

Sakaraia lo peri ape tepa'asiye.

⁸⁰ Sosu a'i pe meni eime lo erasi a'i henerai. Hepene lo kairefi a'i iro henerai. Le aite lo wesi arunatiyewe, pani ariye a'i ma'e ironamiteye. Nowe ta se le omo werese ma'e Juda lo lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne heneri.

2

Maria meni eime Jisas auteiye.

(Matyu 1:18-25)

¹ Sosu a'i pe meni owane wiyeme iyape Sisar Ogastus yo peri ta au te'e fiyariteye. Le Rom lo omo pani werese au noweinoweiteye. Yo peri ape apou a'i te'eye, “Lu taune werese, lowe omo towafi lowe lo ma'e si tame iyei. Sosu lowe omo towafi lowe lo iyei su, meni owane iyape lowe lo lese aniyei.” ² Lowe peri so'oruweyei tutawe ape au te'e fiyariye su, meni owane erasi ta, iyape Kwirinius, le omo pani tewi a'i Siria au noweinoweinamiteye. ³ Sosu lu taune werese omo sitewi towafi lowe lo fi su, omo ape lu owane lai lu taune werese lo iyape lese aniyeye.

⁴ Sosu a'i pe meni ta iyape Josep omo Nasaret arunatiyewe, omo Betlehem ma'e yaneye. Omo Nasaret pani tewi Galili sahe iroteye. Sosu omo Betlehem pani tewi Judia sahe iroteye. Piyene Josep omo Betlehem ma'e yaneye aware? Omo Betlehem ya'ariyei Devit lo omo sitewi a'i ne. Josep Devit lo meni lu te'eye. Serai le omo Betlehem ma'e yaneye. Le menitani ta mase, naituwei ei naniye ape, omo Betlehem ma'e yaneye. ⁵ Lowesi iyape towafi lowesi lo au leseyei ne yaneye. Menitani Maria eime tahe se ne. ⁶ Lowesi omo Betlehem henerai su, menitani meni eime auteiyei se nowe ataheyera. Omo

ape sahe wesi werese lu taune teme'eriye. ⁷ Serai menitani ape fe bulmakau lo wesi sahe meni eime poto auteiye. Le meni eime poto ape ipari tahe se worone tawesiyewe, niye papu ani asiye. Sosu le meni eime lo fe bulmakau lo wahu sahe au howeiye.

Ipari wisere a'i ta fe sipsip lu ma'e au te'eye.

⁸ Nowe pasiyeye su omo nowe ma'e lu tamo fe sipsip au noweinoweiteye. Sosu lowe fetane a'i irowe. ⁹ Pereye a'i Owane Sitewi lo ipari wisere a'i ta itorai. Mitaiyeyei erasi mase awei werese ma'e tewi mitaiye fiyariteye. Lowe mi erasi siyeye su, lowe taweiru a'i irowe. ¹⁰ Sosu Owane Sitewi lo ipari wisere a'i lowe ma'e apou eiye, “Fene taweiru sawa! Wanure! Ane fene ma'e peri heneruwe wisere a'i au te'eyei. Peri heneruwe eite se lu taune werese lo marepi wisere a'i au irorowa. ¹¹ Pereye, Devit lo omo sitewi sahe, menitani ta meni eime poto auteiye. Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai meni eime poto ape ariariyeye. Meni eime ape lu taune werese lo seni luwaru a'i au ta'ane sasariowa. Le a'i lai meni owane Krai. Meni ape Owane Sitewi lai ariariyeye. Fene iyei su, fene meni eime poto fara'u siyerowa. ¹² Fene meni eime poto nehiyei su, fene meni eime ape siye so'oruworowa. Fene meni eime ipari tahe worone tawesisiya ape, siyerowa. Meni eime ape fe bulmakau lo wahu papu saro howeisiya.”

¹³ Sosu Owane Sitewi lo ipari wisere a'i lo peri au te'e tepa'asiye. Pereye a'i Owane Sitewi lo ipari wisere a'i a'i tomu ne'ese itorai. Lowe werese Owane Sitewi ma'e au te'e wisereye nine'iteye. Ipari werese ape mo Owane Sitewi ma'e au te'e wisereye nine'iteye su, lowe apou te'eye,

¹⁴ “Lu taune werese, fene Owane Sitewi ma'e peri erasi au te'e wisereyete. Sosu lu taune werese, Owane Sitewi lo peri tote umasisiya ape, marepi fetane a'i

ape lowe ma'e mi mi weriyei ironamirowa. Owane Sitewi lai lowe ne marepi wisere a'i totenamisiya.”

Fe sipsip lo au noweinowei siye lu tamo lai Jisas siyeri.

¹⁵ Sosu a'i pe Owane Sitewi lo ipari wisere werese a'i hire ni'arawe ma'e si tame wiye su, fe sipsip noweinowei siye lu, lowe te'e tiyatiye. Lowe apou te'eye, “Nomo omo Betlehem ma'e iyei. Nomo etiri ape, Owane Sitewi lai nomo ma'e au te'eye ape, nomo fara'u siyenariyei.”

¹⁶ Lowe witane a'i arunatiyewe fi. Lowe omo Betlehem ma'e wiye su, lowe menitani Maria, meni lo Josep, sosu meni eime poto siyenari. Meni eime poto fe bulmakau lo wahu papu saro howeiteye. ¹⁷ Lowe meni eime siye tepa'asiye su, lowe lu taune ma'e etiri werese, Owane Sitewi lo ipari wisere a'i lowe ma'e au te'eye ape, au te'e fiyariteye. ¹⁸ Sosu lu taune werese peri heneruwe ape wanuwe su, lowe werese hepene se su'ariye. ¹⁹ Sosu menitani Maria etiri werese ape mo marepi topo lo papu tote tawesiye. [Lu 2:51] ²⁰ Sosu fe sipsip noweinowei siye lu ape mo, lowe fe sipsip ma'e si tame fiyewe, lowe Owane Sitewi ne au te'e wisereye nine'iye. Etiri werese lowe wanuwe ape, etiri werese lowe siyeye ape, etiri werese Owane Sitewi lo ipari lowe ma'e au te'eteye ape, pefine a'i tene! Serai lowe Owane Sitewi ma'e au te'e wisereye nine'iteye.

Lowe meni eime ape iyape Jisas au papowe.

²¹ Sosu a'i pe nowe ereti feni werese feni hesi heta i tepa'asiye su, lu tamo meni eime ape wesi towafi lowe lo ma'e tahe touwe. Lowesi meni eime iyape Jisas au papowe. Tu naifa Owane Sitewi lo ipari Gabriel Maria ma'e, meni eime lire papu iroteye ape, iyape Jisas au papowe. [Lu 1:31]

Jisas lo mai tai le Owane Sitewi lo wesi tutawe ma'e heneti.

²² Nowe lu hesi werese (40) i tepa'asiye su, menitani, sosu meni eime, lowesi Moses lo yo peri umasiye. Lowesi au hu aseyaroweye su, nohuweripi, meni eime lowesi lo omo Jerusalem ma'e wiyewe, Owane Sitewi ma'e si auwe. [Wkp 12:1-8] ²³ Moses lo yo peri sahe Owane Wiyeme tame eiyeye,

“Menitani meni eime poto auteiyeyi su, le meni eime lo Owane Wiyeme lo ereti ma'e fu aure. Lowe meni eime ape meni aseyaro pei au ariariyere.” *Kis 13:2,12*

²⁴ Lowesi Owane Sitewi ma'e irowe hesi a'i fu au hesere. Owane Sitewi lo yo peri apou a'i te'eye.

“Irowe misate hesi a'i, irowe matu yene oture hesi a'i, lowesi irowe hesi a'i Owane Sitewi ma'e heneri se pei au itomu hese arowere.” *Wkp 12:8*

Serai Maria, Josep lowesi lai Moses lo yo peri werese umasiteye.

Meni Simeon meni eime Jisas siyeye.

²⁵ Omo Jerusalem sahe meni ta ironamiteye. Meni lo iyape, Simeon. Meni ape Owane Sitewi lo yo peri umasinamiteye. Yo seni lo aseyaro a'i iroteye. Le Owane Sitewi lo te'e naneiyeyi ape tote tawesiteye. Owane Sitewi lo te'e naneiyeyi ape apou a'i te'eye, “Owane Sitewi lai ai lu werese, Juda lo lu mase ai atuteye ape mo, hi ani fu ararorowa.” Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i meni ape sahe ironamiteye. ²⁶ Nowe tu se Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i meni ape ma'e apou eiyeye, “Ne i'ero temeniye ta'ame. Ne tu Meni Owane Pefine a'i, Owane Sitewi lai hi awe ma'e eimawe arosairowa ape, iyape Krai siyerowa. Meni Owane Krai, itoraiyeyi ape, siyerowa su, ne fara'u temeniyerowa.” ²⁷ Nowe ape se Josep, Maria aiwawe a'i, lowesi meni eime Jisas Owane Sitewi lo wesi ma'e heneti su, lowesi Owane Sitewi lo yo peri umasiyeyi ne toteye. Nowe ape se Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i meni ape

Simeon Owane Sitewi lo wesi ma'e eimawesawi. ²⁸ Simeon Jisas siyeye su, le meni eime ape ereti se ya'oreye. Sosu Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyee. Le apou eiye,

²⁹ “Meni Owane, te'e naneiyei no wiyeme a'i henerai. Ane wiyawi yahowa'i siye meni no. Ane Meni Owane Kraisiye tepa'asiye. Ane marepi fetane a'i se fara'u temeniyerowa.

³⁰ Meni eime eite lu taune werese ma'e yo seni, aseyaro au feraferiyei ape, ane meni eime eite siyeye. *Ais 52:10*

³¹ Ne lu taune werese ma'e meni eime eite wiyawi no ta'aneyei ne eimawe arosai.

³² Le wiyawi no lu tewi tere'e tere'e ma'e au atuatu fiyarirowa. Le mitaiyeyei erasi aiwawe a'i henerairowa. Le aiyerowa su, le Juda lo iyape erasi a'i ei ani arowerowa.” *Ais 42:6; 49:6; 52:10*

³³ Simeon peri tepa'asiye su, Jisas lo aite, mai peri lo ne hepene se su'ariye. Lowesi peri lo ne marepi erasi a'i toteye. ³⁴ Sosu Simeon Owane Sitewi ma'e lowesi ne apou ei toweriye, “Owane Sitewi, ne lowesi ma'e au te'e wisereyere. Lowesi ma'e marepi fetane a'i aure.” Sosu le menitani Maria meni eime lo mai ma'e eiye. “Peri ano wanure! Owane Sitewi lai meni eime ape ariariyeye. Lu taune tomu ne'ese peri lo wanurowawe, le ma'e au te'e wisereyeyei. Lu taune tamo peri lo wanu ta'ame. Lowe Owane Sitewi lo peri me'iyeni ma'e atati arunatirowa. Lowe le ne te'e narurowa. [*Ais 8:14; Mt 21:42; 1 Pi 2:8*]

³⁵ Serai lu tewi tamo hesi a'i hesi a'i lo marepi henerairowa. Lu tewi ta'i, lowe Owane Sitewi lo peri wanu umasirowa. Lu tewi tere'e lowe Owane Sitewi lo peri arisirowa. Owane Sitewi ma'e ai atu tiyatirowa. Owane Sitewi lai lu taune werese lo marepi ape au atuatu areiyerowa.” Sosu Simeon menitani Maria ma'e apou eiye, “Meni eime no erasi a'i heneraiyei su, ne marepi orese erasi a'i teriterowa.

Fofowei a'i no aiwawe, ipari mene'e marepi aine tewi touwei wou a'i teriterowa.”

Menitani Ana peri wiyeme a'i ta au te'eye.

³⁶ Simeon peri tepa'asiye su, menitani owane iyape Ana, le Owane Sitewi lo marepi lu taune ma'e au te'eteye. Menitani ape Fanuel lo eime taune. Le lu tewi Aser ma'e fai. Le ya'ariyei naihe tani irowe. Tu naifa weriyei le meni ta naitu ene aye. Nowe iyu menei ereti feni werese feni hesi a'i i tepa'asiye su, meni lo ape temeniyeye. ³⁷ Meni lo temeniyeye su, le Owane Sitewi lo wesi papu wiye. Mi mi weriyei a'i le Owane Sitewi lo wesi saro ironamiteye. Iyu menei tomu ne'ese (84 aiwawe a'i), le Owane Sitewi lo wesi sahe ironamiteye. Le Owane Sitewi ne marepi erasi a'i totenamiteye. Nowe tomu ne'ese se le ayei werese amouweye. Mi mi pasi pasi werese le Owane Sitewi lo iyape ei ani aroweye. Nowe werese le Owane Sitewi lo wiyawi ta'anenamiye. ³⁸ Nowe ape se Simeon meni eime ereti se ya'oreye su, menitani Ana lowesi siyenarai. Le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye. Lu taune tomu ne'ese, Owane Sitewi lo te'e naneiyei wiyeme a'i ninaweteye ape, henerai. Owane Sitewi lo te'e naneiyei heneraiyei su, Owane Sitewi lai omo Jerusalem lo ai atu siye lu werese hi ani ararosawiyei. Menitani ape lowe ma'e meni eime ape ne au te'e areiyeye. Meni eime ape Owane Sitewi lo te'e naneiyei pefine a'i henerai.

Josep omo Nasaret ma'e si tame fi.

³⁹ Sosu Josep, Maria lowesi Owane Sitewi lo yo peri werese umasiye su, lowesi meni eime aiwawe, pani Galili ma'e si tame heneti. Omo towafi lowe lo ma'e Nasaret heneri. [Mt 2:23] ⁴⁰ Lowe omo Nasaret saro ironamiteye su, meni eime lowesi lo erasi kairefi a'i henerai. Le marepi

wisere a'i tote ironamiteye. Mi mi weriyei Owane Sitewi lo marepi le ma'e ironamiteye.

Meni eime Jisas Owane Sitewi lo wesi tutawe ma'e fi.

⁴¹ Nowe iyu menei werese, nowe Pasova se, lowe omo Jerusalem ma'e Pasova lo sitewi tote tawesiyei ne fi.* [*Kis 12:24-27; 23:14-17; Lo 16:1-8*]⁴² Sosu Jisas iyu menei ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) i tepa'asiye su, lowe omo Jerusalem ma'e fi. Lowe ta'uwe hereiyei Pasova ene ayei ne toteye.⁴³ Ta'uwe hereiyei a tepa'asiye su, lowesi omo towafi lowe lo si tame fi. Meni eime Jisas omo Jerusalem sato irotete. Aite, mai lowesi eiwerou ma'e le so'oru ta'ama.⁴⁴ Lowesi yo sahe itiyeye su, lowesi apou toteye, “Le kaiyemo tamo mase aiwawe aiyesiya.” Nowe mi ta'i tepa'asiye su, lowesi Jisas kaiyemo tamo se ariye a'i te'e toweriteye.⁴⁵ Lowesi le saro nehi po'uteye su, lowesi omo Jerusalem ma'e si tame nehiyei ne fi.⁴⁶ Nowe hesi heta i tepa'asiye su, lowesi le Owane Sitewi lo wesi sahe siyeri. Le au heseyei lu owane mase onuteye. Le lu owane lo peri wanu etiteye. Aiwawe a'i le lu owane ma'e etiri tomu ne'ese ei toweriye.⁴⁷ So'oru atuatu siye lu owane werese Jisas lo peri wanuwe su, lowe marepi wisere erasi a'i toteteye. Le Owane Sitewi lo yo peri werese wanu so'oruwe tepa'asiye. Le peri itiya'u au te'eye su, lowe hepene se su'ariye. Meni eime etiri werese so'oruwe tepa'asiye.

⁴⁸ Lowesi Jisas siyeye su, lowesi tahe auseriye irowe. Sosu mai lo le ma'e ei toweriye, “Piyene marepi orese a'i notosi ma'e auwe awere? Siyere! Tai no ane aiwawe a'i notosi ne nehi po'uteteye. Notosi marepi orese a'i ne ne

---

* 2:41: 41 Ta'uwe hereiyei ape iyape Pasova lo eti apou wou a'i ne. Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai ipari ta hi awei ma'e eimawe arosaiyei ne meni eime pototo werese aine tera'eye. Juda lo meni eime pototo werese Owane Sitewi lai awera'iyenati. Serai Juda lo lu taune werese nowe ape se tote tawesinamisiya.

teriteteye.” ⁴⁹ Sosu le lowesi ma'e itiya'u eiye, “Fenesi piyene ane wesi tere'e sahe nehiti awere? Ane tai ano lo wesi sato iroteye. Fenesi so'oru ta'ama awere?” ⁵⁰ Lowesi peri lo sitewi, le lowesi ma'e au te'eye ape, so'oru ta'ama. ⁵¹ Sosu le lowesi mase omo Jerusalem arunatiyewe, omo Nasaret ma'e heneri. Nowe mi mi weriyei a'i le tai mai lo peri wanu umasinamiteye. Mai lo etiri werese marepi topo lo sahe tote tawesinamiteye. [Lu 2:19]

⁵² Sosu a'i pe Jisas meni erasi a'i henerai. Le nowe iyu menei tomu ne'ese siyeye. Marepi lo wisere erasi a'i totenamiteye. Owane Sitewi lai lu taune werese aiwawe a'i le ne au te'e wisereyeye. [1 Sml 2:26; Snd 3:4]

3

Jon lu taune ma'e au te'e fiyariteye.

(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)

¹ Awei meni Owane iyape Taiberias Sisar, Rom lo omo pani werese au noweinoweiteye. Le meni owane tutawe. Iyu menei ereti feni hesi lowe feni ta'i (15) i tepa'asiye su, awei lu owane tamo pani tewi a'i tewi a'i au noweinoweiteye. Meni owane Pontius Pailat, le omo pani Judia au noweinoweiteye. Meni owane Herot omo pani Galili au noweinoweiteye. Herot lo pa'ise Filip pani Ituria, omo pani Trakonitis aiwawe a'i, au noweinoweiteye. Meni owane Lisantias omo pani Abilene au noweinoweiteye. ² Nowe ape se au heseyei lu owane hesi a'i iyape Anas, sosu Kaiafas, lowesi Owane Sitewi lo wesi tutawe au noweinoweiteye.

Sosu a'i pe Owane Sitewi lai meni Jon ma'e peri ta au te'eye. Jon Sekaraia lo meni eime pani ariye a'i saro howeiteye. ³ Le Owane Sitewi lo peri wanuwe su, le pani ariye a'i arunatiyewe, Sa'i Jordan tewiye feni ma'e fi. Le lu taune werese ma'e apou eiye, “Fene werese yo seni luwaru

a'i fene lo me'iyeni ma'e atati arunatire. Owane Sitewi ma'e si tame atati awetotire. Fene Owane Sitewi ma'e si tame atati awetotiyei su, ane fene werese sa'i se au huwei. Owane Sitewi lai yo seni luwaru werese a'i fene lo au sasari pamoweyei." [Ap 13:24] ⁴ Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni ta iyape, Aisaia, le meni Jon ne apou leseye.

"Meni ta peri erasi pani ariye a'i sahe apou au uterowa. Apou au uterowa, 'Fene werese Meni Owane Pefine lo yo mai aiyeyei ape au ariariye naneire. Yo mai lo au toso fareraiyere.

⁵ Nepesi werese awei horuse fu teme'eriye. Omo werese horuse fiyarisawire. Omo werese yo mai lo, onu tawesisiya ape, horuse fiyarisawire. Yo mai, ape'i ape'iyei ape, fene fareraiyere. Yo tapiye a'i se, fene tapiye werese horuse sasarire. Serai yo mai ape lo potu wisere a'i heneraiyei.

⁶ Meni ape aiyerowa su, le lu taune werese, yo seni luwaru a'i iroteye ape, ete hene anirowa. Le yo seni luwaru werese a'i au sasari tepa'asirowa. Lu taune werese werese Owane Sitewi lo kairefiyeyei siyerowa.' "

Ais 40:3-5

⁷ Serai meni Jon lu taune, le ma'e ani huwei ne fai ape, le lowe ma'e apou te'eye, "Fene haru aimesi lo yene, fene piyene fai aware? Eiwerai fene ma'e au te'eye, 'Fene etiri luwaru a'i irowei su, Owane Sitewi lai etiri luwaru a'i itiya'u auwei. Serai fene ane ma'e sa'i ani huwei ne fai.' [Mt 12:34; 23:33] ⁸ Serai fene ane ma'e sa'i ani huwei ne aiyeyei su, fene yo seni luwaru a'i werese fene lo arunatire. Marepi fene lo Owane Sitewi ma'e si tame atati awetore. Fene apou owe ape te'ere. 'Meni Abraham ya'ariyei nomo lo ne. Nomo Owane Sitewi lo nihe se lu taune aseyaro a'i ne.' Wawero tenel! Ane fene ma'e au te'esiya. Owane Sitewi Pefine a'i, le a'i lai tapiye eite mo

se Abraham lo eimane au ta'ane heneraiyei. [Jo 8:33,39]
 9 Owane Sitewi lo peri ape apou wou a'i te'esiya, 'Me ta me so wisere a'i ta'e ta'ame su, lu tamo lai me ape ourowawe, yehe ma'e fusawirowa.' " [Mt 7:19]

10 Lu taune werese peri lo wanuwe su, mi mi werese lowe le ma'e te'e toweriteye. "Nomo eiwerou irowei awere?"

11 Le lowe ma'e itiya'u eiye, "Meni ta ipari tahe hesi irosiya ape, le meni ariye a'i ape ma'e ipari tahe ta'i aure. Meni ta ene ayei tamo futeyei su, le meni, lau a'i irosiya ape, meni ape ma'e nonere."

12 Nowe ta se Takis ma'aru ani siye lu tamo lowe meni Jon ma'e sa'i au ani huwei ne fai. Lowe le ma'e te'e toweriye, "Atuatu siye meni, nomo eiwerou irowei awere?" [Lu 7:29]

13 Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, "Fene lu taune werese ma'e owe ape arearere. Fene lowe lo ma'aru owe ape ta'arei anire. Awei meni owane takis ma'aru tewi a'i ariariyeye. Takis ma'aru ape a'i anire. Ma'aru tere'e tomu ne'ese owe ape ta'arei anite."

14 Ai atu siye lu tamo le ma'e te'e toweriyei ne fai. Lowe apou ei toweriye, "Ne nomo ne totere. Nomo eiwerou irowei awere?" Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, "Fene lu ta lo ma'aru owe ape ai atu ta'arei anite. Fene peri me'iyeni ma'e tiyati owe ape te'e narute. Ma'aru towafi fene lo, fene aniyei ape, fene marepi fetane a'i totete."

15 Lu taune tomu ne'ese Jon ne marepi erasi a'i tote tiyatiteye. "Meni Jon eiwerai awere? Meni ape Kraisi awere? Le meni ape Owane Sitewi lai ariariyeye ape awere? Piyete awere? Tu naifa Owane Sitewi lai ya'ariyei nomo lo ma'e peri te'e naniyei ta auwe. Nomo, meni ape lo aiyeyei ape ne, ninawesiya." 16 Sosu Jon peri lowe lo wanuwe su, le lowe ma'e itiya'u eiye, "Fene ane ma'e

siyere. Ane meni Krai se ta'ama. Ane sa'i wara'i a'i se fene au huwei ne fai. Meni ta ane mo'o aiyeyei ape, le Meni Owane Pefine a'i ne. Ane meni yahowa'i a'i ne. Ane lowe tahe lo wafei ani tahe eraurowata. Meni ape aiyeyei su, le fene ma'e Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i se au huwei. Yehe aiwawe a'i se au hu-wei. [Ap 13:25]
¹⁷ Meni ape aiyeyei su, le meni ta wou a'i nau teineyei ne fi. Le nau hamei teineyei su, nau fi le'iye papu itorowa. Nau hamei seni ani fusawiyei. Nau teine tepa'asiyei su, le nau motowe se weniyei. Wesi sahe fuwei. Nau hamei seni foro'o a'i su, le yehe sahe fusawiyei. Yehe ape noruwerowata.”¹⁸ Serai Jon lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo peri heneruwe wisere a'i peri morose se au te'e atuatu fiyariye.

Jon lai Jisas sa'i au huwe.

(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

¹⁹⁻²² Nowe ta se Jon lu taune tamo ma'e sa'i se au huteye su, meni Jisas Jon ma'e sa'i se ani huwei ne fai. Sосу, Jisas Owane Sitewi ma'e au te'eye su, Owane Sitewi lai ni'arawe aine erauwiye. Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i le ma'e irowe sapuwe wou a'i iyo'o sahe sine onurai. Peri ahi morose erasi a'i hire ma'e itorai. Jisas ma'e apou eiye, “Wanure! Ne meni eime ano ne! Ane ne ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Etiri werese no, ne iroteye ape, ane ne ne au wisereye nine'isiya.”

Herot lai Jon kalabus wesi ma'e ani fu arowe.

Nowe mo'o ta se Jon meni Jisas sa'i au hu tepa'asiye su, le awei Owane Herot ma'e apou eiye, “Ne yo seni luwaru a'i irowe. Ne pa'ise no lo tani Herodias tafa'e yo seni luwaru a'i iroteye. Yo seni werese no luwaru a'i ne.” Herot Jon lo peri wanuwe su, le Jon ma'e ai marepi erasi a'i

toteye. Le Jon kalabus wesi ma'e hene fu arunari. [Mt 14:3-4; Mk 6:17-18; Jo 1:32]

Jisas lo ya'ariyei lo lu tewi a'i ne.

(Matyu 1:1-17)

²³ Sosu a'i pe Jisas nowe iyu menei meni ta werese, meni tere'e ta ereti feni hesi a'i (30) iroteye. Nowe ape se le wiyawi tutawe lo ta'aneye. Lu taune tamo le ne apou toteye, “Meni ape Josep lo meni eime awere?”

Josep, Eli lo meni eime.

Lu 4:22; Jo 6:42

²⁴ Eli, Matat lo meni eime.

Matat, Livai lo meni eime.

Livai, Melki lo meni eime.

Melki, Janai lo meni eime.

Janai, Josep lo meni eime.

²⁵ Josep, Matatias lo meni eime.

Matatias, Amos lo meni eime.

Amos, Nahum lo meni eime.

Nahum, Esli lo meni eime.

Esli, Nagai lo meni eime.

²⁶ Nagai, Mat lo meni eime.

Mat, Matatias lo meni eime.

Matatias, Semen lo meni eime.

Semen, Josek lo meni eime.

Josek, Joda lo meni eime.

²⁷ Joda, Joanan lo meni eime.

Joanan, Resa lo meni eime.

Resa, Serubabel lo meni eime.

Serubabel, Sealtiel lo meni eime.

Sealtiel, Neri lo meni eime.

²⁸ Neri, Melki lo meni eime.

Melki, Adi lo meni eime.

Adi, Kosam lo meni eime.

Kosam, Elmadam lo meni eime.

Elmadam, Er lo meni eime.

²⁹ Er, Josua lo meni eime.

Josua, Elieser lo meni eime.
 Elieser, Jorim lo meni eime.
 Jorim, Matat lo meni eime.
 Matat, Livai lo meni eime.
³⁰ Livai, Simeon lo meni eime.
 Simeon, Juda lo meni eime.
 Juda, Josep lo meni eime.
 Josep, Jonam lo meni eime.
 Jonam, Eliakim lo meni eime.
³¹ Eliakim, Melea lo meni eime.
 Melea, Mena lo meni eime.
 Mena, Matata lo meni eime.
 Matata, Natan lo meni eime.
 Natan, Devit lo meni eime.
³² Devit, Jesi lo meni eime.
 Jesi, Obet lo meni eime.
 Obet, Boas lo meni eime.
 Boas, Salmon lo meni eime.
 Salmon, Nason lo meni eime.
³³ Nason, Aminadap lo meni eime.
 Aminadap, Atmin lo meni eime.
 Atmin, Arni lo meni eime.
 Arni, Hesron lo meni eime.
 Hesron, Peres lo meni eime.
 Peres, Juda lo meni eime.
³⁴ Juda, Jekop lo meni eime.
 Jekop, Aisak lo meni eime.
 Aisak, Abraham lo meni eime.
 Abraham, Tera lo meni eime.
 Tera, Nahor lo meni eime.
³⁵ Nahor, Seruk lo meni eime.
 Seruk, Reu lo meni eime.
 Reu, Pelek lo meni eime.
 Pelek, Eber lo meni eime.
 Eber, Sela lo meni eime.
³⁶ Sela, Kainan lo meni eime.
 Kainan, Arpaksat lo meni eime.

Rut 4:17-22

Arpaksat, Siem lo meni eime.

Siem, Noa lo meni eime.

Noa, Lamek lo meni eime.

Stt 11:10-26

³⁷ Lamek, Metusela lo meni eime.

Metusela, Enok lo meni eime.

Enok, Jaret lo meni eime.

Jaret, Mahalalel lo meni eime.

Mahalalel, Kainan lo meni eime.

Kainan, Enos lo meni eime.

³⁸ Enos, Set lo meni eime.

Set, Adam lo meni eime.

Adam, Owane Sitewi lo meni eime. Owane Sitewi lai

Adam awei peperi se ta'aneye.

Stt 4:25-26

4

Satan Jisas areareyei ne toteye.

(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i Jisas lo marepi papu teme'eriyeye. Jisas Sa'i Jordan arunati su, Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i lai le pani ariye a'i ma'e heneti. ² Nowe mi pasi lu hesi werese (40) Satan Jisas lo marepi luwaruweyei ne toteye. Nowe werese ape Jisas etiri werese ene a ta'ame. Nowe werese ape i tepa'asiye su, le lau erasi mase teriteteye. ³ Sosu sepei Satan le ma'e eiye, "Ne Owane Sitewi lo meni eime pefine a'i su, ne tapiye eite ma'e apou eire, 'Tapiye, ne nau ta'ase wou areyaiye heneraire.'" ⁴ Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Wanure! Owane Sitewi lo peri sahe meni ta apou leseye, 'Lu werese nau ta'ase a'i ene arowata.'" *Lo 8:3*

⁵ Serai sepei Satan lai Jisas omo erasi a'i hire ma'e hene yaneye. Le Jisas omo pani werese werese nowe witane se a'i au atuatu areiyeye. ⁶⁻⁷ Sosu sepei Satan le ma'e eiye, "Ne ane ma'e lowe uporo ape'i onurowawe, ane ma'e au te'e wisereyeyei su, ane ne ma'e omo pani werese werese a'i aunamiyei. Owane Sitewi lai tu naifa weriyeyei awei

pani werese werese ane ma'e auwe. Serai ane marepi ano umasiyei. Ane fara'u meni ta ma'e tewi a'i auwei.”⁸ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Owane Sitewi lo peri sahe meni ta apou leseye,

‘Fene Owane Sitewi Pefine a'i ma'e au te'e wisereye nine'ite. Fene le ma'e lowe uporo ape'i onute.’”
Lo 6:13-14

⁹ Serai sepei Satan lai Jisas omo Jerusalem ma'e si tame heneti. Le Jisas Owane Sitewi lo wesi tutawe me'ie ma'e hene wiye. Le Jisas ma'e eiye, “Ne Owane Sitewi lo meni eime pefine a'i su, ne topo ne hi ma'e fu ye'i arore.”

¹⁰ Piyene awere? “Owane Sitewi lo peri sahe apou leseye, ‘Le ipari werese lo le ne au noweinoweiyei ne eimawe arosaiyei.’”

Sepei Satan apou tame eiye,¹¹ “Meni tere'e apou leseye, ‘Owane Sitewi lai ipari tamo lo le ma'e eimawe arosaiyei. Lowe le ma'e ereti se anite tawesirowa. Serai tapiye werese lowe no tewirowata.’ Serai ne Owane Sitewi lo wesi me'ie hi ma'e winetaiyei su, Owane Sitewi lai ipari werese lo ne ma'e au noweinoweiyei ne eimawe arosairowa.” *Sng 91:11-12*

¹² Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Owane Sitewi lo peri apou te'eye.

‘Ne Owane Sitewi Pefine a'i no owe ape te'e arearete.’” *Lo 6:16*

¹³ Sepei Satan Jisas lo marepi meme'iyeyi ne tote tepa'asiye su, le Jisas arunatiyewe fi. Nowe mo'o ta se le Jisas lo marepi si tame meme'irowa. [*Hi 2:18; 4:15*]

*Jisas wiyawi lo pani Galili ma'e au ta'aneteye.
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)*

¹⁴ Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i lo kairefiyeyei Jisas mase ironamiteye. Jisas omo pani Galili si tame fi. Pani Galili ma'e heneri su, lu taune tomu ne'ese omo omo

werese sahe Jisas fai ape ne, peri heneruwe lo wanuwe ne ta'uwerai. ¹⁵ Sosu le ta'uweyei wesi werese papu wiye su, le Owane Sitewi lo peri lu taune ma'e au te'e fiyariye. Lowe peri lo wanuwe su, lowe le ma'e au te'e wisereyeye.

Nasaret lo lu tamo Jisas ne ai marepi toteteye.

(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Le Omo Nasaret ma'e omo sitewi lo heneri. Owane Sitewi lo nowe amou (Sabat) ariariyeye ape se, le ta'uweyei wesi papu Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne wiye. Nowe ape se Juda lo lu taune Owane Sitewi ma'e au te'e wisereye nine'iteye. Le ta'uweyei wesi papu wiye. Le ponei sahe teiyewe, Owane Sitewi lo peri one towe sahe siye te'eye. ¹⁷ Meni ta, one towe Aisaia leseye ape, Jisas ma'e siye te'eyei ne auwe. Jisas one towe aniye su, le peri ta siye nehiteye. Peri ta siyeye su, le apou siye te'eye. "Owane Sitewi lo peri sahe apou leseye.

¹⁸ 'Meni Owane Pefine lo Hepene ane mase ironamisiya. Le ane lu taune ma'e etiri ariye a'i irosiya ape, Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne ariariyeye. Le ane ma'e apou te'eye. Ne kalabus lo wesi ma'e ire. Lu taune werese, kalabus wesi irosiya ape, ma'e eire, fene werese kalabus wesi fu arunatire. Le ane lu taune werese nihe pokowe se ma'e eimawesawi. Ane ma'e apou eiye, Ne lu taune nihe pokowe se werese nihe lowe lo au petanere. Ai atu siye lu tamo lu taune ma'e au luwaruweyei su, ne lowe ma'e au pati ta'aneyei ne ire.

¹⁹ Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ane ma'e tame eiye, ne lu taune werese ma'e apou au te'erire. Nowe mo'o ta se Meni Owane Pefine a'i lai au pati ta'ane siye meni fene ma'e eimawesairowa.' " *Ais 61:1-2*

²⁰ Jisas siye te'e tepa'asiye su, le one towe ape ti tawesiye. Meni ta ma'e si tame auwe. Le one towe si tame au

tepa'asiye su, le saro onuwe. Lu taune werese ta'uweyei wesi sahe le ma'e siye etiyē. ²¹ Sosu le lowe ma'e au te'eye, “Pereye Owane Sitewi lo peri fene wanuwe ape, le ane ne au te'eye. Serai ane fene ma'e henerai paite.”

²² Lowe werese peri lo wanuwe su, lowe le ne marepi wisere a'i toteye. Lowe apou toteye, “Meni ape Josep lo meni eime awere? Peri ape, le nomo ma'e au te'eye ape, wisere a'i ne.” [Lu 3:23; Jo 6:42]

²³ Sosu le lowe ma'e eiye, “Atu, fene ane ma'e peri ta apou eiyei, ‘Dokta, ne u tahe topo lo au ta'ane fara'uwere.’ Fene ane ma'e au te'eyei, ‘Etiri werese omo Kaperneam sahe, ne irowe ape, ne omo sitewi no Nasaret sahe aiwawe a'i fa irote.’”

²⁴ Sosu le lowe ma'e tame eiye, “Peri ano wiyeme a'i, ane fene ma'e eisiya, lu taune werese Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni lo omo sitewi irosiya ape, lowe le ma'e au wisereye ta'ame. [Jo 4:44] ²⁵ Ahowa, ane fene ma'e peri wiyeme a'i se eisiya, tu naifa weriyei nowe Elaija se taune weiname tomu ne'ese pani Israel sahe iroteye. Nowe ape se, Owane Sitewi lai ni'arawe werese ti tawesinamiye. Nowe iyu menei hesi heta (3) yame ereti feni werese, feni ta'i a'i (6) sa'i ito ta'ame. Lu taune werese lau erasi a'i henerai. Pani werese sahe ayei werese ariye. [1 Kin 17:1,7]

²⁶ Owane Sitewi lai meni Elaija Israel lo taune weiname eimawesawi ta'ame. Ahowa, le menitani weiname omo Sarafat, omo pani Saidon sahe eimawesawi. [1 Kin 17:8-16] ²⁷ Aiwawe a'i Elisa lo nowe se Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni, lu taune tomu ne'ese enite kairefi a'i, iyape lepra, pani Israel sahe iroteye. Meni ta'i a'i iyape Naman enite kairefi a'i ape niyemaiye po'uteye. Le pani Siria saro iroteye. Lowe werese Israel sahe enite kairefi a'i lepra ironamiteye ape, enite kairefi a'i lowe lo ironamiteye.” [2 Kin 5:1-14]

²⁸ Jisas Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe peri ape au te'eteye su, lu taune tomu ne'ese le ne ai marepi erasi toteteye. ²⁹ Lowe ai marepi se sineyewe, Jisas ma'e omo nowe ma'e hene ani fu arosawi. Lowe le omo nipe ta ma'e heneti. Omo nipe ape sahe lowe omo Nasaret ta'ane. Lowe Jisas omo nipe topo'o hi ma'e ani fu arowei ne toteye. ³⁰ Ahowa, le lowe werese ponei sahe awera'iyenatiyewe fi.

Jisas sepei luwaru a'i ta au ta'ane sasarisawi.

(Mak 1:21-28)

³¹ Sosu a'i pe le lowe awera'iyenatiyewe fi su, le omo Kaperneam, hi ma'e itori. Omo Kaperneam, Galili lo pani tewi a'i ne. Sosu le lu taune werese ma'e Owane Sitewi poweiye amou werese au te'e fiyariteye. Poweiye ape se Juda lo lu taune werese Owane Sitewi ma'e au te'e wisereye nine'iteye. ³² Le peri werese lo au te'eye su, le peri lo kairefi a'i au te'eteye. Lu taune werese peri lo wanuwe su, lowe peri ape ne hepene se su'ariye. [Mt 7:28-29]

³³ Nowe ta se le Owane Sitewi lo wesi sahe le meni ta, sepei luwaru a'i ironamiteye ape, siyeye. Meni ape Jisas ma'e peri morose erasi uteye, ³⁴ “Jisas, Nasaret lo meni, ne piyene fai awere? Ne sepei werese aine tera'eyei ne fai awere? Ane ne so'oruwesiya tene! Ne Owane Sitewi lo meni wara'i a'i ne. Ne Owane Sitewi ma'e itorai ne.”

³⁵ Sosu Jisas sepei luwaru a'i ma'e peri lo einamiye. Le ma'e eiye, “Peri sawa! Ne meni ape nowe ma'e henerai!” Sepei luwaru a'i lai meni ape hi awei ma'e ani fu arowe. Sosu le meni ape arunatiyewe, nowe ma'e henerai. Le meni ape si tame au luwaruweyei ne wi ta'ame.

³⁶ Lu taune werese etiri ape siyeye su, lowe werese hepene se su'ariye. Lowe ta'u te'e tiyatiteye. “Piye peri ape lo sitewi awere? Meni ape kairefi erasi a'i irosiya. Le

sepei luwaru a'i ma'e au te'eye su, lowe werese peri lo wanu umasisiya.” ³⁷ Lu taune werese omo pani werese werese a'i Jisas lo peri heneruwe ape wanuwe.

Jisas Pita lo mai pape u se ape au ta'ane fara'uweye.
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Sosu a'i pe Jisas Owane Sitewi lo wesi arunatiyewe fi. Le meni Saimon lo wesi ma'e fi. Saimon lo mai pape tahe umeri a'i iroteye. Lu tamo Jisas ma'e menitani ape ne te'e toweriye, “Ne fara'u menitani lo tahe umeri a'i au ta'ane sasariyei awere?” ³⁹ Sosu le menitani atahe a'i teiye su, le tahe umeri ape ma'e apou eiye, “Tahe umeri ape, menitani ape sahe arunatire.” Peri lo te'e tepa'asiye su, tahe umeri a'i ape arunati fara'uweye. Le sineyewe, ene ayei tamo lowe au ene aye.

Jisas lu taune u tahe se ape mo au ta'ane fara'uweteye.
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Nowe neriwei poweiye itori su, lu tamo, lu taune tomu ne'ese u tahe tere'e tere'e se ape mo Jisas ma'e henetai. Le lowe werese ma'e ereti topo lo se fuwe. Serai lowe werese u tahe ape au ta'ane fara'uweye. ⁴¹ Aiwawe a'i le lu taune tomu ne'ese sepei luwaru a'i iroteye ape, le ipari werese lowe nowe ma'e na'ari sasarisawi. Sepei lowe nowe ma'e henerai su, lowe hare erasi uteye, “Ne Owane Sitewi lo meni eime ne.” Sosu le peri lowe lo werese einamiye. Lowe werese Jisas ne so'oruweteye tene! Lowe apou toteye, “Owane Sitewi lai Jisas lu taune werese lo yo seni luwaru a'i au sasariyei ne eimawesai. Serai Jisas peri werese lowe lo einamiye.” [Mt 8:29; Mk 3:11-12]

Jisas omo tere'e tere'e ma'e uweiteye.
(Mak 1:35-39)

⁴² Nowe esi pasi su, le Saimon lo wesi arunatiyewe, pani lu ta'ama ape ma'e fi. Lu taune tomu ne'ese Jisas nehitiye.

Lowe le siyeye su, lowe le ma'e einamiyei ne toteye. Le lowe mase weriyei weriyei fa ironamite. Serai lowe le ne einamiyei ne toteye. ⁴³ Serai le lowe ma'e eiye, “Ane Owane Sitewi lo peri werese lu taune omo omo tere'e ma'e fa au te'e fiyariyei. Owane Sitewi lai ane wiyawi ape au te'eyei ne eimawe arosai.” ⁴⁴ Sosu le mi mi werese ta'uweyei wesi werese sahe, pani Judia iroteye ape, lu taune werese ma'e au te'e fiyari areiyenamiteye. [Mt 4:23]

5

*Jisas lu disaipel tutawe lo ei ariariyeye.
(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)*

¹ Nowe ta se lu taune tomu ne'ese Jisas ma'e Owane Sitewi lo peri wanuwei ne ta'uwerai. Le au te'eye su, lu taune werese le ma'e tei ataheyetiteye. Le hare ite Galili lo tewiye sahe teiteye. [Mt 13:1-2; Mk 3:9-10] ² Le wai hesi a'i sa'i tewiye sahe siyeye. Lu ape mo wai sa'i tewiye sahe teiyewe, lowe hare honaiye oro'oru a'i au sasariteye. ³ Sosu Jisas wai ta papu wi atowe. Le Saimon lo wai papu aro atowe. Le Saimon ma'e eiye, “Wai no sa'i se erou oso a'i tewi itesawire.” Wai sa'i ma'e tewi itesawi su, le wai pihatu saro onuteye. Le lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'e atuaturiteye.

⁴ Le peri au te'e tepa'asiye su, le Saimon ma'e eiye. “Hare ite ponei ma'e tewi itesawire. Hare honaiye no sa'i papu fu arore. Ne hare tomu ne'ese aniyei.”

⁵ Saimon le ma'e itiya'u eiye, “Meni Owane, nowe pasiyeye su, nomo hare honaiye sa'i papu ani fu arowe. Nomo hare tamo ani ta'ame. Nomo wiyawi erasi ta'ane tohoteteye, hare werese ariye. Fara'u, nomo peri no umasiyei. Nomo hare honaiye sa'i papu tame ani fu arowei.” [Jo 21:3-8]

⁶ Sosu lowe hare honaiye ani fu arowe su, hare tomu ne'ese hare honaiye sahe ti tawesiye. Hare tomu ne'ese honaiye ti tawesiye su, hare honaiye apetiyei wou irowe. ⁷ Hare honaiye apetiyei ne irowe su, lowe lu disaipel lowe lo ei aniye. Hare honaiye fa ni'ariye wirai ne. Lowe hare honaiye lowe lo arunatiyewe, lowe Saimon lo hare honaiye aiwawe ni'ariye wiraiyei ne fi. Lowe hare tomu ne'ese wai hesi ape papu ani asiye. Hare ani asi tepa'asiye su, hare tomu ne'ese lai wai hesi ape teme'eriyeye. Hare wai hesi ape teme'eriyeye su, wai lowe lo aporu itowei ne ataheyeye.

⁸ Serai Saimon Pita etiri werese siyeye su, le Jisas ma'e lowe uporo sahe ape'i onuwe. Le Jisas ma'e eiye, “Meni Owane ano, ane meni luwaru a'i ne. Yo seni werese ano unou a'i ne. Ne ane pei arunatire.” ⁹ Le peri ape au te'eye su, le hare tomu ne'ese a'i, aniye ape ne, toteye. Serai le lu disaipel lo aiwawe a'i lowe marepi hepene se su'ariye. ¹⁰ Lu hesi tere'e Saimon lo lu disaipel lowesi lo iyape apou a'i Jems, pa'ise lo Jon. Lowesi lo tai iyape Sebedi.

Sosu Jisas Saimon ma'e apou eiye, “Ne taweiru sawa! Ne hare ani siye yo arunatiyei. Ne wiyawi he'i aniyei. Ne lu taune ane ma'e henetainamirowa.” ¹¹ Lowe wai sa'i tewi ma'e furi su, lowe etiri werese arunati, Jisas mase umasinamiteye. [Mt 19:27]

Jisas meni lepra se au ta'ane niyemaiyeye.

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Nowe ta se le omo ta heneri. Omo ape sahe meni ta enite kairefi tomu ne'ese se, iyape lepra, ironamiteye. Meni ape Jisas siyeye su, le Jisas ma'e lowe uporo ape'i onurai. Le Jisas ma'e apou ei toweriye, “Meni Owane, ne marepi no umasiyei su, ne fara'u enite werese ano eite mo au ta'ane niyemaiyere. Serai tahe ano wara'i a'i heneraiyei.”

¹³ Serai Jisas meni ape lo peri wanuwe su, le ereti lo se meni ape lo tahe sahe isawe heteye. Le meni ape ma'e eiye, “Ei! Ane marepi ano umasiyei. Enite kairefi a'i no niyemaiyeye.” Jisas peri te'e tepa'asiye su, pereye a'i enite kairefi lo niyemaiye tepa'asiye.

¹⁴ Sosu Jisas le ma'e apou eiye, “Ne lu taune werese ma'e owe ape te'ere. Ahowa, ne enite werese no, niyemaiyeye ape, au heseyei meni owane ma'e au atuature. Ne au heseyei meni owane ma'e iyei su, ne ayei ta Owane Sitewi ma'e au heseyei ne aiti. Tu naifa weriyei meni Moses Owane Sitewi lo peri apou leseye. Ne Moses lo yo peri umasire.

‘Au heseyei meni owane enite kairefi a'i no niyemaiye tepa'asiye ape, siyeye su, lowe tahe no wara'i a'i au ei fara'uweye.’” *Wkp 14:1-32*

¹⁵ Jisas lo peri heneruwe omo pani werese wanuwe su, lu taune tomu ne'ese Jisas ma'e peri lo wanuwei ne ta'uwerai. Lowe lu taune u tahe se Jisas ma'e fa au ta'ane fara'uweyei ne henetai. ¹⁶ Lu taune tomu ne'ese Jisas ma'e tei ataheye teititeye su, nowe tomu ne'ese Jisas eresene a'i ipo ma'e Owane Sitewi ma'e au te'e tiyatiyei ne fi.

Jisas meni ta lowe afofo a'i ape au ta'ane fara'uweye.

(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Nowe ta se Jisas lu taune ma'e au te'e fiyariteye su, au heseyei lu owane tame, lu Farisi tamo, Owane Sitewi lo yo peri so'oru siye lu tamo aiwawe a'i, lowe lu taune werese mase Jisas lo peri wanuwei ne ta'uwe onurai. Lowe omo pani werese Galili sahe, omo pani Judia werese, sosu omo Jerusalem ma'e fai. Lowe lu taune werese mase Jisas lo peri wanuwei ne ta'uwerai. Owane Sitewi Pefine a'i lai Jisas ma'e kairefiyeyei erasi a'i u tahe ta'ane fara'uweyei ne auwe. ¹⁸ Le lu taune ma'e au te'eteye su, lu tamo meni ta'i wari se sutaitetai. Meni ape lowe hesi nono'oweyei a'i

ne. Le uweirowata. Lu ape mo meni ape wari se sutaitetai su, lowe le Jisas ma'e sutaiterowata. ¹⁹ Lu taune tomu ne'ese wesi yo sahe tei tawesiye. Lowe meni ape wesi me'iyeye hire ma'e sutaite wiye. Lowe wesi otowe me'iyeye ponei tepi'owe. Sosu lowe meni ape, wari sahe howeiye ape, wafei se hi ani ararowe. Lowe meni ape ponei sahe Jisas lo nihari ma'e hi ani ararowe. ²⁰ Sosu Jisas tote tawesiyeyi lowe lo siyeye su, le meni ape ma'e apou eiye, "Kaiyemo, ane yo seni luwaru werese a'i no au ta'ane sasari pamoweyei." [Lu 7:48; Ais 43:25]

²¹ Owane Sitewi lo yo peri so'oruwe siye lu, lu owane Farisi aiwawe a'i Jisas lo peri wanuwe su, lowe apou te'e tiyatiteye. Lowe apou eiye, "Meni ape le Owane Sitewi ne au te'e naruwe. Eiwerai awere? Owe meni ta lai yo seni luwaru a'i au ta'ane sasarirowata. Owane Sitewi ta'i a'i lai yo seni luwaru a'i au ta'ane sasari ei." "

²² Jisas marepi lowe lo siye so'oruwe tepa'asiye su, le lowe ma'e apou eiye, "Fene piyene marepi totesiya awere? ²³ Ane fene ma'e peri hesi ei toweriye. Ane meni ape ma'e au te'eyeye su, ane yo seni luwaru a'i werese no au ta'ane sasari pamowesiya. Peri ano ape wiyeme a'i awere? Peri wawero a'i awere? Fene siye so'oruwerowata. Ahowa, ane meni ape ma'e au te'eye su, 'Meni, sinere! Hese howeiyei tapi no ani woronere.' Fene peri ano wiyeme a'i siyeyei awere? Piyete awere? Marepi ano apou a'i totesiya. Meni ape, lowe hesi haroharo a'i iroteye ape, uwei ye'i sineyeyi su, fene peri wiyeme a'i ano siye so'oruwe tepa'asiyeyi. ²⁴ Fene wanure! Fene etiri ta pei siye so'oruwere. Ane meni ape, omo hire ma'e itorai ape, Owane Sitewi lai ane ma'e kairefiyeyeyi lo auwe. Owane Sitewi lo kairefiyeyeyi se ane fara'u meni ape lo lowe haroharo hesi a'i ape au ta'ane kairefiyerowa." Sosu ne peri ano wiyeme a'i siye so'oruwerowa. Serai le meni ape siye etiyewe, le ma'e

eiyē, “Meni, ane ne ma'e eisiya, Sinere! Hawaiye no ani woronere. Wesi no ma'e ire!” [Jo 5:8]

²⁵ Pereye a'i meni ape sineye. Le hawaiye lo ani woroneye. Wesi lo ma'e fi. Le wesi nowe ma'e heneye su, le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyenamiteye. ²⁶ Lu taune werese Jisas lo peri wanuwe su, lowe marepi hepene se su'ariye. Lowe werese Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyenamiteye. Lowe werese marepi atoweiyē a'i ne. Lowe peri te'e tiyatiteye. “Nowe pereye nomo etiri erasi pefine a'i siye areiye tepa'asiye.”

Jisas Matyu ei aniye.

(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Le peri te'e tepa'asiye su, le wesi papu arunatiyewe, nowe ma'e heneye. Le meni ta'i iyape Matyu siyeye.* Le takis lo wesi sahe onuteye. Meni ape lo wiyawi apou a'i, takis ma'aru ani siye meni. Jisas meni ape ma'e eiyē, “Ne ane mo'o umasita.” ²⁸ Meni ape Jisas lo peri wanuwe su, le etiri werese arunatiyewe, Jisas mo'o umasiti.

²⁹ Nowe pereye, lowesi Livai lo wesi ma'e fi. Le Jisas ma'e ayei erasi ta'uwe hereiyē au irowe. Lu tomu ne'ese Livai lo wesi sahe ene ayei ne ta'uwerai. Takis ma'aru ani siye lu tomu ne'ese, lu tere'e tere'e tomu ne'ese aiwawe a'i ei ta'uwerai. Lowe werese Jisas mase ene ateye. ³⁰ Lu Farisi tamo, Owane Sitewi lo yo peri lese siye lu tamo, lowe Jisas lo lu feni ma'e ai peri te'eye. Lowe apou te'eye, “Fene piyene takis ma'aru ani siye lu tamo, sosu lu yo seni luwaru a'i mase ene asiya awere?” [Lu 15:1-2]

³¹ Jisas peri lowe lo wanuwe su, le lowe ma'e itiya'u apou eiyē, “Fene u tahe se iroteyē su, fene meni dokta siyenari. Fene tahe u ta'ame su, fene meni dokta siyenarirowata.

³² Ane lu taune werese yo seni wara'i a'i irosiya ape, ei

---

* 5:27: 27 Matyu iyape tere'e lo apou a'i Livai.

aniyei ne fai ta'ama. Ahowa, ane lu taune werese yo seni luwaru a'i ape ei aniyei ne fai. Lowe, yo seni luwaru a'i iroteye ape, me'iyeni ma'e pei atati arunatire.”

*Lu tamo Jisas ayei siyenamiyei ne te'e toweriye.
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Sosu lowe Jisas ma'e eiye, “Jon lo lu feni mi mi werese ayei werese lowe lo siyenamiye. Lowe ayei siyenamiyei su, lowe Owane Sitewi ma'e au te'eyei. Lu Farisi lo lu feni aiwawe a'i ironamisiya. Ahowa, siyere! Lu feni no erasi a'i ene asiya. Lowe sa'i tomu ne'ese asiya. Piyene lowe ene asiya awere?”

³⁴ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, “Ane peri anowe ta fene ma'e au te'eyei. Nowe ta se meni ta tani lo naituwei su, lu werese fai ape, marepi wisere a'i irowei. Meni ape tani naituwei su, lu werese ayei siyenamirowata. [Jo 3:29]

³⁵ Nowe mo'o ta aiyerowa su, meni ta, tani naituwei ape, lowe le ma'e henetirowawe, aine tera'erowa. Nowe ape se lowe ayei werese siyenamirowa.

³⁶ Ane peri anowe tere'e fene ma'e au te'eyei. Meni ta ipari tahe he'i a'i aniyei su, le tewi a'i ani erauwirowata. Sosu ipari tahe weriyei sahe iwisiyei. Ahowa, le ipari tahe he'i tewi a'i ani tapetiyei su, le ipari tahe he'i a'i au luwaruweyei. Ipari tahe tewi a'i ani erauwirowawe, sosu ipari tahe weriyei ma'e iwisiyei su, ipari tahe tewi a'i ape aiwawe ta'ame. ³⁷ Meni ta wain sa'i he'i a'i ta'aneyei su, le fe meme lo tahe foro'o a'i papu ani asirowata. Le wain sa'i he'i a'i fe meme tahe foro'o ani asiyei su, wain sa'i he'i ape fe meme lo tahe perati irowei. Wain sa'i werese awei sahe teroso itorowa. Aiwawe a'i fe meme lo tahe luwaru a'i heneraiyei. ³⁸ Ahowa, meni ta wain sa'i he'i a'i ta'aneyei su, le fe meme lo tahe he'i a'i papu ani asiyei. ³⁹ Meni ta wain sa'i weriyei ayei su, le wain sa'i he'i ayei onota'ano a'i ne. Le apou toteyei, wain sa'i weriyei wisere a'i tene!”

6

*Jisas nowe amou lo Meni Owane Pefine ne!
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Nowe amou (Sabat) se, Jisas lu disaipel lo mase, lowe kewi ta'aneyei awei sahe iteye. Lowe ta'aneyei awei sahe iteye su, Jisas lo lu feni kewi so tamo une aniyeye. Lowe kewi so ereti se ani tahe sasariyewe aye. [Lo 23:25] ² Lu Farisi tamo lowe siyeye su, lowe Jisas ma'e apou te'e toweriye, “Lu feni no piyene Moses lo yo peri arisisiya awere? Lowe nowe amou lo yo peri arisiye.” [Jo 5:10] ³⁻⁴ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Fene Owane Sitewi lo peri siye te'eye ta'ama awere? Nowe ta se ya'ariyei meni owane nomo lo, Devit, lau erasi iroteye. Le Owane Sitewi lo wesi tutawe papu wiri. Le nau ta'ase amou aniyewe aye. Le lu tewi lo ma'e nau ta'ase amou ape lowe aiwawe ene ateye. Lu yahowa'i a'i werese nau ta'ase amou ape ene arowata. Amou tene! Au heseyei lu owane lowe a'i lai nau ta'ase amou ape fara'u ene arorowa. Fene nowe amou ape lo sitewi so'oru ta'ama.” [1 Sml 21:1-6; Wkp 24:5-9] ⁵ Le lowe ma'e eiye, “Ane, meni hire ma'e itorai ape, ane nowe amou lo Meni Owane Pefine a'i ne. Ane etiri ta nowe amou ape se ta'aneyei ne toterowa su, ane etiri fara'u ta'anerowa.”

Nowe amou se, Jisas meni ta ereti luwaru a'i au ta'ane fara'uweye.

(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sosu a'i pe nowe amou tere'e nowe me'iyeye henerai su, le lu disaipel lo aiwawe a'i ta'uweyei wesi papu wiri. Le lu taune ma'e Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariteye. Meni ta ta'uweyei wesi sahe ereti eyate feni lo nono'oweye a'i iroteye. ⁷ Lu Farisi tamo, Owane Sitewi lo peri lese siye lu tamo, lowe Jisas siye etinarai. Le nowe amou

ape su meni ape, ereti nono'oweye a'i ape, au ta'ane fara'uweyei awere? Piyete awere? Marepi lowe lo apou a'i toteye, "Jisas poweiye amou eite se meni ape au ta'ane fara'uweyei su, nomo le awei lo meni owane ma'e etiyei ne henetiyei." ⁸ Ahowa, Jisas marepi lowe lo siye so'oruwe tepa'asiye. Serai le meni ape ereti nono'oweye a'i ape ei aniye. Le meni ape ma'e apou eiye, "Ne sinere! Ane ma'e aiya!" Serai meni ape sineyewe, Jisas ma'e fai. ⁹ Sosu le lowe ma'e apou eiye, "Fene ane ma'e peri ta itiya'u te'ere. Ane peri ta fene ma'e ei towerisiya. Nowe amou se, ane wiyawi wisere a'i ta'aneyei su, ane Moses lo yo peri arisiyei awere? Piyete awere? Ane etiri luwaru a'i irowei su, ane yo peri ape arisiyei awere? Ane meni u tahe erasi se ape ta'ane fara'uweyei awere? Nowe amou se ane meni ape au ta'ane fara'uweyei awere? Ane yo peri ta arisiyei awere? Ane meni ta aine tera'eyei su, ane yo peri ta arisiyei awere? Fene peri ano ane ma'e itiya'u te'ere." ¹⁰ Jisas peri te'e tepa'asiye su, le lowe werese ma'e siye etiyeye. Sosu le meni ape ma'e apou eiye, "Ereti no au tesi fareraiyere." Meni ape Jisas lo peri wanuwe su, ereti lo tesi fareraiyeye. Ereti tesi fareraiyeye su, ereti lo kairefi a'i henerai. ¹¹ Lu Farisi meni ape lo ereti kairefi a'i siyeye su, lowe Jisas ne ai marepi erasi a'i toteye. Lowe apou te'e tiyatiye. "Nomo Jisas eiwerou irowei awere?"

Jisas lu disaipel lo te'e ariariyeye.

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Sosu nowe ape se, le ta'uweyei wesi arunatiyewe, omo ta yaneye. Le omo ape sahe Owane Sitewi ma'e au te'eyei ne yaneye. Nowe pasi werese se le Owane Sitewi ma'e au te'e tiyatiteye. ¹³ Nowe esi mitaiyeye su, le lu disaipel lo ei aniye. Le lu disaipel ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) ariariyeye. Lu ereti feni hesi lowe hesi a'i ape le

lowe ma'e iyape aposel au te'e ariariyeye.* ¹⁴ Lu disaipel lo iyape apou a'i ne, Meni Saimon, Jisas meni ape iyape tere'e au eiye, Pita. Meni Andru, Saimon lo pa'ise, nairi hesi lo iyape Jems, Jon, Meni Filip, Meni Bartolomyu, ¹⁵ Meni Matyu, meni Tomas, meni tere'e Jems, le Alfius lo meni eime. Meni tere'e Saimon. Le Rom lo lu owane ma'e ai atu tiyatiteye. ¹⁶ Meni Judas, le Jems lo meni eime, meni Judas Iskariot. Nowe me'iyeye su le Jisas Rom lo ai atu siye lu ma'e henetirowa.

*Jisas lu taune ne'ese u se ape mo ta'ane fara'uweteye.
(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)*

¹⁷ Sosu Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i omo ape hi ma'e itorai. Lowe nepawe potu a'i heneri. Lu taune tomu ne'ese Jisas lo peri wanuwe ne ta'uweye. Lu taune tomu ne'ese omo pani Judia ma'e fai ape, lu taune tomu ne'ese omo Jerusalem ma'e fai ape, aiwawe a'i lu taune tomu ne'ese omo Saidon, omo Tair ma'e fai ape, ¹⁸ Lowe werese Jisas lo peri wanuwe ne ta'uwerai. Lu taune u tahe se lowe Jisas ma'e au ta'ane fara'uweye ne henetai. Lu taune tamo, sepei luwaru a'i lire papu iroteye ape, Jisas sepei luwaru werese a'i au ta'ane sasarisawi. ¹⁹ Lu taune tomu ne'ese apou a'i toteye, "Ane meni ape hetesiyeyei su, u tahe ano wara'i heneraiyei." Meni ta Jisas lo ipari tahe isawe hetesiyeyei su, Jisas lo kairefi meni ape lo u tahe au ta'ane fara'uweye.

*Lu yahowa'i a'i tamo fa nine'inamite.
(Matyu 5:1-12)*

²⁰ Serai Jisas lu disaipel lo ma'e atati siyeteye. Lowe ma'e apou eiye,

---

* 6:13: 13 Peri Aposel lo sitewi apou te'esiya. Owane Sitewi lai lu tamo peri lo au te'eyei ne eimawesawi.

“Fene etiri werese ariye a'i ape, fene marepi wisere a'i irowe! Owane Sitewi lai fene werese au noweinoweirowa.

²¹ Fene lau erasi irosiya ape, fene marepi wisere a'i irowe.

Owane Sitewi lai lire no au a teme'eriwerowa. Fene ewite erasi lusiya ape, fene marepi wisere a'i irorowa. Nowe me'iyē su, fene marepi erasi a'i nine'irowa.

²² Ane, meni hire ma'e itorai ape, fene peri ano wanu umasinamiyei su, lu tamo fene ne ai marepi totenamiyei. Sosu lowe fene hi ani araronamiyei. Sosu lowe fene ma'e peri te'e narunamiyei. Sosu lowe iyape fene lo au luwaruweyei. Lu tamo etiri luwaru a'i ape fene ma'e irowei su, fene marepi wisere a'i irorowa. [Jo 15:19; 16:2; 1 Pi 4:14] ²³ Fene nowe ape se marepi wisere a'i se nine'ite. Tu naifa weriyei lu tewi ape lo ya'ariyei, lowe Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese ma'e aiwawe a'i au luwaruweteye. Aiwawe a'i lu tewi ape mo fene ma'e au luwaruwerowa su, fene marepi wisere a'i teritere. Lowe fene ma'e au luwaruwerowa su, nowe ye'ewi su, Owane Sitewi lai fene ma'e etiri wisere a'i neri a'i aurowa. Serai fene marepi wisere a'i irowe. ²⁴ Fene ma'aru tomu ne'ese ironamisiya ape, weiyai! Pereye fene marepi fetane a'i terite tepa'asiye. Nowe mo'o su Owane Sitewi lai fene ma'e marepi luwaru a'i itiya'u aurowa. ²⁵ Fene lire a teme'eriyesiya ape, weiyai! Nowe me'iyē su, fene lau erasi teriterowa. Fene pereye marepi nine'isiya ape, weiyai! Nowe me'iyē su, fene ewite erasi lurowa. ²⁶ Lu tamo fene ne marepi au te'e wisereyesiya su, fene weiyai! Tu naifa weriyei lu tamo lai peri wawero te'e siye lu ma'e au te'e wisereyeteye. Lowe peri wawero te'e siye lu ma'e au wisereyeteye su, Owane Sitewi lowe ma'e etiri luwaru a'i itiya'u auwe. Serai pereye lu tamo fene ma'e au te'e wisereyerowa su, fene weiyai! Owane Sitewi lai fene ma'e

etiri luwaru a'i itiya'u aurowa.

Airame fene lo ne tote wawesiyenamite.

(Matyu 5:38-48)

²⁷ Ahowa, ane fene ma'e eisiya. Peri ano wanure! Lu tamo fene ma'e au luwaruweyei su, fene lowe ma'e marepi erasi a'i itiya'u au tote wawesiyenamite! Aiwawe a'i lu tamo ai marepi fene ma'e totenamiyei su, fene etiri wisere a'i lowe ma'e itiya'u pei atuatute. ²⁸ Lu tamo fene ma'e peri luwaru a'i au te'e naruwei su, fene lowe ma'e au te'e wisereyete. Lu ape mo fene ma'e au luwaruweyei su, fene Owane Sitewi ma'e lowe ne au te'e towerite. ²⁹ Meni ta ahi si eyate feni ma'e fene lo ereti se aineyei su, fene ahi si feni tere'e ma'e fene lo atati teite. Serai le ahi si feni tere'e ma'e fara'u ereti se aineyei. Meni ta fene ma'e ipari tahe ta fene ma'e ei toweriyei su, fene le ma'e ipari tahe hesi a'i fene lo aiwawe a'i aure. ³⁰ Meni ta fene ma'e etiri ta ei toweriyei su, fene etiri ape le ma'e aure. Meni ta lai etiri fene lo ta'arei aniyei su, fene etiri ape ne si itiya'u owe ape ei towerire. ³¹ Fene apou a'i totयेi su, 'Lu taune werese ane ne yo seni wisere a'i au iroreme.' Fene apou a'i totयेi su, fene lowe ma'e yo seni wisere a'i aiwawe irore. [Mt 7:12]

³² Fene lu tewi fene lo a'i marepi erasi a'i tote wawesiyenamiyei su, etiri ape yahowa'i a'i ne. Lu taune luwaru a'i, lowe lu tewi lowe lo ma'e marepi erasi aiwawe a'i tote wawesiyenamiyei. ³³ Meni ta etiri wisere a'i fene ma'e irowei su, sosu fene le ma'e etiri wisere a'i itiya'u irowei su, yo seni ape yahowa'i a'i ne. Lu taune luwaru a'i yo seni aiwawe a'i irowei. Lowe etiri wisere a'i itiya'u irowei. ³⁴ Fene apou totयेi su, "Ane kaiyemo ano ma'e etiri ta auwei su, le etiri ta ane ma'e itiya'u aurowa. Marepi fene lo luwaru a'i ne. Yo seni yahowa'i a'i ne. Lu taune luwaru a'i lowe lu taune tere'e luwaru a'i ma'e etiri ta auwei.

Lowe etiri ta auwei su, lowe etiri aiwawe a'i itiya'u aniyei ne toteyei. ³⁵ Ane fene ma'e eisiya. Lu taune tamo fene ma'e au luwaruweyei su, fene lowe ne marepi wisere a'i totenamire. Fene lowe ma'e etiri wisere a'i irore. Lowe fene ma'e etiri ta ei toweriyeyi su, fene lowe ma'e etiri ape aure. Sosu fene lowe ma'e itiya'u owe ape ei towerire. Fene yo seni ape umasiyeyi su, Owane Sitewi lai nowe ye'ewi se fene ma'e etiri wisere neri a'i aurowa. Fene Owane Sitewi Pefine a'i lo eimane henerairowa. Le a'i lai lu taune luwaru a'i ma'e ferafereiyeyi lo auwe. Le aiwawe a'i lu taune tamo, marepi luwaru a'i irosiya ape, ma'e ferafereiyeyi lo auwe. ³⁶ Tai wiyeme fene lo lai lu taune werese ma'e au ferafereinamisiya. Serai fene ferafereiyeyi lo yo seni aiwawe a'i umasite. Fene lu taune werese ma'e au ferafereite.

Fene lu taune lo yo seni owe ape au hese ereite!
(Matyu 7:1-5)

³⁷ Fene lu taune tere'e lo yo seni owe ape hese ereite. Fene lu taune tere'e lo yo seni hese ereirowa su, Owane Sitewi lai yo seni fene lo ape au hese ereirowa. Serai fene lu taune tere'e lo yo seni owe ape hese ereite. Fene lu taune tamo apou owe ape te'ere, 'Fene yehe omo ma'e ire.' Fene lu taune tamo yehe omo ma'e te'e eimawesawiyeyi su, Owane Sitewi lai fene aiwawe a'i yehe omo ma'e eimawesawirowa. Meni ta fene ma'e au luwaruweyei su, fene meni ape lo yo seni tote i'ane arunatite. Fene lu taune lo yo seni tote i'ane arunatiyeyi su, Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i fene lo tote i'ane arunatirowa. [Mt 6:14]

³⁸ Fene lu taune ma'e etiri ta auwei su, Owane Sitewi lai fene ma'e etiri ta itiya'u auwei. Le fene ma'e niye erasi a'i itiya'u auwei. Le etiri erasi a'i fene ma'e niye fene lo papu su'ari ani teroso asi arowe. Fene lu taune ma'e etiri oso a'i

auwei su, Owane Sitewi lai aiwawe a'i fene ma'e etiri oso a'i ta auwei." [Mk 4:24]

³⁹ Jisas lowe ma'e peri anowe ta au te'eteye, le apou au eiye, "Meni ta nihe lo pokowe tawesiyei su, le meni tere'e, nihe pokowe tawesiye ape, hene ani uweiterowata. Ahowa, lowesi afoweyei. Lowesi yo mai sahe papu ninapune winetairowa. [Mt 15:14] ⁴⁰ Eimane tamo lai meni owane towafi lowe lo ape eiwerou hi ani ararorowata. Ahowa, meni eime ta etiri werese siye so'oruweyei su, le meni owane lo wou heneraiyei. [Mt 10:24-25] ⁴¹ Fene piyene kaiyemo ta lo nihe oro'oru tewi oso a'i siyeyei awere? Fene me meni erasi nihe towafi fene lo papu siyerowata. ⁴² Fene kaiyemo ma'e owe ape te'ere, 'Ane fara'u oro'oru tewi oso a'i nihe no ani tahe aniyei.' Ahowa, fene me meni erasi nihe towafi fene lo papu irosiya su, fene kaiyemo lo oro'oru tewi oso a'i nihe papu irosiya ape, ani tahe aniyei ne siyerowata. Fene marepi hesi a'i siye lu ne, fene tu me meni erasi, nihe towafi fene lo papu irosiya ape, ani tahe fusawire. Sosu fene me meni erasi, nihe fene lo sahe irosiya ape, ani tahe fusawi tepa'asiyei su, fene fara'u kaiyemo lo oro'oru tewi oso a'i nihe sahe irosiya ape, siye ani tahe fusawirowawe, siye etirowa."

Me ta so topo lo ta'eyesiya.

(Matyu 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Fene wanure! Me wisere a'i so luwaru a'i ta'erowata. Sosu aiwawe a'i me luwaru a'i ta so wisere a'i ta'eyerowata. ⁴⁴ Fene me so siyeyei su, fene me so eiwerou aiwawe a'i siyerowawe, meni ta momo, ni'ari wafei se ani ta'e anirowata. Aiwawe a'i meni ta patiyawe so, me owapiyo ani ta'eye anirowata. ⁴⁵ Meni wisere a'i marepi wisere a'i lo se toteyei su, le yo seni wara'i a'i ironamiyei. Aiwawe a'i meni luwaru a'i ta marepi luwaru a'i topo lo se toteyei su, le yo seni luwaru a'i ironamiyei. Lu taune

werese peri ta au te'eyei su, lowe marepi lowe lo se au te'eyei.”

Lu feni ano lowe peri ano wanu umasite.

(Matyu 7:24-27)

⁴⁶ “Fene tomu ne'ese ane ma'e apou te'esiya ape, ‘Ne Meni Owane Pefine a'i nomo lo ne.’ Ahowa, fene peri ano wanu umasi se ta'ame. [Mt 7:21] ⁴⁷ Lu taune ane ma'e aiyerowawe, sosu peri ano wanu umasiyei su, lowe meni ta wesi ta'aneyei lu wou a'i ne. ⁴⁸ Lowe meni ta wou a'i wesi he'i ta'anesiya. Meni ape wesi he'i ta'aneyei su, le awei yo erasi horuseye itowei. Sosu le me ne'ise tou opo asi arowei. Le tapiye aine leyau tawesi kairefityeyei. Le me ne'ise opo asi arowei su, le fara'u wesi hire ma'e ta'aneyei. Serai sa'i erasi itoraiyei su, sa'i ei erasi wesi ape aine towesi narowata. Ahowa, wesi ape lo me ne'ise kairefi a'i teinamiyei. ⁴⁹ Ahowa, meni tere'e ta peri ano wanu arisiyei su, le meni tere'e wou a'i ne. Meni ape wesi he'i ta'aneyei su, le me pere'e oso a'i eneri sahe horuse opo asi arowei. Sosu wesi he'i me pere'e hire ma'e ta'aneyei. Serai sa'i erasi itoraiyei su, sa'i ei erasi a'i wesi ape lo aine towesi naroweyei. Sosu wesi ape lo towesi to'ute naroweyei.”

7

Jisas ai atu siye meni ta ma'e au te'e wisereyeye.

(Matyu 8:5-13)

¹ Jisas lu taune werese ma'e peri au te'e tepa'asiye su, le omo Kaperneam ma'e fi. ² Ai atu siye meni ta saro irotete. Meni ape lo wiyawi yahowa'i a'i siye meni u tahe erasi a'i irotete. Ai atu siye meni lai wiyawi meni yahowa'i a'i le ne a'i marepi wisere erasi a'i tote wawesiyeteye. Wiyawi meni yahowa'i a'i temeniyeyei ne ataheyeye. ³ Serai ai

atu siye meni Jisas omo ape heneraiyei wanuwe su, le Juda lo lu owane tamo Jisas ma'e eimawesawi. Lowe Jisas ma'e heneri su, lowe le ma'e apou te'e toweriye, “Ne ai atu siye meni lo wiyawi meni yahowa'i a'i au pati ta'ane fara'uwera.” ⁴ Lowe Jisas ma'e heneri su, lowe Jisas ma'e peri kairefi a'i se te'e toweriye, “Ai atu siye meni ape meni wara'i a'i ne. Serai ne meni ape pei au ferafereire! ⁵ Meni ape Juda lo lu taune werese ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Meni ape ta'uweyei wesi nomo lo ta'aneteye. Meni ape meni wara'i wisere a'i ne. Serai ne fara'u meni ape au ferafereire!” ⁶ Jisas peri lowe lo wanuwe su, le lowe mase aiwawe a'i fi.

Lowe ai atu siye meni lo wesi ma'e atahe a'i heneri su, meni ape kaiyemo tamo Jisas ma'e eimawesai. Lowe le ma'e peri ta apou au te'esai, “Meni Owane, ane meni yahowa'i a'i ne. Ne Meni Owane Pefine a'i ne. Ne wesi ano wirowata. Wesi ano luwaru a'i ne. ⁷ Serai ane a'i lai ne ma'e aiyerowata. Sosu ane lu owane ne ma'e ei aniyei ne eimawesawi. Ane meni yahowa'i a'i ne. Ne peri te'eyei su, wiyawi meni yahowa'i a'i ano u tahe po'uteyei. ⁸ Wanure! Ane meni owane ta'i unahi irosiya. Ane peri lo wanu umasiyei. Ane ai atu siye meni owane ne. Ane ai atu siye lu tomu ne'ese au noweinowehisiya. Ane ai atu siye meni ta ma'e eiyei su, ‘Ne ire!’ Meni ape peri ano wanu umasiyei. Ane meni tere'e ma'e apou eiyei su, ‘Ne aiya!’ Meni ape peri ano wanu umasiyei. Aiwawe a'i ane wiyawi yahowa'i a'i meni ano ma'e eiyei su, ‘Ne wiyawi ape ta'anere!’ Wiyawi yahowa'i a'i meni ano peri ano wanu umasiyei. Serai ane fene ma'e apou eisiya, ne wiyawi yahowa'i meni ano au ta'ane fara'uwere!”

⁹ Serai Jisas peri ape wanuwe su, le meni ape ne apou eiyei, “Wisere a'i ne!” Sosu le ai atu siye meni ape ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye. Le lu taune

werese ma'e mo'o umasiteye ape, apou eiye, “Wanure! Ane fene ma'e eisiya, meni ape lo tote tawesiyei erasi a'i irosiya. Le lu taune werese lo tote tawesiyei pani Israel sahe hi ani ararosiya!” ¹⁰ Serai lu tewi ape mo, ai atu siye meni owane Jisas ma'e eimawesai ape, lowe Jisas arunatiyewe, ai atu siye meni lo wesi si tame fi su, lowe wiyawi yahowa'i a'i siye meni lo u tahe po'ute siyeye.

Jisas meni eime ta si tame au ta'ane norohuwe sineye.

¹¹ Nowe me'iyе su, Jisas, lu disaipel lo aiwawe a'i, omo Nain ma'e fi. Lu taune tomu ne'ese aiwawe a'i Jisas mase mo'o umasitai. ¹² Sosu lowe omo ape lo yo tewiye ahi ta'o heneri su, lu tamo meni temeniyeye ape, omo nowe ma'e fisiye yo papu fuwei ne sutaiteti. Menitani weiname lu taune tomu ne'ese aiwawe a'i fai. Meni temeniyeye ape ne, menitani weiname meni eime ta'i a'i auteiye. ¹³ Jisas menitani weiname siyeye su, le weiname ape ne marepi erasi a'i ewiteye. Le le ma'e eiye, “Luwei sawa!”

¹⁴ Sosu le meni ape lo wari ma'e atahe a'i teiye. Le ereti lo wari sahe fuwe. Lu ape mo, wari sutaitetai ape saro a'i teiteye. Jisas meni ma'e, temeniyeye ape, apou eiye, “Yo'orei meni, ane ne ma'e eisiya. Ne si sinere!” ¹⁵ Serai meni ape si sine onuwewe, lowe ma'e te'eteiye. Sosu Jisas meni eime ape mai lo ma'e si tame auwe. [1 Kin 17:23; 2 Kin 4:36]

¹⁶ Lu taune werese etiri ape siyeye su, lowe marepi atoweiyе irowe. Lowe Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyenamiteye. Lowe apou au te'eteiye, “Owane Sitewi lo au te'e siye meni erasi nomo mase henerai tepa'asiye. Owane Sitewi lai lu taune werese lo ma'e au ferafereiye ne itorai.” [Lu 1:68] ¹⁷ Lowe Jisas ne peri heneruwe omo pani werese Judia ma'e au te'e fiyariteye. Omo pani tere'e ma'e lowe peri heneruwe au te'e fiyariteye.

*Jon lai lu tamo Jisas ma'e eimawesawi.
(Matyu 11:2-19)*

¹⁸ Jon lo lu feni tamo le ma'e Jisas ne peri heneruwe au te'eye. ¹⁹ Meni Jon Jisas lo peri heneruwe wanuwe su, le lu feni hesi a'i lo ei aniye. Le lowesi Owane Jisas ma'e peri ta te'e toweriyei ne eimawesawi. Lowesi le ma'e apou te'e toweriyei, "Owane Sitewi lai meni owane hi awei ma'e eimawe arosairowa. Ne meni ape awere? Nomo meni tere'e siye nehi ninaweteyei awere?"

²⁰ Sosu lowesi Jisas ma'e henerai su, lowesi Jisas ma'e apou te'e toweriye, "Ne meni ape, Owane Sitewi, hi awei ma'e eimawe arosaiyei ape, awere? Piyete awere? Nomo meni tere'e ninaweteyei awere?" [*Sng 40:7; Mal 3:1; KTH 1:8*]

²¹ Nowe ape se Jisas lu taune lo u tahe tomu ne'ese au ta'ane fara'uweteye. Le lu taune lo marepi orese a'i au fareraiyeteye. Sosu le sepei luwaru a'i tomu ne'ese au ta'ane sasariteye. Sosu lu taune tamo nihe pokowe tawesiyei se, le nihe lowe lo au ani petaneteye. ²² Serai le lowe ma'e itiya'u eiye, "Fenesi Jon ma'e si tame ire. Le ma'e peri heneruwe ano au te'ere, 'Notosi peri lo wanuteye, sosu wiyawi lo siyeteye. Lu tamo nihe pokowe tawesiyei ape mo, le nihe lowe lo au ta'ane petaneye. Lu tamo lowe, haroharo a'i iroteye ape mo, le lowe haroharo a'i lowe lo au ta'ane kairefiyeteye. Lu taune tamo, enite kairefi a'i iroteye ape, le enite werese lowe lo au ta'ane niyemaiyeteye. Lu apaniye wiyapuweye se, le apaniye lowe lo au ta'ane fara'uweteye. Serai lowe peri amerame a'i wanuwe. Lu tamo temeniyeye ape, le lowe si tame hene sineteye. Lu taune ma'aru ariye a'i se, le peri heneruwe wisere a'i lowe ma'e au te'eteye. [*Ais 35:5-6; 61:1; Lu 4:18*]

²³ Meni ta ane ne marepi hesi se tote ta'ame su, marepi lo wisereye nine'inamisiya.' "

²⁴ Lu hesi, Jon Jisas ma'e eimawesawi ape, lowesi Jisas lo peri wanuwe su, lowesi Jon ma'e si tame fi. Lowesi si fi su, Jisas lu taune werese ma'e Jon ne au te'eye. Le apou eiye, “Fene pani ariye a'i ma'e fi su, fene piye etiri siyeyei ne toteye awere? Meni Jon menei wou fiyaru lai au ani aunariyeye awere? ²⁵ Ahowa, le menei wou ta'ama. Fene piye siyeyei ne fi awere? Meni ta'i ipari tahe wisere a'i ani asiye awere? Ahowa, wanure! Lu werese ipari tahe wisere a'i ani asinamiye ape, lowe owane lo wesi wisere a'i saro onusiya. Lowe werese etiri tomu ne'ese ironamisiya. ²⁶ Ahowa, fene piye siyeyei ne fi awere? Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni awere? Ei, ane fene ma'e eisiya! Meni ape Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu werese hi ani ararowe. [Lu 1:76] ²⁷ Tu naifa weriyei meni ta Owane Sitewi lo one towe sahe meni ape ne apou leseye, Owane Sitewi Meni Owane Kraisi ma'e apou eiye, ‘Wanure! Ane peri au te'e siye meni ano nihari no ma'e eimawesawiyei. Meni ape aiyerowa su, le yo no au ta'uwe naneirowa.’ *Mal 3:1* Serai Jon henerai su, peri ape wiyeme a'i henerai. ²⁸ Ane fene ma'e apou eisiya. Lu taune werese omo omo werese sahe, meni Jon lowe werese hi ani ararowe. Ahowa, meni ta'i, Owane Sitewi lo lu tewi sahe oso a'i iroteye ape, le lai meni ape Jon hi ani ararowe.”

²⁹ Sosu lu taune werese, lu tamo takis ma'aru ani siye ape, aiwawe a'i lowe Jisas lo peri wanuwe su, lowe apou eiye, “Owane Sitewi lo yo seni wisere a'i ne.” Lu tewi ape mo tu naifa Jon lai lowe ma'e sa'i se au huteye. [Lu 3:12] ³⁰ Ahowa, lu Farisi tamo, Owane Sitewi lo yo peri ani so'oru siye lu tamo, lowe Owane Sitewi lo marepi lo sitewi arisiye. Jon lai lowe ma'e sa'i se au hu ta'ame. [Mt 21:32]

³¹ Serai Jisas lowe ne apou au te'eye, “Lu tewi ape ne ane piye peri anowe wou au te'e areiyeyei awere? Lu tewi

ape ne, nowe eite se irosiya ape, lowe piye yo seni wou a'i awere? ³² Farisi lu tewi apou wou a'i, lowe eimane wou a'i ne. Eimane ape lai ta'uweyei pani tewi ma'e ta'uwe onurai. Lowe te'e tiyatiye apou eiye, 'Nomo fene ne mene'e fateye su, fene unei ape'i te ta'ame. Nomo lu sotosopowe ewite irowe su, fene lu ta'ame.' ³³ Meni ape Jon, sa'i au hu siye meni, le fai su, le nau ta'ase, wain sa'i a ta'ame. Fene meni ape siyeye su, fene le ne apou te'eye. 'Sepei luwaru a'i meni ape papu ironamisiya.' ³⁴ Sosu ane, meni hire ma'e itorai ape, ane ene ayei ataiteye, wain sa'i ataiteye su, fene ane ne apou te'eye. 'Meni ape ayei ahi a'i meni. Le meremereye a'i meni. Le lai takis ma'aru ani siye lu werese, lu taune seni luwaru a'i ironamisiya ape, le lowe mase ironamiteye.' [Lu 15:2] ³⁵ Ahowa, lu taune werese Owane Sitewi lo peri wanu umasisiya ape, lowe Owane Sitewi ne tote te'esiya, 'Etiri werese, ane irosiya ape, etiri ape mo lai ane meni pefine a'i ne au atuatusiya.' "

Sa'i heneri Jisas lo lowe ma'e au ani teineye.

³⁶ Sosu a'i pe Jisas peri tepa'asiye su, Farisi meni ta Jisas ma'e ei toweriyei ne fai. "Ne wesi ano sahe ane mase ayei ne aiyal!" Serai Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i Farisi meni ape mase aiwawe fi. Lowe wesi papu wiye su, metei sahe ene ayei ne onuwe. ³⁷ Lowe metei ene ayei onuwe su, menitani ta, wesi omo ape sahe le yo seni luwaru a'i ironamiteye. Le Jisas Farisi lo wesi sahe wiyei wanuwe su, le tapiye pa'are sa'i heneri wisere a'i Jisas ma'e aitai. [Mt 26:7; Mk 14:3; Jo 12:3] ³⁸ Menitani ape Jisas lo lowe ma'e ape'i onuwewe, le nihe sa'i se Jisas lo lowe sa'i au huteye. Sa'i au hu tepa'asiye su, le mato towe lo, lowe sahe au ani teine foro'oweye. Le Jisas lo lowe ma'e au nine'iteye. Le sa'i heneri a'i Jisas lo lowe sahe au ani teineye.

³⁹ Meni Farisi ape Jisas le mase aiwawe a'i ei aniye ayei ne ei toweriye ape, le menitani ape siyeye su, le marepi topo lo sahe apou toteye, “Meni ape Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni ta'ama. Ahowa, meni ape Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni su, le menitani lowe lo teriteye ape, siye so'oruweye. Menitani ape lo yo seni luwaru a'i ironamisiya.”

⁴⁰ Jisas Farisi meni lo marepi siye so'oruweye su, le meni ape ma'e apou eiye, “Saimon, ane peri ta ne ma'e au te'eyei.” Farisi meni le ma'e itiya'u eiye, “Atuatu siye meni, ne ane ma'e au te'ere!”

⁴¹ Serai Jisas le ma'e peri anowe ta au te'eye, “Meni owane ta lu hesi ma'e ma'aru neri a'i auwe. Nowe me'iyeye su, le lu hesi ape ei aniye. Le lowesi ma'e eiye, ‘Fenesi ma'aru ano itiya'u tame aure.’ Meni ta'i ma'aru tomu ne'ese aniye. Meni tere'e ma'aru tewi oso a'i aniye.

⁴² Nowe me'iyeye su, meni owane ma'aru lo si itiya'u fu auwei ne ei aniye. Lowesi ma'aru ape mo si itiya'u aurowata. Meni owane ape lowesi ma'e apou eiye, ‘Fara'u a'i ne. Ane ma'aru neri a'i a'i ano fu arosawinamiyei. Fenesi ane ma'e owe ape itiya'u aure.’ Ane ne ma'e ei towerisiya, Piye lu hesi owane ne marepi erasi pefine a'i totesiya awere?” ⁴³ Sosu Saimon le ma'e itiya'u eiye, “Marepi ano apou a'i totesiya. Meni ape ma'aru tomu ne'ese aniye ape, le meni owane ne marepi erasi wiyeme a'i totesiya.” Sosu Jisas itiya'u eiye, “Ei, ne marepi no wiyeme a'i tote fareraiyeye.”

⁴⁴ Serai Jisas menitani ape ma'e atati siyeye. “Saimon, ne menitani eite siyere! Ane wesi no wirai su, ne sa'i ta lowe ano sahe au hu ta'ame. Ahowa, menitani ape nihe sa'i topo lo se lowe ano au huteye. Mo'o su, le mato towe topo lo, lowe ano au ani teine foro'oweteye. ⁴⁵ Ane wesi wiye su, ne lowe ano ma'e au nine'i ta'ame. Ahowa, ane

wesi no fai su, menitani eite lowe ano ma'e aunamiteye.

⁴⁶ Ne mato ano sahe sa'i au fu ta'ame. Menitani eite lowe ano sahe sa'i heneri wisere a'i au ani teroso teineteye.

⁴⁷ Serai ane ne ma'e apou eisiya, ane menitani eite lo yo seni luwaru tomu ne'ese iroteye ape, ane lai au ta'ane sasari pamowe tepa'asiye. Serai menitani eite ane a'i marepi erasi pefine a'i tote nine'inamisiya. Ahowa, meni tere'e ta, yo seni luwaru oso a'i iroteye ape, sosu Owane Sitewi lai meni ape lo yo seni luwaru a'i ani pamoweye su, meni ape Owane Sitewi ne marepi tewi oso a'i totesiya.”

⁴⁸ Sosu le menitani ma'e apou eiye, “Menitani, ane yo seni luwaru werese a'i no au ta'ane sasari pamowe tepa'asiye.”

⁴⁹ Lu tamo le mase metei ene ayei ne onuwe ape, lowe apou toteye, “Meni ape eiwerai awere? Meni ape yo seni luwaru a'i au ta'ane sasariteye awere?”

⁵⁰ Serai le menitani ma'e apou eiye, “Tote tawesiyei no erasi a'i ne. Ane yo seni luwaru no au ta'ane sasari pamoweye. Serai ne menitani aseyaro a'i henerai. Ne marepi fetane a'i mase ire.” [Lu 8:48; 18:42]

8

Taune tamo Jisas ma'e ayei eteyewe, le ma'e au aye.

¹ Nowe me'iyeye su, Jisas lu feni werese lo (12 aiwawe a'i), lu taune werese ma'e omo omo werese sahe Owane Sitewi lo peri he'i a'i au te'e fiyariyei ne fi. Le lowe ma'e nowe ape se ne, Owane Sitewi lu taune werese au noweinoweirowa ape ne, au te'e areiyeye. ² Taune tamo lowe mase omo omo ma'e aiwawe fi. Tu naifa Jisas lai sepei luwaru a'i taune tamo nowe ma'e au ta'ane sasariteye. Taune tere'e tamo Jisas lai lowe lo u tahe au ta'ane fara'uweye. Menitani ta'i Jisas lai sepei luwaru a'i ereti feni werese fene hesi a'i (7) au ta'ane sasariteye. Menitani lo iyape Maria, omo

Makdala ma'e fai. [Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lu 23:49]³ Taune hesi Joana, sosu Susana lowesi taune tere'e tomu ne'ese aiwawe a'i lowe ma'aru lowe lo Jisas ma'e ayei eteyewe, ene ayei ne auwe. Menitani Joana, Kusa lo tani. Kusa lai meni owane Herot lo etiri tamo au noweinoweiteye.

Yehe sameyei lo peri anowe.

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Sosu a'i pe lu taune tomu ne'ese Jisas lo peri wanuwei ne ta'uwerai. Lu taune tamo omo omo eyeri ma'e fai. Lu taune le ma'e ta'uwerai su, le lowe ma'e peri anowe ta au te'eye. ⁵ “Meni ta ta'aneyei awei ma'e me so lo yehe sameyei ne fi. Le kewi so ani teroso fiyarisawi su, kewi so tamo yo mai tewi ma'e winetaiye. Lu taune tamo yo sahe uweitaiteye su, lowe kewi so hire ato teiteye. Kewi so tamo irowe lai oruwe sowateye. ⁶ Kewi so tamo awei tewi tapiye a'i sahe winetaiye. Nowe me'iyeye su, kewi so peratiyewe wamu witane a'i wirai. Poweiye ponei su, kewi wamu poweiye tewi haroharoweye. Kewi napi sa'i tore anirowata. ⁷ Kewi so tere'e tamo wafei ni'ari ponei sahe winetaiye. Kewi wamu wirai su, wafei ni'ari kewi wamu napetu tawesiteye. Serai kewi wamu wirowata. ⁸ Kewi so tere'e tamo awei wisere a'i sahe winetaiye. Nowe me'iyeye su, kewi so peratiyewe, wamu erasi a'i wirai. Kewi erasi wirai tepa'asiye su, kewi so tomu ne'ese ta'eyeye su, wahu 100 tamo se kewi so ani asi teme'eriyeye.”

Sosu Jisas peri anowe au te'e tepa'asiye su, le lowe ma'e apou uteye. “Lu taune ta peri ano wanuwe su, lowe peri ano umasire.”

Piyene Jisas peri anowe au te'eteye awere?

(Matyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Sosu a'i pe Jisas lo lu disaipel le ma'e apou te'e toweriye, “Peri anowe ape, piye sitewi lo te'esiya awere?”

¹⁰ Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Owane Sitewi lai fene ma'e peri anowe lo sitewi au atuatu areiyerowa. Owane Sitewi fene ma'e nowe ape se, le lu taune werese au noweinoweirowa ape, peri pefine a'i au atuatu areiyerowa. Lu taune tere'e ane lai Owane Sitewi lo marepi fareyare a'i au te'erowata. Ane lowe ma'e peri anowe a'i au te'erowa. Ane lowe ma'e peri anowe se au te'eyei su, lowe etiri ta siyeye.

'Ahowa, lowe etiri lowe siyeye ape, lowe etiri siye so'oruwerowata. Lowe peri ano wanuwei su, lowe peri lo sitewi ano wanu so'oruwerowata.' *Ais 6:9-10*

Jisas peri anowe lo sitewi au te'eteye.

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Peri anowe ape apou te'esiya. Kewi so Owane Sitewi lo peri aiwawe a'i ne. ¹² Kewi so ape mo yo mai tewiye ma'e winetaiye ape, lowe lu taune wou a'i ne. Lowe Owane Sitewi lo peri wanuwe su, sepei Satan witane a'i Owane Sitewi lo peri marepi lowe lo sahe tore aniye. Serai lowe Owane Sitewi lo peri wanu umasirowata. Sosu lowe hepene he'i wisere a'i anirowata. ¹³ Kewi so ape mo, awei tapiye a'i sahe winetaiye ape, lowe lu taune wou a'i ne. Lowe Owane Sitewi lo peri wisere a'i wanuwe su, lowe kairefi a'i tote tawesiye se ta'ame. Etiri yo seni luwaru a'i lowe ma'e heneraiyei su, yo seni luwaru a'i ape lai tote tawesiyei lowe lo tore aniyei. Lowe lo tote tawesiyei lo sitewi kairefiyeyei se ta'ama. Serai lowe tote tawesiyei lowe lo arunatiyei. ¹⁴ Kewi so ape mo wafei ni'ari ponei sahe winetaiye ape, peri ape lo sitewi apou wou a'i ne. Lu taune Owane Sitewi lo peri wanuwe su, lowe marepi wisere a'i toteye. Ahowa, lowe etiri werese lowe lo ironamiye su, lowe awei lo yo seni umasinamiteye. Marepi orese a'i teriteyei, ma'aru lo yo seni awei lo yo seni

marepi totयेyei umasiyei, etiri ape mo tote tawesiyeyi lowe lo napetu ti tawesinamiteyei. Serai lowe tote tawesiyeyi lowe lo lu taune ma'e au te'erowata. ¹⁵ Kewi so ape mo awei wisere a'i sahe winetaiye ape, peri ape lo sitewi apou a'i te'esiya, lu taune Owane Sitewi lo peri marepi wisere a'i se, marepi farere a'i se wanu tote tawesi umasinamiteye. Serai lowe tote tawesiyeyi lowe lo lu taune ma'e au te'e tote i'aneiteyei.

Yehe erei ta, hire ma'e fuwe ape, tewi mitaiyeteye.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ Sosu a'i pe meni ta yehe lam taiso fu mitaiyeye su, le lam ape wahu papu owe ape au onu fareyarere. Le wari unahi hi ma'e owe ape fu fareyarere. Ahowa, le wesi ponei sahe wafei se ti tawesi tewi mitaiyerowa. Serai lu taune wesi ape wirai su, lowe yehe lo tewi mitaiyeyeyi fara'u siyeyeyi. [Mt 5:15; Lu 11:33] ¹⁷ Etiri werese ape mo lu taune lai au fareyareteye ape, Owane Sitewi lai etiri werese ape mo lowe amerame a'i au atuatu areiyerowa. Meni ta yo seni, fareyareye irowei ape, yo seni werese lo ape lu taune werese lai amerame a'i siyerowa. [Mt 10:26; Lu 12:2] ¹⁸ Serai weiyai! Peri ano wanu etire! Lu taune tamo Owane Sitewi lo peri marepi wisere a'i se wanu tote tawesi umasinamiteyei su, Owane Sitewi lai tote tawesiyeyi lowe lo, erasi a'i au kairefiyerowa. Ahowa, lu taune tamo Owane Sitewi lo peri wanu arisiyeyi su, Owane Sitewi lai tote tawesiyeyi lowe lo tore ani ararowei. Lu taune tamo marepi wawero a'i totयेyei su, 'Nomo tote tawesiyeyi erasi irosiya.' Owane Sitewi lai marepi lowe lo siyeyewe, tote tawesiyeyi lowe lo hi ani ararowei." [Mt 25:29; Lu 19:26]

Eiwerai Jisas lo lu disaipel pefine a'i awere?

(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Wesi papu sahe Jisas lu taune tomu ne'ese ma'e au te'e fiyariye su, mai lo, pa'ise lo aiwawe a'i lowe le ma'e peri ta au te'eyei ne toteye. Ahowa, lowe Jisas ma'e ataheyeraiwata. Lu taune werese wesi yo tewiye sahe tawesi teiye. ²⁰ Serai meni ta Jisas ma'e apou eiye, “Wanure! Mai no, pa'ise werese no nowe ma'e teisiya. Lowe ne ma'e peri ta au te'eyei ne totesiya.”

²¹ Jisas peri ape wanuwe su, le itiya'u eiye, “Mai ano, pa'ise ano, eiwerai awere? Mai ano, pa'ise ano apou wou a'i ne. Lu taune werese Owane Sitewi lo peri wanu tote tawesi umasinamisiya ape, lowe mai ano, lowe pa'ise werese ano ne.”

Jisas lai fiyaru, sa'i ei erasi ei titaneye.

(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Sosu a'i pe nowe me'iyeye su, Jisas, lu disaipel lo aiwawe a'i, hare ite Galili ma'e si tame fi. Lowe wai papu awetowe. Le lowe ma'e eiye, “Nomo hare ite feni eire ma'e iyatu toneriyei.” Sosu lowe wai sa'i ponei ma'e tewi itesawi. ²³ Lowe wai sa'i ponei ma'e iyatutiye su, Jisas wai lo si sahe nihe howeiteye. Jisas nihe howeiteye su, fiyaru erasi a'i hare ite ponei sahe henerai. Sa'i ei erasi a'i wai ani awetu awetowe. Lowe sa'i ei lai wai lowe lo ape ani aporuwei ne ataheyeye. ²⁴ Lowe werese sa'i ei erasi a'i ape ne atoweiye. Serai lowe Jisas eisowe sineye. Lowe le ma'e eiye, “Meni Owane, Meni Owane! Wai nomo lo eite sa'i ei lai ani aporuwei ne ataheyewa. Nomo werese sa'i papu itowa. Ne nomo au ferafereire!” Serai Jisas sineyewe, le fiyaru, sa'i ei erasi ma'e eiye, “Titanere!” Pereye a'i fiyaru sa'i ei titane po'uteye. Sa'i werese titane temeniyeye. ²⁵ Serai sa'i ei temeniyeye su, Jisas lowe ma'e eiye, “Tote tawesiyei fene lo, oso a'i awere?” Lowe marepi atoweiye hepene se su'ariye. Lowe te'e tiyatiteye, “Meni

ape eiwerai awere? Le fiyaru, sa'i ei ma'e eiye su, lowesi peri lo wanu umasiye. Serai lowesi temeniye.”

*Jisas meni sepei luwaru a'i ta au ta'ane sasarisawi.
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Sosu lowe omo pani Gerasa ma'e iyatutiteye. Lowe omo pani Galili ma'e arunatiyewe, omo Gerasa feni eire ma'e iyatutiteye. ²⁷ Lowe wai hare ite senitewi sahe furi su, meni ta sepei luwaru tomu ne'ese a'i ya'oreteye ape, wai senitewi aro teiteye. Le nowe tomu ne'ese a'i liye pa'are ariye a'i ironamiteye. Le pasi pasi werese wesi sahe howeirowata. Ahowa, le tapiye fisiye ma'e howeinamiteye. ²⁸ Meni ape Jisas siyeye su, le Jisas ma'e winetairai, meni ape Jisas ma'e peri hare uteyei erasi irowe, “Jisas, ne piyene ane ma'e au luwaruwenamisiya awere? Ne Owane Sitewi, Tai Pefine a'i lo meni eime ne. Ne ane ma'e owe ape au luwaruwere!” ²⁹ Sepei luwaru a'i werese meni ape sahe mi mi pasi pasi weriyeyi ya'orenamiteye. Lu tamo lai meni ape lo ereti, lowe wafei tepi tahe se au ti tawesiye su, sepei luwaru a'i lai wafei tepi tahe ape au ani erau sasarisawi. Lu tamo meni ape au noweinoweiteye su, lowe atoweiye iteroti. Meni ape wafei tepi tahe ani erauwe su, sepei luwaru a'i lai meni ape pani lu ariye a'i ma'e heneti. Jisas peri ape wanuwe su, le sepei luwaru werese a'i meni ape lo au sasariye.

³⁰ Serai Jisas le ma'e ei toweriye, “Iyape no eiwerou awere?” Sepei luwaru a'i le ma'e itiya'u eiye, “Iyape nomo lo tomu ne'ese ne!” Ipari tomu ne'ese meni ape papu ya'orenamiteye. ³¹ Serai sepei luwaru a'i werese le ma'e te'e toweriye, “Ne nomo fisiye yo ma'e, sitewi ta'ame ape, owe ape eimawesawire.”

³² Omo tewi ma'e, iroteye ape, fe tomu ne'ese awei ma'e horuse ene ateye. Sosu sepei luwaru a'i fe ape mo siyeye. Lowe Jisas ma'e te'e toweriye, “Ne fara'u nomo werese fe

papu eimawesawire.” Jisas lowe ma'e eiye, “Ire!” ³³ Serai sepei luwaru a'i meni ape arunatiyewe, fe werese papu wiye. Sepei luwaru a'i fe papu wiye su, fe werese omo hire itero itoriyewe, sa'i hi ma'e papu wi tenise po'uteye.

³⁴ Lu werese, fe ape mo au noweinoweiteye ape, lowe omo lowe lo ma'e iteroti. Lowe lu taune werese omo pani ma'e peri heneruwe ape au te'e fiyarisawi. ³⁵ Serai lu taune peri heneruwe wanuwe su, lowe etiri ape siyeyei ne fai. Lowe Jisas ma'e henerai su, lowe meni ape, Jisas sepei luwaru a'i au sasariye ape, lowe meni marepi wisere a'i se siyerai. Le ipari tahe ani asiteye Jisas lo lowe sahe peri lo onu wanuteye. Lowe werese meni ape siyeye su, lowe marepi atoweiyeye irowe. ³⁶ Lu tamo Jisas sepei luwaru a'i au sasariye ape, siyeye su, lowe peri heneruwe lowe ma'e au te'e fiyariye. Lowe apou au te'eye, “Meni Jisas sepei luwaru a'i meni ape lo au sasariye su, le ipari werese fe nomo lo papu eimawesawi. Serai fe werese omo ma'e itori sa'i papu fi. Le lai meni eite au ta'ane fara'uweye.” ³⁷ Lu taune werese, omo pani Gerasa iroteye ape, peri heneruwe wanuwe su, lowe le ma'e te'e toweriye, “Ne omo pani nomo lo eite arunatirowawe ire.” Lowe werese marepi erasi a'i atoweyenamiteye. Serai Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i wai papu awetowewe, hare ite ponei tewi a'i iyatutiteye.

³⁸ Meni ape Jisas sepei luwaru a'i au sasariye ape, le ma'e ei toweriye, “Ane fara'u fene mase aiwawe iyeyi awere?” Jisas le omo topo lo ma'e eimawesawi apou itiya'u eiye, ³⁹ “Ahowa, ne wesi no ire. Ne lu taune werese ma'e apou au te'ere. “Peri ano wanure! Meni ape, Jisas, le sepei luwaru werese a'i ano au sasari po'uteye. Serai ane meni aseparo a'i henerai.” Serai meni ape wesi lo ma'e fi. Le lu taune werese, omo werese iroteye ape apou au te'eye, “Jisas lai sepei luwaru a'i werese ano au

sasarisawi.”

Jisas wati'aretani ta au ta'ane norohuweye.

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sosu a'i pe Jisas hare ite ape si tame iyatu toneri su, lu taune tomu ne'ese le ma'e wisere a'i au eriteyei ne ta'uwerai. Lowe Jisas onu ninawetete. ⁴¹ Lowe wai sa'i senitewi ma'e furi su, meni ta iyape, Jairus, Jisas ma'e peri ta ei toweriyei ne fai. Meni ape ta'uweyei lo wesi meni owane ne. Le Jisas lo lowe sahe ape'i onurai. Le Jisas ma'e apou ei toweriye, “Meni Owane, ne wesi ano fa aiya. ⁴² Eime taune ano u tahe erasi se temeniye ataheyewa.” Eime taune ta'i a'i lo iyu menei ereti feni hesi lowe hesi a'i ne (12). Jisas meni ape aiwawe fi su, lu taune tomu ne'ese yo mai lowesi lo tei tawesinamiteye.

Jisas menitani ta u se ape au ta'ane fara'uweye.

⁴³ Sosu a'i pe menitani naihe Jisas ma'e heneri. Le u fisa'i se iyu menei ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) fisa'i weriyei weriyei heneraiteye. Lu dokta tomu ne'ese u tahe se lo au ta'ane fara'uwerowata. ⁴⁴ Menitani apou toteye, “Ane ereti ano se Jisas lo ipari tahe tewi a'i sahe fu teriteyei su, u tahe ano po'uterowa.” Serai le Jisas lo me'iyeni ma'e ipari tahe lo sahe isawe hetesiyeye su, u tahe lo po'ute tepa'asiye.

⁴⁵ Sosu Jisas apou eiye. “Eiwerai ipari tahe ano sahe isawe hetesiyeye awere?” Lu taune ta'i ta'i a'i le ma'e itiya'u eiye, “Ane lai ta'ame.” Sosu Pita itiya'u eiye, “Meni Owane siyere! Lu taune tomu ne'ese ne ma'e ataheyera. Ne piyene apou ei toweriye, ‘Eiwerai ipari tahe ano isawe hetesiyeye awere?’ ”

⁴⁶ Ahowa, Jisas itiya'u eiye, “Menitani ta ipari tahe ano sahe isawe hetesiyeye. Kairefiyeyei tewi a'i ano ane arunatiyewe, menitani tahe ape papu wiye.”

⁴⁷ Serai menitani ape fareyarerowata. Sosu le Jisas ataha ma'e auseriyetai. Le nihari lo awei ma'e epe'e arowe. Le le ma'e peri morose apou eiye, "Meni Owane, ane lai ipari tahe no sahe isawe hetesiyeye. Ane marepi se toteye, 'Ane ipari tahe lo ereti ano se isawe hetesiyeyei su, u tahe ano po'ute tepa'asiyei.' Serai ane ipari tahe no sahe isawe hetesiyeye su, u tahe ano po'ute tepa'asiyei." Lu taune werese lo nihe se, menitani ape le ma'e eiye. ⁴⁸ Sosu Jisas menitani ape ma'e eiye, "Menitani, tote tawesiyei no lai u tahe no au iro po'uteye. Ne marepi fetane a'i se ire!" [Lu 7:50]

⁴⁹ Jisas peri te'eye su, meni ta ta'uweyei wesi meni owane lo wesi ma'e fai. Le apou eiye, "Jairus, eime taune no temeniyeye. Ne meni owane ape piyene yahowa'i a'i owe ape henetaire awere!"

⁵⁰ Jisas peri ape wanuwe su, le Jairus ma'e itiya'u eiye, "Taweiru sawa! Owane Sitewi ma'e tote tawesire! Ne Owane Sitewi ma'e tote tawesiyei su, eime taune no si tame sineteyei. U tahe lo po'ute tepa'asiyei."

⁵¹ Serai lowe Jairus lo wesi heneri su, le lu taune werese wesi papu wiyei ape, einamiye. Lu disaipel lo hesi heta, Pita, Jems, Jon, eime taune lo tai mai, le lowe a'i wesi tewi papu hene wiye. ⁵² Lowe wesi tewi papu wiye su, lu taune tomu ne'ese ewite luwei erasi irowe. Sosu Jisas lowe werese ma'e eiye, "Luwei sawa! Eime taune ape temeniyeye ta'ame. Le nihe howeisiya." ⁵³ Lu taune werese peri lo wanuwe su, lowe Jisas ma'e niyeyei erasi irowe. Lowe eime taune temeniyeyei so'oruweye a'i ne. ⁵⁴ Serai Jisas eime taune lo wari sahe ataha teiye su, le eime taune lo ereti aniteyewe, le ma'e eiye, "Eime taune, ne sinere!" ⁵⁵ Pereye a'i eime taune lo hepene tahe pa'are papu si tame wiye. Le wari lo sahe sine onuwe. Eime taune sine onuwe su, Jisas lowe ma'e eiye, "Fene eime taune ape ma'e ayei ta

au are!”⁵⁶ Eime taune lo tai mai siyeye su, lowesi hepene se su'ariye. Serai Jisas lowesi ma'e eiye, “Fenesi lu taune ma'e owe ape au te'ete!”

9

*Jisas lu disaipel lo au te'e fiyariyei ne eimawesawi.
(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)*

¹ Sосу a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i Jairus lo wesi arunati su, le lu disaipel (12) ei aniye. Le lowe ma'e kairefiyeyei ta auwe. Lowe kairefiyeyei lo se fara'u sepei luwaru a'i au ta'ane sasarisawiyei. Lu taune lo u tahe werese, lowe kairefiyeyei lo se au ta'ane fara'uweyei. ² Le omo pani werese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne, u tahe werese au ta'ane fara'uweyei ne eimawesawi. ³ Le lowe ma'e eiye, “Fene iyei su, etiri werese mase owe ape aiti. Fene me epi, niye, nau ta'ase, ma'aru tamo owe ape aiti. Ipari tahe ta'i a'i fene ani asiyei. Ipari tahe tere'e owe ape aiti. ⁴ Omo ta ma'e heneriyei su, fene wesi ta'i wire. Fene wesi ape sahe a'i ironamire. Fene Owane Sitewi lo peri au te'e tepa'asiyei su, fene wesi ape arunatirowawe ire. ⁵ Lu taune tamo lai fene ma'e erite ta'ame su, fene lowe me'iyeni ma'e atati arure. Fene omo lowe lo arunatiyei su, fene awei onopu, lowe fene lo sahe irowei ape, aine tasenere. Fene peperi ato periperenatiyei su, fene lowe ma'e Owane Sitewi lo ai peri au atuatu areiyeyei.” [Lu 10:4-11] ⁶ Sосу Jisas lowe ma'e au te'e tepa'asiye su, lowe omo pani werese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne fi. Lowe lu taune u tahe werese au ta'ane fara'uweye.

Meni owane Herot Jisas siye so'oruwere.
(Matyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Sosu a'i pe awei meni owane iyape Herot. Le wiyawi werese, Jisas iroteye ape, wanuwe su, le marepi lo tote eti perati iroteye. Lu tamo le ma'e apou eiye, "Meni ape, wiyawi pefine erasi a'i iroteye ape, le meni Jon sa'i au hu siye meni ne. Le si tame norohuwe sineye." [Mt 16:14; Mk 8:28; Lu 9:19]⁸ Lu tamo tere'e apou eiye, "Meni ape Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni Elaija si tame henerai." Lu tamo tere'e apou eiye, "Meni ape Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni tu naifa weriyei si tame norohuwe sineye."⁹ Awei lo meni owane Herot meni ape ne apou toteye, "Ane lai Jon sa'i au hu siye meni lo mato aine tou aniye. Meni ape wiyawi erasi a'i irowe ape, eiwerai awere?" Le Jisas ma'e siyeriyei ne toteye. [Lu 23:8]

Jisas lu (5,000 aiwawe a'i) au ene aye.

(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-13)

¹⁰ Sosu a'i pe Jisas lo lu feni si tame fai su, lowe le ma'e peri heneruwe, etiri werese irowe ape, ne au te'eye. Serai Jisas lu taune werese arunatiyewe, lu disaipel lo mase omo Betsaida ma'e eresene a'i fi. ¹¹ Ahowa, lu taune werese lowe siyesawi. Sosu lowe werese mo'o umasiti. Lowe le ma'e ta'uwerai su, le lowe ma'e ei eriteye. Le Owane Sitewi lo peri lowe ma'e au te'e fiyariteye. U tahe werese lowe lo au ta'ane fara'uweye.

¹² Nowe poweiye itoriye su, lu feni werese lo le ma'e te'erai, "Ne lu taune werese omo omo lo ma'e eimawesawire! Nowe pasiyewa. Ne lowe ma'e ayei ta eteyei ne eimawesawire. Aiwawe a'i lowe fara'u wesi ta howeyei ne nehiye. Omo eite sahe wesi ariye a'i ne." ¹³ Ahowa, Jisas lu disaipel lo ma'e apou eiye, "Fene lai lowe ma'e ayei ta au ene are!" Lowe le ma'e itiya'u eiye, "Wanure, nomo nau ta'ase oso ereti feni werese hare hesi a'i irosiya. Nomo ayei ta eteyei ne iyei awere? Lu taune tomu ne'ese a'i ne!"

¹⁴ Lu eiwerou a'i awere? Lu 5,000 aiwawe a'i ne! Ahowa

Jisas lowe ma'e eiye, “Fene lu taune werese ma'e, weneri 50 aiwawe a'i, senarepe sahe ei ta'uwe onurire.” ¹⁵ Sosu lu taune werese weneri ta weneri ta onuti. ¹⁶ Lu taune onu tepa'asiye su, le nau ta'ase ereti feni werese, hare hesi ereti aniteye. Sosu Jisas hire ma'e siyeye su, Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye. Sosu le ayei werese ani topoto lu feni ma'e auwe. Lu feni lu taune werese ma'e none ereititeye, none ereitaiteye. Lu taune werese lire ene a teme'eriye. Sosu lowe none ereiti tepa'asiye. ¹⁷ Lowe werese ene a tepa'asiye su, lu disaipel ape mo nau ta'ase hare tewi a'i tamo si sowe ta'uwe aniyewe, ipi papu sowe asi lotowe. Lowe ipi ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) sowe asi teme'eriye.

Pita Jisas ne au te'e areiyeye.

(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i lu taune werese arunatiyewe, lu omo ariye a'i ma'e fi. Le Owane Sitewi ma'e au te'eyei ne fi su, le lowe ma'e ei toweriye, “Lu taune werese, lowe ane ne, ane piye meni totesiya awere?” ¹⁹ Lowe le ma'e itiya'u te'eye, “Jon sa'i au hu siye meni, lu taune tere'e Elaija totesiya. Lu taune tere'e apou totesiya, ne Owane Sitewi lo peri au te'e siye ya'ariyei meni weriyei, si tame norohuwe sineye.” [Lu 9:7-8] ²⁰ Sosu le lowe ma'e ei toweriye, “Fene lai, fene ane ne piye meni totesiya awere?” Sosu Pita le ma'e itiya'u eiye, “Ne meni wiyeme a'i Owane Sitewi lai ariariyeye ape.” [Jo 6:68-69]

Jisas temeniyerowawe, si tame norohuwe sinerowa.

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30—9:1)

²¹ Serai Jisas Pita lo peri wanuwe su, le lowe ma'e kairefi se apou eiye, “Fene peri eite lu taune werese owe ape au te'ete!” ²² Le lowe ma'e tame eiye, “Ane meni pefine a'i, hire ma'e itorai ape, lu tamo lai ane ma'e au

luwaruweyei. Ane fofoweï erasi a'i teriteyei. Au heseyei lu owane werese, lu Farisi werese, Owane Sitewi lo yo peri lese siye lu werese, lowe ane ne me'iyeni ma'e atati arunatirowawe, peri ano arisirowa. Me'iyè su lowe ane aine tera'erowa. Ahowa, nowe mi hesi heta se, Owane Sitewi lai ane si tame au ta'ane norohuwe sinerowa." [Lu 9:44; 18:32-33] ²³ Sosu le lowe werese ma'e apou eiye, "Meni ta ane umasiyèi su, le ta'u marepi topo lo hi tote ani araroweï. Sosu mi mi werese se le me tape'i topo lo ani sutetire. Ane ma'e umasire. Etiri luwaru a'i lowe ma'e heneraiyei su, lowe ane ne kairefi a'i se pei tote tawesite. Sosu ane ma'e umasire. [Mt 10:38; Lu 14:27] ²⁴ Lu taune marepi towafi lowe lo umasiyèi su, aweï lo etiri werese ne tote tawesiyèi su, lowe nowe te'e oso a'i iroteyei. Ahowa, lu taune ane ne marepi erasi a'i toteyei su, sosu aweï lo etiri me'iyeni ma'e atati aruwei su, Owane Sitewi lai lowe ma'e marepi hepene he'i a'i mi mi pasi pasi aurowa. [Mt 10:39; Lu 17:33; Jo 12:25] ²⁵ Meni ta etiri werese werese a'i ani ta'uwe lotoweï su, sosu nowe me'iyè le temeniyèyei. Etiri werese lo eiwerou irorowa awere? Meni ape lo yo seni luwaru a'i tene! Meni ape marepi hepene he'i a'i mi mi pasi pasi ironamitorowata. ²⁶ Lu taune ta ane ne, peri werese ano aiwawe a'i ne, neritaseyèyei su, ane, meni pefine hire ma'e itorai ape, ane aweï hi ma'e si tame itorairowa su, ane lowe ne au neritaseyerowa. Ane si tame aiyerowa su, ane mitaiyèyei erasi pefine ano aiwawe aiyerowa. Ane Owane Sitewi tai wiyeme lo mitaiyèyei erasi, sosu Owane Sitewi lo ipari wisere lo mitaiyèyei erasi ane mase aiyerowa. [Mt 10:33; Lu 12:9] ²⁷ Peri wiyeme a'i wanure! Fene ane mase, pereye nowe irosiya ape, fene Owane Sitewi lo kairefiyèyei, hi aweï ma'e itoraiyei ape, siyerowa. Fene Owane Sitewi lo kairefiyèyei siyerowa su, sosu fene fara'u temeniyerowa." Jisas peri lo tepa'asiye.

Jisas lo tahe pa'are he'i tere'e henerai.

(Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13)

²⁸ Nowe mi ereti feni werese feni hesi heta (8) i tepa'asiye su, Jisas lo disaipel hesi heta Pita, Jems, Jon, le omo hire sahe Owane Sitewi ma'e au te'e tiyatiyei ne hene yaneye. ²⁹ Le Owane Sitewi ma'e au te'e tiyatiye su, nihari lo tere'e henerai. Ipari tahe lo wapo pefine a'i henerai. Mi wara'i wou a'i ne. ³⁰⁻³¹ Jisas Owane Sitewi ma'e au te'eye su, lu hesi hi ma'e itorai. Lowesi lo iyape Moses, meni tere'e lo iyape, Elaija. Lowesi mi erasi mase itorai. Lowesi Jisas ma'e au te'eteye. Lowe Jisas lo temeniyeyei lo nowe henerai ape, omo Jerusalem sahe te'e tiyatiteye. [Lu 9:22] ³² Sosu Pita, lu hesi aiwawe fai ape, lowe nihe howeiteye. Lowesi nihe petane sine siyeye su, lowe Jisas lo mi pefine a'i lu hesi, le mase teiteye ape, siyeye. [2 Pi 1:16-18] ³³ Lu disaipel lowe ma'e siyeye su, lu hesi, itorai ape, ni'arawe hire ma'e si tame siye aroweye. Serai Pita Jisas ma'e eiye, “Meni Owane, nomo ne mase sato irosiya. Eite wisere a'i ne. Nomo ipo wesi hesi heta fara'u ta'aneyei. Ipo wesi ta'i ne ne ta'aneyei, ta'i Moses lo ne, ta'i Elaija lo ne ta'aneyei.” Pita peri topo lo so'oru ta'ama. ³⁴ Sosu Pita peri ape lo au te'eye su, aitu sapu erasi, hi ma'e itorai ape, lowe werese napetuwe. Aitu sapu lowe napetuwe su, lowe taweiru a'i iroteye. ³⁵ Wanure! Peri erasi aitu sapu ma'e apou uteye, “Meni ape meni eime ano ne! Ane tu naifa weriyei weriyei le ariariyeye. Fene peri lo wanu umasite!” [Lu 3:22] ³⁶ Peri ape te'e tepa'asiye su, Jisas, lu disaipel hesi heta lo aiwawe a'i sato iroteye. Aitu sapu ape, lu hesi hire ma'e wiye. Lu disaipel hesi heta ape nowe ape se lowe lu taune werese ma'e etiri werese, lowe siyeye ape, au te'eye ta'ama.

Jisas sepei luwaru a'i se au ta'ane sasarisawi.

(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Nowe mo'o su, lowe omo ape hi ma'e itorai su, lu taune tomu ne'ese Jisas ma'e siyeyei ne ta'uwerai. ³⁸ Omo hi ma'e itorai su, meni ta'i le ma'e uteye, "Meni Owane, ne meni eime ano siyeyei ne fa aiya. Meni eime ape, meni eime ta'i a'i ano ne. ³⁹ Nowe tomu ne'ese se, sepei luwaru a'i le ya'orenमितेये. Le hareyei erasi uteteye. Sepei luwaru ape mo, lowe lai le hi awei ma'e fu arowe. Tahe werese lo auseriye meremereyenamiteye. Ahi pisa'i wapo a'i heneraitete. Sepei luwaru a'i ape mo mi mi werese le ma'e au luwaruwenamiteye. Le meni eime arunatirowata. ⁴⁰ Ane lu feni no ma'e meni eime ano ei toweriyeyi ne henetai. Lowe sepei luwaru a'i ape au ta'ane sasarirowata." ⁴¹ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Lu taune werese, fene tote tawesiyeyi fene lo ariye a'i aware? Fene marepi towafi fene lo tote fareraiye ta'ame. Nowe eiwerou a'i ane fene mase ironamirowa aware? Eiwerou su fene siye so'oruweyeyi aware?" Sosu le meni ape ma'e eiye, "Ne meni eime no heneta." ⁴² Sosu meni ape meni eime lo henetai su, sepei luwaru a'i ape mo meni eime hi awei ma'e fu arowe. Tahe lo erasi a'i auseriye meremereyete. Serai Jisas meni eime siyeye su, le sepei luwaru a'i einamiyewe, au sasarisawi. Meni eime ape wisere a'i henerai. Sosu Jisas le tai lo ma'e si tame auwe. ⁴³ Lu taune werese etiri ape siyeye su, apou toteye, "Nomo hepene se su'ariye, Owane Sitewi lai wisere pefine a'i tene!"

Meni ta Jisas airame lo ma'e henetirowa.

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Lu taune werese hepene se su'ariye irowe su, le lu disaipel lo ma'e apou eiye, ⁴⁴ "Fene peri ano marepi fene lo papu wanu etire! Ane, meni pefine a'i hire ma'e itorai ape, meni ta lai ane lu tewi luwaru a'i ma'e au henetirowa." [Lu 9:22] ⁴⁵ Lu disaipel lo, peri lo sitewi wanu so'oru ta'ama.

Owane Sitewi lai peri sitewi lo lowe ma'e fareyareteye. Lowe Jisas ma'e peri sitewi lo au ei toweriyei ne toteye su, Ahowa, lowe marepi atoweyeye ne. Serai lowe le ma'e ei toweri ta'ame. [Lu 18:34]

*Eiwerai meni tutawe henerairowa awere?
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Sosu a'i pe lu disaipel lo lowe ai peri au te'e tiyatiteye. Lowe apou ei toweriye, “Nomo eiwerai a'i tutawe henerairowa awere?” [Lu 22:24] ⁴⁷ Serai Jisas marepi lowe lo siye so'oruwe tepa'asiye su, le meni eime ta lu disaipel lo ponei ma'e au ani teiteye. ⁴⁸ Sosu le lowe ma'e eiye, “Meni ta iyape ano se meni eime ape au isafiye wisereyerowa su, le ane ma'e aiwawe a'i au isafiye wisereyerowa. Serai meni ape ane ma'e au isafiye wisereyeyei su, le Owane Sitewi Pefine wiyeme a'i ma'e, ane hi ma'e eimawe arosai ape, meni ape le ma'e aiwawe a'i au isafiye wisereyeyei. Meni ta iyape topo lo hi ani ararowei su, le meni tutawe henerairowa.” [Mt 10:40]

*Meni ta fene ma'e ai atu tiyatiyei su, le kaiyamo fene lo ta'ama.
(Mak 9:38-40)*

⁴⁹ Serai Jon le ma'e itiya'u eiye, “Meni Owane nomo lo, nomo meni ta sepei luwaru a'i iyape no se au ta'ane sasarisawi ape, siyeye. Serai nomo meni ape einamiei ne toteye.” ⁵⁰ Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Fene meni ape owe ape einamire. Meni ta wiyawi nomo lo aiwawe a'i ta'aneyei su, le nomo ma'e ai atu tiyatirowata.” [Mt 12:30; Lu 11:23]

Samaria lo lu tamo Jisas ne me'iyeni ma'e atati aruwe.

⁵¹ Sosu a'i pe nowe ape se Jisas Owane Sitewi lo omo hire ma'e wiyei ne ataheyeraia. Serai le apou tote eti kairefiyeye, “Ane omo Jerusalem ma'e fa iyei ne.” ⁵² Sosu

le lu tamo tu eimawesawi. Lowe lu Samaria lo omo ma'e heneri su, lowe wesi ta Jisas, lu feni aiwawe a'i, nihe howeiraiyei ape, au ta'uwe naneiyei ne fi. ⁵³ Jisas lai omo Jeruralem ma'e kairefi a'i se iyei ne toteye. Serai Samaria lo lu taune le ne me'iyeni ma'e atati aruwe. Serai lowe wesi lo sahe howeirowata. ⁵⁴ Lu ape mo Jisas ma'e si tame fai su, lowe lu Samaria lo marepi au te'esai. Jisas lo lu disaipel hesi a'i Jems, Jon. Lowesi peri heneruwe ape wanuwe su, lowesi Jisas ma'e ei toweriye, "Nomo fara'u Owane Sitewi ma'e ei toweriye, 'Owane Sitewi ne yehe erasi hi awei se eito lowe werese fa ti sero'owei ne eimane arosa. Fara'u awere?" [2 Kin 1:9-16] ⁵⁵ Ahowa, Jisas lowe ma'e atati siye etiyu su, lowesi ma'e eiye, "Ahowa!" ⁵⁶ Serai lowe werese omo ape awera'iyenatiyewe, omo tere'e ma'e howeiyei ne fi.

Piye nomo ma'e henerairowa awere?

(Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Sosu a'i pe lowe omo tere'e ma'e fi su, meni ta Jisas ma'e eiye, "Ane lai ne eiwerou ma'e iyei ape, mi mi werese ane ne mase umasinamirowa." ⁵⁸ Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ne tu marepi no tote ereire. You erauwe awei yo sahe fara'u howeisiya. Irowe werese uri towafi lowe lo se howeisiya. Ahowa, ane, meni omo hire ma'e itorai ape, ane yaru ta howeiyei se ta'ama." ⁵⁹ Sosu Jisas meni tere'e ma'e eiye, "Ne ane mo'o umasita!" Meni ape itiya'u eiye, "Ei, ane ne mo'o umasiyei. Weiya! Ane tu tai ano, temeniyeye ape, fisiye yo sahe towasi nariyei." ⁶⁰ Ahowa, Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Lu tamo peri ano wanu umasi se ta'ama ape, lowe fara'u tahe pa'are werese towasi nariyei. Ne lai Owane Sitewi lo nowe se, le lu taune werese au noweinoweitorowa ape, ne lu taune ma'e omo omo werese sahe au te'e fiyarite. Ne lai Owane Sitewi lo kairefiyeyei ne omo omo werese sahe lu taune ma'e au

te'e fiyarite.” ⁶¹ Sosu meni tere'e Jisas ma'e eiye, “Owane, ane ne mo'o umasiyei. Weiya! Ane tu wesi ano ma'e fa iyei su, ane lu tewi ano eriteyei ne iyei. Mo'o su, ane ne mo'o umasiyei.” [1 Kin 19:20] ⁶² Ahowa Jisas le ma'e eiye. “Meni ta ane mo'o umasiyei ne toteyei su, le marepi farere a'i se umasiyei. Le marepi hesi a'i hesi a'i owe ape tote umasite. Meni ta marepi hesi a'i hesi a'i tote umasiyei su, le a'i lai, nowe ape se, Owane Sitewi lai lu taune werese au noweinoweitorowa ape, siyerowata. Owane Sitewi lai le ne me'iyeni ma'e atati arurowa.”

10

Jisas lu feni lo 72 au te'e fiyariyei ne eimawesawi.

¹ Mo'o a'i pe Meni Owane Jisas lu feni tere'e tomu ne'ese (72 aiwawe a'i ne), Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariyei ne ariariyeye. Le lowe werese hesi a'i hesi a'i omo omo werese ma'e eimawesawi. Nowe me'iyeye su omo omo werese lu hesi a'i hesi a'i au te'eye ape, le mo'o umasiyei. [Mk 6:7] ² Sosu le lowe ma'e eiye, “Lu taune tomu ne'ese omo omo werese sahe Owane Sitewi lo yo seni umasi se ta'ama ape, serai fene Owane Sitewi fene ma'e lu taune ne apou ei towerire, ‘Owane Sitewi, lu weneri oso a'i tamo lai peri no au te'esiya. Lu taune tomu ne'ese peri no arisinamisiya. Serai ne lu ne'ese tere'e lowe ma'e au te'eyei ne ariariyere. Serai ne lowe ma'e peri no au te'e fiyariyei ne eimawesawire.’ [Mt 9:37-38; Jo 4:35] ³ Serai fene omo werese ma'e ire! Ane fene lu taune tamo ma'e, ai marepi Owane Sitewi ne totesiya ape, eimawesawiyeyi. Fene fe sipsip lo yene wou a'i ne. Ane fene lu taune ma'e eimawesawiyeyi su, lu taune ape mo you erauwe wou a'i ne. Lowe lai fene au luwaruwayeyi ne totesiya. [Mt 10:16] ⁴ Fene iyei su, ipi werese, owe ape wa'aretire, niye owe ape wa'aretire. Lowe tahe fene lo

owe ape ani asire. Fene kaiyemo ta yo sahe siyeyei su, fene peri yahowa'i a'i owe ape tei te'e tiyatite. [Mt 10:7-14; Mk 6:8-11; Lu 9:3-5] ⁵ Fene meni owane ta lo wesi wiyei su, fene tu le ma'e apou eire, 'Marepi fetane a'i lu taune ma'e wesi eite sahe ironamite.' ⁶ Meni ape marepi fetane a'i wesi ape sahe iroteyeyi ape, Owane Sitewi marepi fetane a'i le mase ironamirowa. Meni ta ai marepi wesi ape sahe iroteyeyi su, Owane Sitewi lo marepi fetane a'i fene ma'e si tame itiya'u aiyerowa. ⁷ Wiyawi meni owane, le lai wiyawi lu tewi lo ma'e ma'aru auwei. Serai fene wesi ta wiyeyi su, meni owane lai fene ma'e ayei ta, sa'i ta au ene ayei. Ayei ape wiyawi ma'aru fene lo ne fene fara'u ayei lo ene are. Fene wesi tere'e tere'e ma'e owe ape sewiyetite! [1 Ko 9:6-14; 1 Ti 5:18] ⁸ Sosu fene omo ma'e wiyeyi su, lu taune fene ma'e eriteyeyi su, fene ayei werese lowe fene ma'e au ene ayei ape, are. [1 Ko 10:27] ⁹ Lu taune ta u tahe se, fene u tahe lowe lo au ta'ane fara'uwere! Sosu lowe ma'e eiye, 'Nowe ape se, Owane Sitewi lu taune au noweinoweirowa ape, fene mase ataheyewa!' ¹⁰ Ahowa, fene omo ta ma'e wiyeyi su, lu taune fene erite ta'ame su, fene omo lo pani amerame a'i ma'e ire! Lu taune werese ma'e apou eire, ¹¹ 'Peri nomo lo wanure! Peperi werese fene lo lowe nomo lo sahe nate tawesisiya su, nomo peperi werese au sasariyeyi. Nomo peperi fene lo au sasariyeyi su, marepi sitewi apou a'i totesiya, Owane Sitewi lai fene ma'e ai marepi totenamisiya. Fene werese etiri ta ani so'oruwere. Nowe ape se, Owane Sitewi lu taune au noweinoweirowa ape, wiyeme a'i fene ma'e ataheyewa.' [Ap 13:51; 18:6] ¹² Ane fene ma'e eisiya. Nowe ye'ewi su Owane Sitewi lai lu taune werese lo yo seni au hese ereirowa su, lu taune tewi ape mo, omo Sodom sahe tu naifa iroteye ape, Owane Sitewi lai lowe ma'e fofowei oso a'i au irorowa. Ahowa, lu taune tewi ape mo peri fene lo wanu arisiyeyi su, Owane

Sitewi lai yo seni lowe lo au hese ereirowa su, lowe fofoweï erasi pefine a'i teriterowa. [Stt 19:24-25; Mt 10:15; 11:24]

Fene marepi atati aresaiye ta'ame ape, fene weiyai!
(Matyu 11:20-24)

¹³ Lu taune omo Korasin sahe irosiya ape, lu taune omo Betsaida sahe irosiya ape, fene werese weiyai! Ane wiyawi erasi pefine ne'ese a'i omo fene lo sahe au ta'ane atuatu-
eye. Meni ta Owane Sitewi lo wiyawi erasi pefine a'i ape mo, lu taune ma'e omo Saidon, omo Tair irosiya ape, au ta'aneteye su, lowe werese yo seni luwaru a'i, lowe iroteye ape, me'iyeni ma'e witane a'i arunatirowawe, Owane Sitewi ma'e atati teirowa. Lowe yo seni luwaru a'i lowe lo ape ne ewite erasi a'i toterowawe, lowe ipari tahe luwaru papa'u a'i se ani asiteye. Lowe yehe kere, peperu lo'u a'i tepi tahe werese sahe aniterowa. Lowe Owane Sitewi ma'e ewiteyei lowe lo au atuatu areiyerowa. ¹⁴ Nowe ye'ewi se Owane Sitewi lai yo seni werese au hese ereirowa su, omo Tair, omo Saidon, lo lu tewi werese Owane Sitewi lai lowe ma'e fofoweï oso a'i aurowa. Ahowa, fene werese Owane Sitewi lo peri wanu tote arisinamiteye su, Owane Sitewi fene werese ma'e fofoweï erasi wiyeme a'i aurowa. ¹⁵ Fene lu tewi omo Kaperneam sahe irosiya ape, eiwerai fene werese Owane Sitewi lo omo hire ma'e hene wirowa aware? Ahowa, fene Owane Sitewi lo omo hire ma'e wirowata. Owane Sitewi lai ane fene werese yehe omo pefine a'i ma'e ani fu arosawirowa." ¹⁶ Sosu Jisas lu feni werese lo (72 aiwawe a'i), le omo werese ma'e eimawesawi ape, tame au te'eye, "Lu taune werese peri fene lo wanu umasiyei su, lowe aiwawe a'i peri ano wanu umasiyei. Lu taune werese peri fene lo wanu tote arisiyei su, lowe werese peri ano wanu tote arisiyei. Lowe ane ne me'iyeni ma'e atati aruweï su, lowe lai, Owane Sitewi ne, ane hi aweï ma'e eimawe arosai ape, lowe le ne aiwawe a'i

me'iyeni ma'e atati arunatinamiyei.” Serai Jisas peri ape au te'e tepa'asiye su, le lowe werese omo omo werese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariyei ne eimawesawi. [Mt 10:40; Lu 9:48; Jo 5:23]

¹⁷ Sosu a'i pe lu feni werese lo, Jisas omo ma'e eimawesawi ape, lowe le ma'e si tame te'e areiyenarai. Lowe werese marepi wisere a'i se Jisas ma'e apou eiye, “Meni Owane, nomo sepei luwaru a'i ne iyape no se au sasariye su, lowe werese peri nomo lo wanu umasiye.” ¹⁸ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Fene sepei luwaru a'i au sasariye su, ane lai sepei Satan, omo hire ma'e winetairai ape, siyeye. Mera'o mi wou winetairai. [Jo 12:31; KTH 12:8-9] ¹⁹ Peri ano wanure! Ane fene ma'e kairefiyeyei ano auwe. Fene haru aimesi, heripahari werese, fene lowe fene lo hire ma'e uweiti arowatowei su, lowe fene lo sahe tomuwei su, fene fofowei se teriterowata. Kairefiyeyei ano se fene lai sepei luwaru werese a'i hi ani ararowe. Lowe werese fene ma'e au luwaruwerowata. [Sng 91:13; Mk 16:18] ²⁰ Ahowa, fene etiri ape ne marepi wisere a'i owe ape tote-re. Ane apou a'i totesiya, sepei luwaru werese a'i peri fene lo wanu umasiyei. Fene marepi erasi a'i owe ape totere. Ahowa, fene werese marepi wisere a'i se apou totere. Fene werese iyape towafi fene lo ne Owane Sitewi lai omo lo sahe lese tepa'asiye. Fene marepi erasi a'i tote nine'ite.” [Fl 4:3; KTH 3:5]

Jisas lai Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyete.

(Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Sosu a'i pe pereye nowe eite se, Jisas Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i se Owane Sitewi Tai pefine a'i ma'e au te'e wisereyete. Le Owane Sitewi Tai Pefine a'i ma'e au te'eye, “Ane ne ma'e au te'e wisereyesiya. Ne omo hire ma'e no Meni Owane Pefine a'i ne! Awei hi ma'e aiwawe a'i ne. Ne Meni Owane Pefine a'i ne. Lu taune tomu

ne'ese apou totesiya, 'Nomo etiri werese siye so'oruwe tepa'asiye.' Serai etiri werese ape mo, ne lowe ma'e au fareyaresiya. Ahowa, ne lu taune yahowa'i a'i ma'e etiri werese au atuatu areiyeye. Ei! Tai Meni Owane ano, ne etiri ape mo lowe ma'e, ne au fareyareye ape, ne lai marepi no umasinamiteye." ²² Sosu Jisas lowe ma'e au te'eye, "Tai ano lai etiri werese ane ma'e au noweinoweiyei ne auwe. Owe lu taune tamo lai meni eime pefine so'oruwewata. Ahowa, Tai ano, ne a'i lai a'i ane ne so'oruwesiya tene. Aiwawe a'i owe lu taune tamo Tai ano ne so'oru ta'ama. Meni eime lo a'i Tai topo a'i so'oruwe tepa'asiye tene. Ane lai marepi ano se lu taune, ane ariariyeye ape, ane lowe ma'e Tai ano au atuatu areiyerowa." [Jo 3:35; 10:15] ²³ Jisas peri tepa'asiye su, le, lu disaipel lo (12) eresene a'i fi. Jisas lowe ma'e eiye, "Fene lai wiyawi erasi pefine a'i, ane ta'areteye ape, siyeye. Serai marepi fene lo wisere a'i ironamisiya. ²⁴ Serai ane fene ma'e eisiya. Tu naifa weryei Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu tomu ne'ese, awei lu owane aiwawe a'i, lowe lai etiri werese ane ta'areteye ape, siyeyei ne totesiya. Lowe werese etiri apou ape siye ta'ame. Fene lai etiri apou ape mo siyeksiya. Lowe tu naifa peri apou ape mo wanuwei ne totesiya. Ahowa, lowe peri apou ape mo wanu se ta'ame. Fene lai peri werese wanu tepa'asiye. Serai fene Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyete."

Meni Samaria ta Juda meni au pati ferafereiyeye.

²⁵ Sosu a'i pe meni ta, Owane Sitewi lo yo peri siye so'oruweye ape, le Jisas ma'e au areareyeye ne fai. Le Jisas atahe a'i teirai. Apou ei toweriye, "Meni Owane, ane Owane Sitewi lo omo hire ma'e wiyei ne totesiya. Ane eiwerou irowei su, ane marepi hepene he'i weryei weryei ani ironamirowa awere?" [Mt 22:35-40; Lu 18:18] ²⁶ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Owane Sitewi lo yo peri sahe piye

leseye awere? Ne piye siye te'eye awere?" ²⁷ Meni ape Jisas ma'e itiya'u eiye,

“Ne Meni Owane Pefine a'i marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. Ne marepi hepene werese no se, hepene werese no se, kairefi werese no se, sosu marepi werese no se, ne etiri werese ape se, ne Meni Owane Pefine a'i ne, marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. Ne lu taune werese ne aiwawe a'i marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. Ne tahe pa'are topo no ape ne marepi erasi a'i tote wawesiyeyei su, sosu aiwawe a'i ne lu taune tere'e werese ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamite.”

Lo 6:5; Wkp 19:18

²⁸ Jisas peri ape wanuwe su, le meni ape itiya'u eiye, “Peri no wiyeme a'i te'eye. Ne etiri werese ne umasinamiyei su, ne marepi hepene he'i a'i weriyei weriyei ironamirowa.” [Wkp 18:5] ²⁹ Meni ape Jisas lo peri wanuwe su, le Jisas lo peri au hese ereiyei ne toteye. Le Jisas ma'e ei toweriye, “Eiwerai kaiyemo ano awere?” ³⁰ Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Juda lo meni ta omo Jerusalem ma'e arunatiyewe fi. Omo Jeriko ma'e heneriyei ne toteye. Yo mai sahe memetaiteye su, ta'arei lu luwaru a'i tamo le ma'e etiri lo ta'arei aniyei ne aine naye. Lowe tahe pa'are aine naye su, lowe ipari tahe werese lo ani erauwe. Lowe etiri werese lo ta'arei aniyewe, iteroti. Meni ape temeniyei ne ataheyeye. ³¹ Nowe oso a'i su, au heseyei meni owane ta memetaiteye. Le meni ape siyeye su, le yo mai tewiye sahe awera'iyenatiyewe fi. ³² Sosu aiwawe a'i meni tere'e ta, Livai lo lu tewi yo mai memetaiteye. Le meni ape siyeye su, le yo tewiye ma'e awera'iyenatiyewe fi. ³³ Sosu mo'o meni ta Samaria lo meni yo sahe memetaiteye. Samaria lo lu taune werese lai Juda lo lu tewi ne ai marepi tote-namiteye. Samaria lo meni yo sahe memetaiteye su, le

meni ape siyeye. Apou toteye, 'Sawi amou! Lu luwaru a'i meni ape ma'e aine naye. Ane meni ape siye ferafereiyei.' Ferafereiyei lo meni ape ne erasi a'i ne. ³⁴ Serai le meni ape ataheyera. Le sa'i wisere a'i wain sa'i aiwawe a'i enite werese papu ani teroso teineye. Sosu le enite werese au nateye. Le meni ape fe donki lo hire ma'e au onuwe. Sosu le meni ape howeiyei wesi ma'e au noweinoweiyei ne heneti. ³⁵ Nowe mo'o su, le howeiyei wesi meni owane ma'e apou eiye, 'Ne meni ape ne au noweinoweire. Ane ma'aru hesi a'i ne ma'e auwei. Ma'aru hesi a'i aiwawe ta'ame su, ane si tame aiyeyei su, ane ma'aru tere'e ne ma'e aurowa.' ” ³⁶ Sosu Jisas Owane Sitewi lo yo peri ani so'oru siye meni ma'e apou ei toweriye, “Lu hesi heta ape ne, eiwerai meni ape, lu luwaru a'i aine naye ape, lo kaiyemo awere?” ³⁷ Meni ape itiya'u eiye, “Meni ape lai meni ma'e au ferafereiyeye.” Jisas le ma'e eiye, “Ei, ne yo seni apou ape aiwawe a'i irorite.”

Jisas lai taune hesilo wesi ma'e sewiyeyei ne fi.

³⁸ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i yo mai memetaiteye. Lowe omo ta heneri su, menitani ta le ma'e ei toweriyei ne fai, “Meni Owane, ne wesi notosi lo sahe fetaneyeyei ne aiya.” Menitani iyape Mata. Le Jisas wesi lo ma'e heneti. ³⁹ Jisas wesi lo wiye su, Marta lo einei, iyape Maria, Jisas lo lowe saro onuteyewe, peri lo wanuteye. [Jo 11:1; 12:2-3] ⁴⁰ Ahowa, Marta lai etiri werese au ta'uwe naneiteye. Sosu le Jisas ma'e eirai, “Meni Owane, einei ano siyere! Le tahe onota'ano a'i ne! Ane etiri werese au ta'uwe naneiyeyei ne irosiya. Ane wiyawi erasi ta'ane tohotesiya. Ne Maria ma'e eire! 'Ne einei no ma'e au pati ta'anere.' ” ⁴¹ Meni Owane Pefine a'i lai Marta ma'e itiya'u eiye, “Marta, Marta, ne etiri tomu ne'ese marepi orese a'i se totesiya. Ne marepi orese a'i owe ape totere! ⁴² Menitani Maria, le peri ano wanuwe

ne totesiya. Etiri werese tere'e yahowa'i a'i ne. Le yo seni pefine a'i umasiyei ne ariariyesiya. Serai ane le ma'e apou eirowata, 'Ne einei no fa au pati ta'anere.' ” [Mt 6:33]

11

*Tai Pefine ma'e au te'eyei su, nomo piye te'esiya awere?
(Matyu 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Nowe mo'o su Jisas Mata lo wesi arunatiyewe fi su, le lu disaipel lo aiwawe a'i omo pani ta Owane Sitewi ma'e au te'eyei ne fi. Le Owane Sitewi ma'e au te'e tepa'asiye su, meni disaipel lo ta Jisas ma'e eirai. “Meni Owane, meni Jon sa'i au hu siye meni lu feni lo Owane Sitewi ma'e au te'eyei ne au atuatuwe. Ne nomo aiwawe a'i Owane Sitewi ma'e au te'eyei ne atuature.” ²⁻⁴ Jisas lowe ma'e eiyē, “Fene Owane Sitewi ma'e au te'eyei su, fene peri eito eite apou au umasi te'ere, 'Tai Pefine, iyape no wara'i a'i ne. Nowe ape se ne lu taune werese, au noweinoweitorowa ape, witane a'i fa itora. Ne mi mi werese nomo ma'e ayei etiri tamo aure. Ne yo seni luwaru a'i werese nomo lo au ta'ane sasari pamowere. Lu taune ta nomo ma'e au luwaruweyeyi su, serai nomo yo seni luwaru werese a'i lowe lo fa tote i'anerowa. Nomo yo seni luwaru a'i irowei ne totesiya su, ne nomo ma'e au tei kairefiyere. Serai nomo yo seni luwaru a'i ape awera'iyenatiyeyi.’ ”

⁵ Sosu a'i pe le lowe ma'e eiyē, “Nowe pasiyeyeyi su meni ta wesi no sewiyeyeyi ne fai. Ayei werese no ariye. Serai pasi ponei se, ne kaiyemo no lo wesi ma'e iyei su, le ma'e ei toweriyeyi, 'Ne fara'u ene nau hesi heta ausaiyeyi awere? Nowe me'iyē su ane ne ma'e itiya'u auwei. ⁶ Meni ta pasi a'i se ane ma'e sewiyeyeyi ne fai. Le pani eyeri erasi ma'e fai. Ane ayei werese le ma'e au ayei ne po'uteyē.’ ”

⁷ Meni ape, wesi papu iroteye ape, le ma'e itiya'u eiye, 'Ne peri no ane ma'e owe ape au te'e oreseyere. Wesi yo ano ti tawesi tepa'asiye. Nomo awaripi nihe teisiya. Ane etiri ta ne ma'e auwei ne sinerowata. Ne arunatirowawe ire!' ⁸ Weiya, ane fene ma'e eisiya, meni ape kaiyemo no iroteye ape, etiri ta ne ma'e auwei ne sine te ta'ame su, ne iyape lo ei uteteye, ei uteteye. Serai meni ape sineyei su, ne ma'e etiri ayei ta auwei. ⁹ Sosu ane fene ma'e eisiya, fene Owane Sitewi ma'e etiri ta ne te'e toweriyei su, le fene ma'e aurowa. Fene Owane Sitewi lo marepi siye so'oruweyei ne toteyei su, le a'i lai fene ma'e marepi lo ne au atuatu areiyerowa. Ne Owane Sitewi lo yo tewiye sahe ereti se aineyei su, le ne ne yo ape au ani tosorowa. ¹⁰ Lu taune werese Owane Sitewi ma'e ei toweriteyei su, le a'i lai lowe ma'e etiri ape auwei. Lowe Owane Sitewi ma'e siye nehi etiteyei su, le lai lowe ma'e au atuatu areiyeyei. Lowe Owane Sitewi lo yo tewiye sahe ereti se aineteyei su, le a'i lai yo ape lo lowe ne ani tosowei. ¹¹ Ane fene, aite werese ne, eisiya. Meni eime no, ne ma'e hare ta'i ei toweriraiyei su, ne haru aimesi le ma'e aurowa awere? Ahowa! ¹² Meni eime no ne ma'e irowe hote ei toweriraiyei su, ne heripahari ta'i le ma'e aurowa awere? Piyete tene! ¹³ Serai fene, yo seni luwaru a'i ironamiteye ape, etiri wisere a'i ta eimane werese fene lo aunamisiya su, fene Owane Sitewi ne totere. Owane Sitewi lai fene ma'e etiri luwaru a'i aurowa awere? Piyete tene! Fene Owane Sitewi hire ma'e ironamisiya ape, ei toweriyei su, le a'i lai fene ma'e Hepene Wara'i a'i lo aurowa."

Lu tamo Jisas ne toteye, le Belsebul se ta'aneteye.

(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Nowe ta me'iye su meni ta ahi tomo'ute tawesiyei se Jisas lai sepei luwaru a'i au sasarisawi. Sepei luwaru a'i au sasariye su, meni ape ahi lo au ta'ane fara'uweyewe,

peri te'eteye. Lu taune werese etiri ta ape siyeye su, lowe hepene se su'ariye. ¹⁵ Lu tamo le ne apou eiye, “Ahowa, meni ape, Jisas, le sepei luwaru werese a'i au sasarisawi su, le sepei Belsebul lo kairefi se au sasarisawi.” Sepei Belsebul, sepei luwaru a'i owane pefine a'i ne. Belsebul lo iyape tere'e sepei Satan. [Mt 9:34; 10:25] ¹⁶ Lu tere'e tamo lowe le ne au areareyei ne toteteye. Lowe le ma'e peri kairefiyeyei se te'e toweriye, “Ne nomo ma'e yaru hire ma'e itoraiyei ape au atuatu areiyere. Nomo yaru erasi a'i ta, hire ma'e itoraiyei ape, siyeyei su, nomo peri no wanu umasiyeyi.” [Mt 12:38] ¹⁷ Jisas marepi lowe lo siye so'oruweye su, serai le lowe ma'e eiye, “Omo pani tewi pa tewi ta ai atu tiyatirowa su, omo pani ape kairefiyeyei se ta'ama. Ai atu siye lu tamo omo pani tere'e ma'e fai ape, lowe fara'u omo pani ape ai atu se hi ani ararorowa. Aiwawe a'i nairipi lo lu tewi, marepi ta'i a'i toteye ape, kairefi a'i teinamiteye. Lu tewi feni ape ne lowe ta'u, ai marepi ironamiteye ape, lu tewi feni ape kairefi se ta'ama. Lu tewi tere'e lowe ma'e aine tera'erowa. ¹⁸ Serai sepei Satan lai sepei luwaru a'i tere'e ta au sasarisawiyeyi su, le kairefi a'i teinamirowata. Serai fene ane ne apou eirowata. ‘Jisas lai sepei Belsebul lo kairefi se sepei luwaru a'i tere'e au sasarisawi. Piyete tene! ¹⁹ Sepei Belsebul lo kairefi a'i ne totere. Ane lai Belsebul lo kairefiyeyei se sepei luwaru a'i tere'e ta au sasarisawiyeyi su, lu tewi fene lo ne, eiwerou lo kairefiyeyei se lowe sepei luwaru a'i au sasarisawiyeyi awere? Lowe lai marepi fene lo au hese ereiyeyi. Lowe peri fene lo ne meremereye a'i te'erowa. ²⁰ Ahowa, ane lai sepei luwaru werese a'i Owane Sitewi lo kairefiyeyei se au sasarisawiyeyi su, fene werese etiri erasi a'i ta, hire ma'e itoraiyei ape, siye so'oruwe tepa'asiyeyi. Owane Sitewi lo kairefiyeyei fene mase ironamitorowa. Fene werese etiri ape so'oru ta'ama. Ane lai sepei luwaru

a'i ta Satan lo kairefi se au sasarisawirowata. ²¹ Meni kairefi a'i ta eine inapi se wesi lo au noweinoweyei su, ta'arei meni ta etiri werese lo ta'arei aniyei ne wirowata. ²² Ahowa, meni owane kairefi erasi a'i ta lai meni kairefi a'i ape lo wesi aine towesi wiyei ne totesiya su, le meni kairefi a'i lo eine inapi ani towesi fusawiyei. Serai le lai meni kairefi a'i lo wesi wirowawe, etiri werese ta'arei anirowa. Etiri werese ta'arei anirowa ape, le lu tewi lo ani nonetirowa. [Kl 2:15] ²³ Meni ta yo seni ano umasi ta'ame su, le a'i lai ane ma'e ai atu tiyatiyei. Meni ta wiyawi ano ta'ane ta'ame su, le a'i lai wiyawi ano au ta'ane luwaruwe fiyarisawirowa. [Lu 9:50]

Sepei luwaru a'i lai meni ta papu si tame wiyeye.
(Matyu 12:43-45)

²⁴⁻²⁶ Sepei luwaru a'i meni lo marepi hepene nowe ma'e heneraiyei su, le omo omo pani werese tei fetaneyeyei ne siye nehi etiyei. Le etiri ta papu siye wi ta'ame su, le marepi apou toteyei, 'Ane meni lo marepi hepene papu si tame wiyei.' Serai le meni ape si tame wiyei su, le marepi hepene lo wara'i a'i siyeyei. Serai le sepei luwaru a'i ereti feni werese feni hesi a'i ei aniyei. Lowe werese meni ape papu wiyei. Tu sepei luwaru a'i ta'i se meni ape lo marepi luwaru a'i ne. Sосу sepei luwaru a'i ereti feni werese feni hesi a'i papu wiyei su, meni ape lo marepi luwaru hepene pefine a'i tene!"

²⁷ Sосу a'i pe Jisas lu taune ma'e au te'eye su, menitani ta le ma'e peri morose a'i hare uteye, "Menitani ape, ne auteiye ape, sосу ne ma'e mo'u au aye ape, menitani ape le wisere a'i ironamisiya." [Lu 1:28,42,48] ²⁸ Sосу Jisas itiya'u eiyе, "Ahowa, lu taune werese Owane Sitewi lo peri wanu tote umasisiya ape, lowe lai marepi wisere a'i ironamisiya."

Jisas Jona lo yaru ne au te'e atuatuwe.
(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Jisas Owane Sitewi lo peri au te'e fiyari areiyeteye su, lu taune tomu ne'ese peri lo wanuwei ne ta'uwerai. Serai le lowe ma'e au te'eye, "Lu taune werese, nowe ape se irosiya ape, lowe yo seni luwaru a'i ironamisiya. Fene apou totesiya, 'Owane Sitewi lai yaru erasi a'i nomo ma'e pei atuatu areiyere.' Ahowa Owane Sitewi lai tu naifa weriyei meni Jona ma'e yaru erasi a'i au atuatu areiyeye. Serai yaru erasi a'i ape le Jona ma'e au atuatuwe ape, le lai fene ma'e tame au atuatuwei. Yaru erasi a'i tamo tere'e le lai fene ma'e au atuaturowata. [Mt 16:4] ³⁰ Owane Sitewi lai Jona ma'e yaru erasi pefine a'i ta au atuatu areiyeye. Lu taune werese, omo Niniva sahe iroteye ape, lowe yaru ape siye areiye tepa'asiye. Owane Sitewi lai meni Jona omo Ninive ma'e peri lo au te'e fiyariyei ne eimawesawi. Sosu aiwawe a'i ane ne, meni ape, Owane Sitewi hi awei ma'e eimawe arosai ape, Owane Sitewi lai ane ma'e yaru erasi pefine a'i ta au ta'anerowa. Sosu fene werese yaru ape aiwawe a'i siye areiyerowa. Le a'i lai ane lu taune werese ma'e nowe ape se peri lo au te'eyei ne eimawesai. Fene werese ane ne tote tawesi se ta'ama. ³¹ Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai meni owane Solomon ma'e marepi wisere erasi a'i le ma'e auwe. Menitani owane tutawe omo pani, eyeri erasi a'i ma'e fai ape, le meni owane Solomon lo marepi wisere a'i wanuwei ne fai. Nowe ye'ewi su, menitani owane tutawe ape, lu taune werese pereye irosiya ape, aiwawe a'i Owane Sitewi lai lowe werese si tame hene anirowa. Menitani owane tutawe ape le fene ne peri werese tu au te'e eti ereirowa. Menitani owane tutawe fene ne apou au te'e eti ereirowa, 'Fene werese peri ano wanure! Ane omo pani eyeri erasi ma'e Solomon lo peri wisere a'i wanuwei ne fai. Fene peri

lo arisinamiteye.’ ” Sosu Jisas lu taune ma'e tame te'eye, “Ane a'i lai meni owane Solomon hi ani ararowe. Ahowa, fene werese ane ne tote tawesi se ta'ama. [1 Kin 10:1-10] ³² Nowe ye'ewi su, Owane Sitewi lai omo Ninive lo lu si tame hene anirowa su, lowe aiwawe a'i fene werese ne, pereye nowe irosiya ape, peri ta au te'e hese ereirowa. Lowe peri ta apou au te'e hese ereirowa, ‘Fene werese peri nomo lo wanure! Meni Jona omo Ninive Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariyei ne fai su, nomo werese Owane Sitewi lo peri werese wanu umasiteye. Nomo yo seni luwaru werese a'i nomo lo me'iyeni ma'e atati arunati.’ ” Serai Jisas lowe ma'e eiye, “Ane meni Jona hi ani araronamisiya. Fene werese peri ano arisinamisiya.” [Jna 3:5-10]

*Nihe fene lo yehe erei wou a'i ne.
(Matyu 5:15; 6:22-23)*

³³ “Meni ta lam ta taiso fu mitaiyeyei su, le awei yo papu fu fareyare ta'ame. Aiwawe a'i le lam ape wahu erasi unahi fu fareyareye ta'ame. Ahowa, le wesi papu metei hire sahe au onu tewi mitaiyeyei. Lu taune werese wesi papu wiyei su, lowe fara'u mitaiyeyei erasi siyeyei. [Mk 4:21; Lu 8:16] ³⁴ Nihe fene lo tahe pa'are lo mi wou a'i ne. Nihe fene lo amerame a'i su, tahe pa'are werese fene lo mi erasi teme'eriyeyei. Sosu nihe fene lo pasiyeyei su, tahe pa'are werese fene lo aiwawe a'i pasiyeye teme'eriyeyei. ³⁵ Fene peri ano wanure! Weiyai, mi fene lo owe ape noroweyei su, fene pasi a'i saro ironamitorowata. ³⁶ Sosu serai marepi werese fene lo asevaro ironamisiya. Marepi tewi fene lo papu etiri luwaru a'i iro ta'ame su, tahe pa'are werese fene lo asevaro ironamisiya. Lu taune werese yo seni asevaro fene lo siyeyei. Tahe pa'are fene lo yehe erei lo mitaiyeyei wou a'i ne.”

*Jisas etiri orese a'i tamo (6) au te'e wirepuweye.
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)*

³⁷ Sosu a'i pe Jisas peri tepa'asiye su, meni Farisi ta le ma'e apou ei toweriye, “Ne poweiye ponei se wesi ano ma'e aiwawe ene ayei ne aiya.” Sosu Jisas le mase wesi lo papu wiyewe, metei sahe ene ayei ne onuwe. ³⁸ Sosu meni Farisi ape Jisas metei sahe onuwei siyeye su, le le ne hepene se su'ariye. Le marepi apou toteye, “Piyene Jisas ereti lo sa'i se au hu ta'ame awere? Nomo werese tu ereti nomo lo sa'i se au huwei. Sosu mo'o nomo fara'u ene ayei. Yo seni lo ape ne amouwesiya tene!” ³⁹ Ahowa, Meni Owane Jisas le ma'e eiye, “Ne peri ano wanure! Lu weneri Farisi werese, fene siye auwe, wahu aiwawe a'i nowe ma'e sa'i se au huteye. Ahowa, marepi fene lo papu unou a'i teme'erienamisiya. Fene yo seni ta'arei tamo seni luwaru tere'e tere'e ironamisiya. ⁴⁰ Fene marepi meremereye a'i ne! Owane Sitewi lai tahe fene lo au ta'aneye. Le a'i lai marepi fene lo aiwawe a'i au ta'aneye. Serai fene marepi aiwawe asevaro au hu asewarowete. ⁴¹ Ahowa, fene marepi asevaro se etiri ma'aru ta lu feni ma'e, ma'aru ariyeye ape, au isafiye noneyei su, fene marepi fene lo asevaro a'i henerairowa.

⁴² Fene Farisi werese weiyai! Fene haiye werese, one werese ani loto ta'uwe ereiyei su, fene ereti feni hesi (10) au ani ta'uwe ani lotowei. Fene tewi ta'i a'i (1) Owane Sitewi ma'e si tame auwei. Fene tewi tere'e werese fene ta'u ene ayei. Wisere a'i ne. Ahowa, fene etiri tere'e tamo awera'iyenati. Meni ta etiri luwaru a'i meni tere'e ma'e yahowa'i a'i se au luwaruweyei su, fene lai yo seni luwaru a'i ne me'iyeni ma'e atati aruwei. Aiwawe a'i fene meni ta marepi orese a'i se siyeyei su, fene Owane Sitewi lo marepi erasi a'i arisiyei. Serai fene meni

ape ne au pati ta'aneyei ta'ama. Etiri ape fene werese awera'iyenati. Sosu fene etiri yahowa'i a'i umasi etinamisiya.

⁴³ Fene Farisi weiyai! Fene ta'uweyei wesi wiyei su, fene me tuto'u tutawe wisere a'i tu wiyei ne onuri. Fene ta'uwe pani tewi a'i ma'e ta'uweraiyei su, fene iyape towafi fene lo, ei ani arowe ape, wanuwei ne totesiya.

⁴⁴ Fene werese weiyai! Fene werese apou a'i ne. Lu tamo meni ta temeniyeye ape awei fisiye yo ma'e horuse asi arowei su, lu taune werese yaro eiwerou ma'e horuse asi arowei awere? Serai lowe werese fisiye yo ape hire ma'e uweiteyei. Fene Farisi apou wou a'i ne. Lu taune werese yo seni werese fene lo siyeyei su, lowe apou a'i toteyei, 'Yo seni werese lowe lo wisere a'i ne.' Ahowa, marepi fene lo luwaru a'i tenel! Fene weiyai! Owane Sitewi lai etiri luwaru a'i fene ma'e itiya'u aurowa."

⁴⁵ Yo peri siye so'oru siye meni ta Jisas ma'e itiya'u eiye, "Meni Owane, ne lu Farisi ne peri ape au te'eye su, ne nomo ma'e peri luwaru a'i au te'eye."

⁴⁶ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye,
 "Ane fene yo peri wanu so'oru siye lu ma'e aiwawe au te'esiya. Fene werese weiyai! Fene lu taune tomu ne'ese ma'e etiri orese a'i funamiteye. Ahowa, fene ta'u lu werese lo orese a'i ne me'iyeni fene lo ma'e atati arunati. Fene werese onota'ano a'i ne. Fene lu lo orese a'i au pati ta'anerowata.

⁴⁷ Fene werese weiyai! Ya'ariyei fene lo Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu aine tera'eye. Sosu awei fisiye yo ma'e funariteye. Fene werese marepi ta'i a'i lowe aiwawe totesiya. Fene Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu lo awei fisiye yo ma'e au lesesiya.

- 48 Fene awei fisiye yo ma'e au leseyei su, fene marepi apou totesiya, 'Ya'ariyei nomo lo yo seni nomo lai au wisereyesiya. Serai nomo fara'u awei fisiye yo ma'e au lesesiya. Serai Owane Sitewi lo nihe se fene yo seni luwaru a'i iroteye.'
- 49 Serai Owane Sitewi fene ne toteyei su, Owane Sitewi lo marepi wisere a'i apou eiyeyi, 'Ane peri ano au te'e siye lu lowe ma'e eimawesawiyeyi. Aiwawe a'i ane lu tamo peri ano au te'eyeyi ne ariariyerowawe, lowe ma'e eimawesawiyeyi. Serai lowe iyeyi su, lu tamo lowe tewi a'i tamo aine tera'eyeyi. Lu tewi tamo ma'e lowe lai au luwaruwayeyi. Owane Sitewi lai fene ma'e fofowei erasi a'i itiya'u aurowa.'
- 50 Tu naifa weryeyi weryeyi Owane Sitewi etiri werese ta'ane su, lu tamo Owane Sitewi lo au te'e siye lu tomu ne'ese aine tera'eteye. Serai Owane Sitewi lai lowe lo lu tewi ma'e, pereye irosiya ape, fofowei erasi itiya'u aurowa.'
- 51 Meni ta tu naifa meni Abel aine tera'eye. Nowe me'iyeyi su lu tamo tere'e Owane Sitewi lo au te'e siye lu tomu ne'ese aine tera'eye. Nowe me'iyeyi su, lu tere'e Owane Sitewi lo au te'e siye meni iyape Sekaraia aine tera'eye. Lowe meni ape Owane Sitewi lo wesi tewi ataha ma'e tapiye wari potu a'i ponei sahe aine tera'eye. Ei, wanure! Ane lai fisa'i lowe lo ne lu tewi, pereye irosiya ape, ma'e itiya'u aurowa.'
- 52 Fene yo peri wanu so'oru siye lu werese weiyai! Owane Sitewi lai etiri luwaru a'i fene ma'e aurowa! Fene peri wisere a'i ne au fareyaresiya. Serai lu taune werese peri wisere a'i ape wanu se ta'ame. Fene ta'u peri wisere a'i ape ani so'oru ta'ama. Aiwawe

a'i lu taune tamo peri ape wanuwei ne totesiya su, fene lai marepi lowe lo einamiteye.”

⁵³ Sosu a'i pe Jisas lowe arunatiyewe fi su, lu Farisi, Owane Sitewi lo yo peri wanu so'oru siye lu tamo, lowe Jisas ne ai marepi erasi a'i totenamiye. Lowe Jisas lo yo seni werese ne ei toweri etiteye. ⁵⁴ Lowe Jisas ne aine tera'eyei ne toteye. Lowe yo seni lo siye etiyei ne toteteye. “Jisas peri ta yo peri nomo lo hi ani ararowei awere? Le yo peri nomo lo au ani arisiyei su, nomo le pei aine tera'ere.”

12

Fene Farisi lo yo seni ne, weiyaiya.
(Matyu 10:26-27)

¹ Jisas lo peri heneruwe omo omo werese ma'e au te'e fiyarisawi. Serai lu taune tomu ne'ese peri lo wanuwei ne ta'uwerai. Lowe tomu ne'ese lu taune tere'e lo lowe hire atoteye. Yaru werese ariye. Serai le lu disaipel lo ma'e Owane Sitewi lo peri au te'e atuatuwe. Le apou eiye, “Fene weiyai! Lu Farisi lo marepi owe ape tote umasite. Ahowa, Lu Farisi lo marepi fe wawe sa'i wou a'i ne. Mene'e lo aiwese lai fe wawe lo seni a'i horuse ape tou poruneyei su, fe lo'u horuse luwaru a'i asiyerowa. Farisi lo marepi aiwawe a'i ne. Lowe peri ta au te'enamiteye su, lowe ta'u yo seni tere'e ironamiteye. Lowe marepi hesi a'i ironamisiya. ² Lu tewi ape mo yo seni tamo tote fareyareyei su, Owane Sitewi lai yo seni, lowe fareyareteyei ape, amerame a'i au atuatu areiyerowa. Lowe peri ta tote fareyareyei su, Owane Sitewi nowe mo'o su lu taune werese ma'e peri lowe lo ape au te'e fiyari areiyerowa. [Lu 8:17] ³ Fene peri ta nowe pasi a'i se au te'eteyei su, lu taune werese nowe mitaiyeyei a'i se peri fene lo wanu areiyerowa. Fene wesi tewiye si papu peri eresene a'i te'e senana'oteye su, lu

taune werese wesi nowe ma'e irosiya ape lai, lowe peri fene lo ute fiyarirowa.

Lu werese Owane Sitewi ne pei atoweiyete!

(Matyu 10:28-31)

⁴ Ane fene ma'e eisiya, kaiyemo ano, lu tamo fene aine tera'eyei ne toteyei su, fene lowe ne owe ape atoweiyere! Lowe tahe pa'are fene lo aine tera'eyei su, lowe hepene fene lo au luwaruwerowata. ⁵ Ahowa, ane fene ma'e apou eisiya. Fene marepi towafi fene lo au hese eti ereite. Fene yo seni luwaru a'i irowei su, Owane Sitewi lai fara'u fene aine tera'erowa. Sosu yehe omo ma'e ani fu arosawirowa. Fene meni ape ne erasi a'i fa atoweiyere! Ei, fene meni ape ne fa atoweiyere! ⁶ Fene ayei ta, au hese ereiyei ne toteyei ape, fene irowe peserowe ereti feni werese ma'aru oso hesi a'i se ete aniyei. Wanure, Owane Sitewi lai irowe peserowe ta'i ape tote i'anerowata. ⁷ Peri ano wiyeme a'i ne. Owane Sitewi lai mato towe werese fene lo nawiteye. Owane Sitewi lai fene werese au noweinoweinamisiya. Fene owe ape atoweiyere! Owane Sitewi lo nihe se fene lai irowe peserowe werese hi ani araronamiye. [Lu 12:24; Ap 27:34]

Fene Jisas ne au te'eyei su, fene le ne owe ape neritaseyete.

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sosu ane fene ma'e eisiya, lu taune tamo ane ne lu taune ma'e au te'e fiyariyei su, ane meni hire ma'e itorai ape, ane lowe ne Owane Sitewi lo ipari werese ma'e au te'e areiyerowa. ⁹ Ahowa, lu taune ta ane ne apou te'eyei su, 'Ane Jisas ne so'oru ta'ama.' Ane lowe ne Owane Sitewi lo ipari werese a'i lo nihe se lowe ne apou eirowa, 'Ane lowe ne so'oru ta'ama.' ¹⁰ Lu taune tamo ane ne, meni hire ma'e itorai ape, peri te'e naruwei su, Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i lowe lo fara'u au sasari pamowerowa. Weiya, lu

taune tamo Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ne peri au te'e naruwei su, Owane Sitewi lai mi mi pasi pasi weriyei le yo seni apou ape lowe lo au ani sasari pamowerowata. ¹¹ Lu tamo fene Owane Sitewi lo wesi sahe lu owane apou ape ma'e etiyei ne henetiyei su, fene marepi luwaru orese a'i owe ape totere. Fene owe ape totere, 'Ane peri ta eiwerou au te'eyei awere? Ane piye peri au te'eyei awere?' Piyene awere? [Mk 13:11; Lu 21:12-15] ¹² Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i nowe ape se peri lo ahi fene lo sahe au te'e atuatu areiyerowa. Serai fene peri wisere a'i au te'e areiyerowa."

Ma'aru meni ta marepi lo meremereyete.

¹³ Sosu a'i pe Jisas peri te'e tepa'asiye su, meni ta peri lo wanuwe ape le ma'e ei toweriyei ne fai. "Meni Owane, ne airu ano ma'e apou eirire, 'Ne tai lo etiri iyami werese pa'ise no au hese erei nonetire.'" ¹⁴ Ahowa, Jisas le ma'e itiya'u eye, "Meni, ane a'i lai au hese erei siye meni ta'ama. Ane peri tewi pa tewi wanu siye meni no ta'ama." ¹⁵ Sosu le lowe ma'e eye, "Fene weiyai! Fene ma'aru lo marepi erasi a'i aniyei ne owe ape totenamite. Meni ta etiri tomu ne'ese ta'uwe aniyei su, marepi hepene papu lo wisereyerowata. Etiri tomu ne'ese ape mo marepi hepene pefine a'i irorowata." [1 Ti 6:9-10]

¹⁶ Sosu le lowe ma'e peri anowe ta apou au te'eye, "Meni ta etiri tomu ne'ese ta'uwe aniyei. Ta'aneyei awei lo wisere a'i ne. Le ayei etiri tomu ne'ese tahe aniyei. Sosu wesi lo ma'e ani fu lotowe. ¹⁷ Serai meni ape marepi topo lo se erasi a'i totenamiteye. Le apou toteye, 'Ane piye irowei awere? Wesi werese ano ayei etiri teme'eriyeye. Ane wesi tere'e ariye. Ayei ano ane eiwerou ma'e fu lotowei awere?' ¹⁸ Serai le apou te'eye. 'Ane so'oruwesiya. Ane a'i lai wesi werese ano tapeti erauwei. Sosu ane wesi erasi, tomu ne'ese he'i a'i ta'aneyei. Ane wesi werese

ta'ane tepa'asiyei su, ane ayei etiri werese ano wesi he'i ape papu ma'e ani fu lotowei. ¹⁹ Ane ayei etiri werese ano wesi he'i ani fu tepa'asiyei su, ane lai topo ane ma'e au eiyei, 'Ane a'i lai ayei etiri tomu ne'ese ta'uwe ani tepa'asiye. Ne marepi hepene momotei a'i ironamirowa. Ane iyu menei tomu ne'ese fara'u arowa. Serai ane marepi momotei a'i ironamitorowa. Ane ayei erasi arowa, ane sa'i meremereye erasi a'i arowa. Sosu ane fara'u yo seni eito eite ironamirowa.' ²⁰ Ahowa, Owane Sitewi lai le ma'e itiya'u eiyei, 'Marepi no meremereye a'i tene! Pereye pasi a'i se ne temeniyerowa. Etiri werese no, ne ta'uwe ani fu lotowe ape, ne temeniyeyei su, eiwerai etiri werese no aniyei awere?' ²¹ Jisas lowe ma'e tame eiye, "Meni ta ayei etiri tomu ne'ese ta'uwe aniyei su, le Owane Sitewi lo etiri werese anirowata. Serai le, Owane Sitewi lo nihe se, meni luwaru a'i tene! [Mt 6:19-20]"

Fene tahe pa'are ne erasi a'i owe ape totete.

(Matyu 6:25-34)

²² Sosu a'i pe le lu disaipel lo ma'e eiye, "Serene ane fene ma'e au te'esiya, fene etiri ta marepi erasi a'i owe ape totatote ewitete. Nomo piye ayei etiri ene ayei awere? Fene aiwawe a'i tahe pa'are towafi fene lo ne marepi erasi a'i owe ape totatote. Nomo piye ipari tahe ani asiyei awere? ²³ Marepi hepene fene lo ene ayei etiri lo a'i ta'ame ne. Aiwawe a'i tahe pa'are towafi fene lo ipari tahe etiri lo a'i ta'ame ne. ²⁴ Fene irowe werese ne totere. Lowe werese awei sahe meso ta'aneyei awei sahe yehe same ta'ame. Lowe meso tamo ani tou anirowawe, wesi ta sahe ani ta'uwe furowata. Wanure! Owane Sitewi a'i lai irowe werese ape mo ene ayei lowe lo au ene anamisiya. Serai Owane Sitewi lai lowe ma'e au ene asiya su, le fene ma'e ayei etiri au ta'ame awere? Ahowa, fene werese Owane Sitewi lai au noweinoweiya. Fene irowe werese hi ani

ararosiya. ²⁵ Meni ta fene mase irosiya awere? Le apou tote ewiteyei su, 'Ane a'i lai marepi ano se, ane iyu menei tomu ne'ese ironamisiya.' Meni ape marepi topo lo ape owe ape totete. Meni lo ape marepi meremereye a'i ne. Fene etiri oso a'i tamo marepi erasi tote ewiteteye su, fene piyene etiri erasi pefine a'i tamo marepi tote ewitesiya awere? ²⁶ Serai meni ape etiri oso ape irorowata su, le etiri tere'e ne totatoterowata. ²⁷ Fene mesu werese ne totere! Lowe wiyawi ta ta'ane ta'ame. Lowe ipari tahe iwisi ta'ame. Ahowa, tunaifa weriyei Juda lo meni owane Solomon ipari tahe tomu ne'ese wisere a'i ani asiteye. Mesu lo nihari Solomon lo ipari tahe werese hi ani ararot-eye. ²⁸ Serai Owane Sitewi lai mesu werese nihari wisere a'i ta'anesiya su, lowe pereye wisere a'i ne. Nowe mo'o su, fene mesu werese po'uteyei ani fusawiyeyi. Wanure, Owane Sitewi lai fene werese au noweinoweinamisiya. Fene Owane Sitewi ne tote tawesiyei fene lo oso a'i ne. ²⁹ Fene ayei etiri, fene ene ayei ape ne, marepi erasi a'i owe ape totere. Aiwawe a'i fene piye sa'i, fene ayei ape, marepi erasi a'i owe ape totere. Fene marepi erasi a'i owe ape totatote ewitete. ³⁰ Lu taune werese omo omo werese sahe etiri ape mo marepi erasi a'i tote nehinamiyei ne totesiya. Ahowa, tai fene lo, hire ma'e irosiya ape, le lai etiri ape mo so'oruwesiya. Fene sa'i a ta'ame su, fene witane a'i temeniyeyei. Fene ayei etiri ene a ta'ame su, fene aiwawe a'i temeniyeyei. Owane Sitewi lai so'oruwesiya tene!

*Fene ma'aru erasi ani fu ta'uweyei ape, owe ape totete.
(Matyu 6:19-21)*

³¹ Ahowa, fene Owane Sitewi lo marepi tote nehi umasisiya su, le a'i lai ayei etiri, sa'i fene ma'e aurowa. ³² Fene marepi ano umasisiya ape, fene taweiru sawa! Tai fene lo, hire ma'e irosiya ape, le marepi lo se omo lo fene ma'e aureme.

³³ Serai ane fene ma'e au te'esiya. Etiri werese fene lo lu tere'e tamo lai etere. Fene ma'aru aniyei ape, lu taune ma'e ma'aru ariye ape, au nonetire. Fene ma'aru fene lo a'i nonetiyei su, Owane Sitewi lai fene ma'e hire ma'e etiri lo au ta'uwe ani lotorowa. Omo hire ma'e etiri werese fene lo ne, Owane Sitewi lai ta'uwe ani lotowei ape, ta'arei lu werese etiri werese fene lo ta'arei anirowata. Aiwawe ya'e etiri werese au luwaruwerowata. [Lu 18:22] ³⁴ Fene awei lo etiri ne marepi erasi a'i totenamiyei su, fene awei lo marepi tote umasinamiyei. Aiwawe a'i fene etiri werese, Owane Sitewi ma'e fai ape, marepi erasi a'i totenamirowa su, fene Owane Sitewi lo marepi tote umasinamirowa.”

Fene werese marepi fene lo tote naneire.

(Matyu 24:42-44)

³⁵⁻³⁶ Sosu a'i pe Jisas lowe ma'e tame au te'eye, “Fene wiyawi yahowa'i a'i iro siye lu wou fa heneraire. Meni ta naituwe ta'uwe hereiyei iyei ne toteye. Serai le wiyawi yahowa'i ta'ane siye lu apou eiye, ‘Ane si tame aiyeyei su, fene yo ano ape ani tosore!’ Sosu le naituwe lo ta'uwe ure'iyei ma'e ta'uweyewe fi. Wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu lowe etiri werese ne au ta'uwenamiye. Ipari tahe lowe lo ani asi tepa'asiye, yehe erei werese taiso fu meteye. Lowe meni owane lowe lo si tame aiyeyei ne ninawesiya. Serai meni owane lowe si tame aiyeyei yo tewiye ape aineyei su, lowe fara'u witane a'i yo lo tosorowa. Serai fene wiyawi yahowa'i ta'ane siye lu ape aiwawe a'i fa heneraire. [Mt 25:1-13] ³⁷ Meni owane si tame aiyeyei su, wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu werese lowe le ne ninawenamiteyei. Wiyawi yahowa'i a'i iro siye lu werese ninawenamiteyei su, meni owane ape lowe ne au wisereyeyei. Peri wiyeme a'i ane fene ma'e eisiya. Le ipari tahe lo ani asiyei, lowe metei sahe ei onurowawe, sosu lowe ma'e au ene arowa. ³⁸ Meni owane eiwerou su aiyeyei

awere? Le pasi ponei aiyerowa awere? Nowe mitaiyeyei aiyerowa awere? Wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu lowe so'oru ta'ama. Serai lowe le ne ninawenamiteye. Sosu meni owane si tame aiyeyei su, wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu ninawenamiteyei. Le lowe le ne ninaweteyei siyeyei su, le marepi wisere a'i lowe ne au wisereyeyei.

³⁹ Peri ano wanu so'oruwere! Ta'areiye siye meni wesi ta aine tapeti wiyeyi ne toteyei. Wesi ape lo meni owane nowe ape siye so'oruwe tepa'asiyeyi su, ta'areiye siye meni ape wesi ape aine tapeti wirowata. [Mt 24:43-44; 1 Te 5:2]

⁴⁰ Ane fene ma'e au te'esiya. Fene etiri werese fene lo ani ta'uwe naneire. Fene etiri werese ani ta'uwe naneiyeyi su, ane, meni hire ma'e itorai ape, si tame aiyerowa su, fene werese nowe ape se so'oru ta'ama. Serai fene werese etiri werese ta'uwe naneinamite.”

Jisas wiyawi lu hesi ne au te'eteye.

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Sosu a'i pe Pita Jisas ma'e ei toweriye, “Meni Owane, ne peri anowe ape nomo ma'e au te'esiya awere? Lu taune tere'e werese ma'e au te'esiya awere?” ⁴² Sosu Meni Owane lai le ma'e itiya'u eiye, “Ane lu taune werese ma'e peri ano wanu umasinamisiya ape, au te'esiya. Ane lu taune werese ma'e marepi wisere a'i ironamisiya ape, aiwawe lu taune werese ma'e marepi aseyaro a'i totenamisiya ape, au te'esiya. Ane lu owane werese ano ma'e apou eiyei, ‘Fene werese wiyawi ta'ane siye lu ano au noweinoweite.’ ⁴³ Serai meni owane wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni, wiyawi lo ta'ane tohoteyei ape, siyeraiyeyi su, le wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ape ne marepi wisere a'i totenamiteye. ⁴⁴ Wiyeme a'i ane fene ma'e au te'esiya. Meni owane ape wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ma'e etiri werese lo au noweinoweiyeyi ne ariariyerowa. [Mt 25:21,23] ⁴⁵ Ahowa, wiyawi yahowa'i

a'i siye meni ape marepi topo lo se apou a'i toteyei su, 'Meni owane ano witane se aiyerowata.' Serai le wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu taune tere'e me au se aineyei. Le ayei tomu ne'ese ayei, sa'i meremereye a'i erasi ayei, sosu marepi meremereye a'i heneraiyei. ⁴⁶ Sosu nowe me'iyeye ta se, meni owane ape si tame aiyeyei. Wiyawi ta'ane siye meni ape nowe ape so'oru ta'ama. Le meni owane lo ne ninawe ta'ame. Meni owane si tame aiyerowa su, le wiyawi yahowa'i ta'ane siye meni luwaru a'i ape ma'e erasi wiyeme a'i tewi pa tewi aine tourowa. Sosu le meni ape lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo peri umasi ta'ame ape, eimawesawiyei. ⁴⁷ Wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ta, le meni owane lo marepi so'oruwe tepa'asiye su, Ahowa, le meni owane lo etiri ani ta'uwe nanei ta'ame. Aiwawe le meni owane lo marepi tote umasi ta'ame. Serai meni owane si tame aiyerowa su, le meni ape me'iyeni ma'e wafei se erasi a'i aine nateye. [Je 4:17] ⁴⁸ Ahowa, wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni tere'e meni owane lo marepi so'oru ta'ama su, le yo seni luwaru a'i irowei. Meni owane lo le me'iyeni ma'e wafei se oso a'i aine nateye. Serai Owane Sitewi lai lu tamo marepi wisere a'i auwei su, lu ape mo wiyawi erasi a'i fa ta'anere. Aiwawe a'i Owane Sitewi lai lu tamo etiri tomu ne'ese auwei su, le lowe ma'e etiri erasi a'i itiya'u ei toweriyei. Serai lu taune tamo lai meni ta'i a'i ma'e etiri tomu ne'ese a'i auwei su, lowe meni ape ma'e etiri tomu ne'ese itiya'u si tame ei towerirowa.”

Jisas lai marepi hesi a'i hesi a'i aitaiyei ne fai.

(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ Sosu a'i pe Jisas lowe ma'e tame eiyeye, “Ane awei omo werese ma'e yehe fu etiyeye ne fai. Marepi ano apou a'i totesiya. Ane yehe ape pereye a'i fa henera. ⁵⁰ Owane Sitewi lai wiyawi erasi a'i ane ma'e irowei ne auwei. Ane

tahē pa'are ano fofowei erasi a'i teriterowa. Pereye ane marepi orese a'i fofowei erasi ne teritenamisiya. Ane wiyawi ape ani tepa'asiyei su, marepi ano wisere a'i iron-amirowa. [Mk 10:38-39]⁵¹ Ane hi awei ma'e lu taune werese ma'e marepi fetane a'i ne auwei ne itorai ta'ama. Ahowa, ane hi awei ma'e lu tewi a'i ne hese ereiyei irowei ne itorai. Lu taune tewi tamo peri ano wanu umasiyēi. Sosu lu taune tewi tere'e tamo peri ano wanu arisiyei.⁵² Nowe pereye eite se nohuweripi awaripi marepi hesi a'i hesi a'i tote umasinamisiya. Lu taune tewi hesi heta marepi ta'i a'i tote umasiyēi. Lu taune tewi hesi aiwawe marepi tere'e tote umasinamiyei. Aiwawe a'i lu taune hesi ai marepi awaripi tewi hesi heta ma'e totenamisiya.⁵³ Lowe awaripi tai ai marepi meni eime lo ne totenamiyei. Aiwawe a'i meni eime ape ai marepi tai lo ne totenamiyei. Sosu mai lai eime taune lo ne ai marepi totenamiyei. Aiwawe a'i eime taune lai ai marepi mai lo ne totenamiyei. Sosu mai pape lai ai marepi ewite lo ne totenamiyei. Aiwawe a'i ewite lai mai pape lo ma'e ai marepi totenamiyei." [Mai 7:6]

Lu taune tamo etiri, hi awei ma'e henerai ape, siye so'oru ta'ama.

(Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Sosu a'i pe Jisas lu taune werese ma'e tame au te'eye, "Fene ni'arawe erasi yaru poweiye itorisiya ape, sine wi siyeyei su, fene apou toteyei, 'Wiyeme a'i sa'i itorairowa.' Serai nowe oso a'i su sa'i itorairowa.⁵⁵ Sosu aiwawe a'i fene fiyaru ma'e yaru poweiye itorisiya ape, teriteyei su, fene tahe fene lo sahe teriteyei. Serai fene apou toteyei, 'Owei! Pereye nowe poweiye erasi a'i heneraiyei.' Wiyeme a'i poweiye erasi umeri a'i heneraiyei.⁵⁶ Fene marepi hesi a'i umasinamisiya ape, fene ni'arawe, fiyaru lo etiri hire ma'e so'oruwe tepa'asiye. Fene piyene Owane Sitewi lo

etiri werese, hi awei ma'e henerai ape, fene siye so'oru ta'ama awere?"

Fene marepi orese a'i ape au fareraiyere.

(Matyu 5:25-26)

⁵⁷ Sosu Jisas lu taune werese ma'e au te'eye, "Fene werese piyene yo seni wara'i a'i au hese erei ta'ame awere? Aiwawe a'i fene yo seni luwaru a'i au hese erei ta'ame. Fene piyene fene etiri ape mo au hese erei ta'ame awere? ⁵⁸ Meni ta ne ma'e etiyei ne totesiya. Fenesi au hese erei siye meni ma'e yo sahe iteyei su, ne fara'u yo mai saro a'i marepi orese a'i ape au fareraiyeyei ne etire. Ne marepi orese a'i au fareraiye ta'ame su, meni ape ne au hese erei siye meni ma'e henetiyei. Serai le lai ne ai atu siye meni ereti lo ma'e fu henetiyei. Sosu ai atu siye lu ne kalabus lo wesi papu fu aroweyei. ⁵⁹ Serai ane fene werese ma'e au te'esiya. Fene kalabus lo wesi papu mi mi pasi pasi ironamirowa. Fene ma'aru werese topo lo ma'e itiya'u auwei su, fene fara'u kalabus lo wesi arunatirowawe nowe ma'e si tame henerairowa."

13

Meni ta atati aresaiye ta'ame su, le temeniyerowa.

¹ Sosu a'i pe nowe ape se lu tamo Jisas ma'e peri heneruwe apou au te'esai. Lowe apou te'eye, "Lu taune tamo omo pani Galili ma'e fai ape, Owane Sitewi ma'e fe bulmakau ta au heseyei ne toteye. Lowe fe bulmakau ta'i Owane Sitewi lo wesi ma'e heneti. Lowe fe bulmakau aine tera'eye su, awei meni owane Pailat ai atu siye lu tamo lowe ma'e aine tera'eyei ne eimawesawi. Ai atu siye lu lowe werese ti se tewi tera'eye." ² Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, "Galili lo lu taune ape mo ne fene eiwerou totesiya awere? Yo seni luwaru a'i lowe lo erasi wiyeme a'i irowe awere? Serai ai atu siye lu lowe ti se tewi tera'eye. Yo

seni luwaru a'i lowe lo Galili lo lu taune tere'e werese hi ani ararowe awere? [Jo 9:2] ³ Ane fene ma'e eisiya. Ahowa, wanure! Fene yo seni luwaru a'i werese a'i fene lo me'iyeni ma'e atati aru ta'ame su, fene aiwawe a'i mi mi pasi pasi temeniye po'utenamirowa. ⁴ Omo ta iyape Sailom, sahe lu taune ereti feni hesi lowe feni werese feni hesi heta (18) tapiye wesi pite a'i ta lu taune ape towesi wiyei ne tera'e ereye. Lu taune tewi ape mo, lowe yo seni luwaru a'i lowe lo omo Jerusalem lo lu taune werese lo yo seni luwaru a'i hi ani ararowe awere? ⁵ Ane fene ma'e eisiya. Ahowa, wanure! Fene yo seni luwaru werese a'i fene lo me'iyeni ma'e atati arunati ta'ame su, fene aiwawe a'i mi mi pasi pasi temeniye po'utenamirowa.”

Me ta so tamo ta'eye ta'ame.

⁶ Sosu a'i pe Jisas peri anowe ta lowe ma'e au te'eye, “Meni ta me owarape ta'aneyei awei lo sahe yehe sameyei ne fi. Nowe me'iyeye su, me owarape erasi a'i henerai tepa'asiye. Nowe ta se le me ape siyenari. Le me owarape siyeye su, owarape so werese ariye. ⁷ Sosu le wiyawi ta'ane siye meni lo ma'e apou eiye, ‘Iyu menei hesi heta i tepa'asiye su, ane owarape so siyenarai. Ane owarape so werese siye po'uteye. Ne me owarape eite oure. Piyene awei sahe yahowa'i a'i tei tawesisiya awere? Ane etiri tere'e yaru ape sahe yehe sameyei ne.’ [Lu 3:9] ⁸ Wiyawi ta'ane siye meni lo le ma'e itiya'u eiye, ‘Weiya, iyu menei eite se ane fara'u me ape lo si sahe awei peperu he'i horuse fuwei. Ane yesi yehe lipawi me si ape sahe fuwei. Sosu iyu menei ta'i i tepa'asiyei su, [2 Pi 3:9,15] ⁹ Me owarape eite so ta'e ta'ame su, ane fara'u me ape ouwei. Sosu me owarape so ta ta'eyei su, wiyeme a'i ne.’”

Nowe amou se, Jisas menitani ta au ta'ane fara'uweye.

¹⁰ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i, ta'uweyei wesi ma'e fi. Le Owane Sitewi lo peri lu taune ma'e nowe amou se au te'e fiyariyei ne fi. ¹¹ Siyere! Menitani ta sato teiteye. Sepei luwaru a'i ta le ma'e u tahe erasi a'i au irowe. Iyu menei ereti feni hesi lowe feni werese, feni hesi heta (18 aiwawe a'i) menitani ape me'iyeni apou a'i epe'enamiteye. Le me'iyeni lo fareraiyerowata. ¹² Sosu Jisas le siyeye su, le menitani ape ei aniyeye. Le le ma'e apou eiye, "Menitani u tahe no po'uteye." ¹³ Le menitani lo me'iyeni ma'e ereti topo lo se isawe hetesiye. Ereti lo se isawe hetesiye su, pereye a'i u tahe lo po'uteye. Le me'iyeni lo au sine fareraiyeye. Sosu le Owane Sitewi ma'e erasi a'i au te'e wisereyeteye. ¹⁴ Sosu ta'uweyei wesi meni owane etiri ape siyeye su, le Jisas ne ai marepi totenamiteye. Jisas nowe amou ape se menitani au ta'ane fareraiyeye. Eite amou ne. Sosu le lu taune werese ma'e eiye, "Nowe ereti feni werese feni ta'i se (6) nomo wiyawi fara'u ta'aneyei. Fene u tahe irowei su, fene nowe ape mo se au fara'uweyei ne aiyeyei. Fene nowe se amou au fara'uweyei ne owe ape aiyete. Nowe amou se au ta'ane fara'uweyeyei ne amouwesiya." [Kis 20:9-10; Lo 5:13-14] ¹⁵ Ahowa, Meni Owane Jisas le ma'e itiya'u eiye. Fene, marepi hesi a'i umasinamisiya ape, wanure, nowe amou se fene fe bulmakau, fe donki wesi lo sahe wafei se ani eraurowawe, sa'i ma'e au ayei ne henetirowa awere?" [Lu 14:5] ¹⁶ Menitani ape siyere. Le Juda lo menitani tene! Abraham lai menitani lo ya'ariyei ne. Ahowa, sepei Satan nowe iyu menei (18 aiwawe a'i) menitani me'iyeni ani epe'e ya'ore ironamiteye. Piyene ane u tahe lo poweiye amou se au ta'ane fareraiye ta'ame awere?" ¹⁷ Sosu Jisas au te'ete ye su, lu owane werese marepi neritase a'i teriteteye. Lu taune werese etiri wisere a'i, le irowe ape, siyeye su, lowe Owane Sitewi ma'e erasi a'i au te'e

wisereyete.

Me so oso po'o a'i lo peri.

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Serai le lowe ma'e tame au te'ete. “Nowe ape se Owane Sitewi lai lu taune au noweinoweitorowa ape ne, peri piye anowe wou te'esiya awere? Ane piye peri te'esiya awere? Serai fene, Owane Sitewi yo seni tewi he'i a'i umasisiya ape, wanu so'oruwesiya. ¹⁹ Nowe ape se, Owane Sitewi lai lu taune au noweinoweitorowa ape, apou wou a'i ne. Saiyoho so oso po'o a'i ne. Meni ta me so ape ta'aneyei awei lo sahe ani tosowei. Nowe me'iyeye su, me so ape peratiyewe, me erasi a'i henerai. Irowe tamo me ape lo nei sahe sine onuraiteye. Lowe me nei sahe uri lo ta'anete.”

Jisas siye fi ape ne lo peri anowe te'eye.

(Matyu 13:33)

²⁰ Sosu le lowe ma'e tame au te'eye, “Owane Sitewi lo marepi he'i a'i, hire ma'e iroteye ape, ane piye nihari wou au te'esiya awere? ²¹ Owane Sitewi lo marepi apou wou a'i ne. Menitani ta siye fi tewi oso a'i nau erasi a'i papu fuwe. Nowe me'iyeye su, siye fi ape nau werese erasi meiyeye irowe.”

Yo oso po'o a'i ape lu taune ne'ese lai wirowata.

(Matyu 7:13-14,21-23)

²² Sosu a'i pe Jisas ta'uweyeye wesi ape arunatiyewe, omo tere'e tere'e ma'e Owane Sitewi lo peri au te'eye ne fi. Le omo Jerusalem ma'e iyei ne toteye. ²³ Sosu meni ta le ma'e apou ei toweriye, “Meni Owane, lu taune eiwerou a'i Owane Sitewi lo omo hire ma'e wiyei awere? Lu taune tomu ne'ese awere? Lu taune tewi oso a'i awere?” Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, ²⁴ “Wanure! Yo hesi a'i irosiya. Yo ta'i potu erasi a'i ne. Lu taune tomu ne'ese yo ape

winamisiya. Yo tere'e oso po'o a'i ne. Lu taune tewi oso a'i wiyei. Fene werese yo oso po'o a'i papu wiyei ne tohotete. Lu taune tomu ne'ese yo tewiye oso po'o a'i papu wiyei ne totesiya. Serai lowe wirowata. Owane Sitewi lowe ne awera'iyenatirowa. ²⁵ Ane fene ma'e eisiya. Wesi ape lo meni owane sinerowawe, yo ape anite tawesiyei su, fene lai yo ape ani tosorowata. Fene yo tewiye sahe aine ta'aruwei su, fene meni owane ma'e apou hare uteye, 'Meni Owane nomo lo, ne yo ape nomo ne ani toscore. Serai nomo wesi no wiraiyei.' Meni Owane ape peri lowe lo wanuwei su, le lowe ma'e apou itiya'u eiyei, 'Fene piye omo ma'e fai awere? Ane fene so'oru ta'ama.' [Mt 25:10-12]

²⁶ Sosu fene le ma'e itiya'u eiyei, 'Nomo ne mase aiwawe a'i ayei ta sa'i ta ene ateye. Ne omo nomo lo yo mai sahe peri au te'eteye su, nomo sato iroteye.' ²⁷ Sosu le lowe ma'e itiya'u eiyei, 'Ane fene ma'e eisiya, omo ape fene fai ape, ane so'oru ta'ama. Fene werese, yo seni luwaru a'i ironamisiya ape, fene ane arunatire.' [Sng 6:8]

²⁸ Nowe ye'ewi su, fene Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu werese omo hire ma'e siyerowa. Lu ya'ariyei fene lo meni Abraham, meni Aisak, meni Jekop, lowe werese Owane Sitewi lo omo hire sahe ironamirowa. Fene lowe siyerowa su, fene marepi orese erasi a'i totenamirowa. Fene ai peri pi se tomu ketetenirowa. Fene luwei erasi lunamitorowa. Fene werese Owane Sitewi lo omo ma'e wirowata. Owane Sitewi lai fene yehe omo ma'e ani fu arosawirowa. [Mt 8:11-12]

²⁹ Lu taune tomu ne'ese poweiye wiraisiya ape, poweiye pihatu itorisiya ape, eyate feni, opi feni ma'e lu taune tomu ne'ese, omo omo werese ma'e aiyerowa ape, Owane Sitewi lo omo hire ma'e ene ayei ne ta'uwerairowa. [Sng 107:3]

³⁰ Sosu siyere! Lu taune tamo marepi apou toterowa su, 'Nomo lu taune yahowa'i a'i ne.' Owane Sitewi lai lowe yaru tutawe hene au onurowa.

Lu taune tere'e apou a'i toterowa su, 'Nomo yaru tutawe pei heneraire.' Owane Sitewi lai lowe yaru ye'ewi au ei onurowa." [Mt 19:30]

*Jisas Jerusalem lo lu taune ne ewiteteye.
(Matyu 23:37-39)*

³¹ Jisas peri lo au te'eteye su, lu Farisi tamo le ma'e apou eiye, "Ne omo tere'e ma'e fa ire. Ne omo tere'e fareyare ta'ame su, awei meni owane Herot ne ma'e aine tera'eyei ne totesiya." ³² Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, "Fene meni owane Herot ma'e apou au te'eri. 'Ne meni peri wawero a'i ne. Ane pereye, aperi aiwawe a'i wiyawi ano ta'aneei. Ane sepei luwaru a'i au sasariyei. Ane u tahe tomu ne'ese au ta'ane fara'uweyei. Sosu nowe eweye su, ane wiyawi ano ta'ane tepa'asiyei." ³³ Weiya, ane pereye sosu aperi ane yo mai sahe iteyei. Sosu nowe eweye ane omo Jerusalem ma'e heneriyei. Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni ta fa temeniyeyei su, le omo Jerusalem nowe ma'e temeniyerowata." ³⁴ Sosu Jisas omo Jerusalem lo lu taune ma'e eiye. "Lu taune omo Jerusalem irosiya ape, peri ano wanure! Fene Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu ape mo aine tera'eteye. Lu tamo Owane Sitewi lai fene ma'e au te'eyei ne eimawesai ape, fene tapiye se fusawiyewe, aine tera'eye. Nowe tomu ne'ese a'i se ane fene ane ma'e ei ta'uwenamiteye. Apou wou a'i irowe kakaruk mai lo yene haipi unahi ei ta'uwerai. Ahowa, fene peri ano arisinamisiya. Fene ane ma'e ta'uwerai ta'ama. ³⁵ Fene werese siyere! Owane Sitewi lai wesi werese fene lo arunati tepa'asiye. Sosu ane fene ma'e te'esiya, fene ane tame siyerowata. Nowe ye'ewi su, ane si tame aiyerowa su, fene ane ne apou eirowa. 'Meni ape, omo hire ma'e itorai ape, owane pefine a'i lo iyape se aiyerowa. Le marepi wisere a'i au te'e nine'inami-rowa.' [Sng 118:26] Nowe ye'ewi ape se fene ane tame siyerowa.

14

Jisas meni ereti lowe meiyei ape au ta'ane fara'uweye.

¹ Sosu a'i pe nowe amou (Sabat) se Jisas, lu feni aiwawe a'i, Farisi meni owane ta lo wesi papu nau ta'ase ene ayei ne wiye. Lu Farisi werese Jisas lo yo seni siye eti ereiyei ne toteye. ² Sosu meni ta ereti lowe meiyei a'i ponei sahe iroteye. ³ Sosu Jisas lu Farisi tamo, Owane Sitewi lo yo peri ani so'oru siye lu tamo, ma'e apou ei toweriye, "Moses lo yo peri ape piye te'esiya awere? Nowe amou (Sabat) se nomo fara'u meni u tahe se au ta'ane fara'uweyei awere? Piyete awere?" [Lu 6:9] ⁴ Ahowa, lowe werese peri itiya'u se ta'ama. Serai le meni ape ereti se aniteye su, le u tahe lo au ta'ane fara'uweyewe, omo lo ma'e eimawesawi. ⁵ Sosu le lowe ma'e au atati eiye, "Fene meni eime fene lo ta fe bulmakau fene lo ta, sa'i pitomuwe papu wiyeineye su, fene witane a'i poweiyeye amou se, meni eime, fe bulmakau ni'ariraiyei awere? Piyete awere?" [Mt 12:11; Lu 13:15] ⁶ Lowe werese peri lo itiya'u te'e ta'ame.

⁷ Sosu a'i pe lu werese, ene ayei ne fai ape, lowe werese yaru tutawe onuwei ne toteye. Jisas lowe siyeye. Le lowe ma'e peri anowe ta au te'eye, ⁸ "Meni owane ta ne naituwei lo ta'uwe hereiyei ei ta'uwe aniyei su, ne yaru tutawe owe ape onure. Ne yaru tutawe onuwei su, meni owane pefine aiwawe a'i aiyeyei ape, le piye yaru se onurowata. [Snd 25:6-7] ⁹ Sosu meni owane ne fene ei ta'uwe aniyeye ape, le ne ma'e eiraiyei, 'Ne yaru no meni ape ma'e au onure.' Sosu ne, yaru no onuwe ape, arunatiyei, yaru tewiye ma'e fiyafe sahe onuriyei. Ne lai neritase erasi a'i teriteyei. ¹⁰ Ahowa, meni owane ne naituwe lo ta'uwe hereiyei ma'e ei aniyei su, ne yaru tewiye ma'e fiyafe sahe onuri. Serai meni owane, ne ei aniyeye ape, le ne yaru tewiye ma'e onuwei siyeraiyei. Le ne ma'e apou eiyei, 'Kaiyemo ne yaru tewiye ma'e arunatirowawe, yaru

soro ma'e onura.' Serai lu taune ne mase metei onuwei ape ne siyeyei su, lowe ne ne marepi wisere a'i toteyei.

¹¹ Lu taune werese iyape towafi lowe lo ei ani aroweyei ape, Owane Sitewi lai lowe werese hi ani ararowei. Lu taune werese marepi towafi lowe lo hi ani ararowei su, Owane Sitewi lai iyape lowe lo ei ani aroweyei." [Mt 23:12; Lu 18:14]

¹² Sosu a'i pe le meni Farisi ma'e, le naituwe lo ta'uwe hereiyei ei aniyei ape, apou eiye, "Ne ta'uwe hereiyei ta au ta'ane naneiyei ne toteyei su, ne kaiyemo tamo, nairipi tamo lu tewi no tamo, lu taune ma'aru irosiya ape tamo, ne lowe werese ape mo owe ape ei anire. Ne lowe ei aniyei su, nowe me'iyeye ta se lowe ne itiya'u si tame pei ei anirowa. Lowe ta'uwe hereiyei ma'e ne ei aniyei su, lowe ne ma'e itiya'u aurowa. ¹³ Ahowa, ne ta'uwe hereiyei au ta'ane naneiyei ne toteyei su, ne lu taune yahowa'i a'i ma'aru ariye ape, lu taune lowe luwaru a'i iroteye ape, lu taune uwei ta'ame ape, lu taune nihe pokoweyei se ape, ne lu taune apou ape mo, ta'uwe hereiyei no ma'e ei anire. ¹⁴ Ne lu taune weneri apou ape mo ei aniyei su, lowe ne ma'e si itiya'u arowata. Ahowa, Owane Sitewi lai marepi fene lo ne au wisereyerowa. Sosu ne marepi wisere erasi a'i teriteye. Nowe ye'ewi ape se lu taune yo seni asevaro iroteyei ape, Owane Sitewi lai lowe si tame norohuwe sineyeyi su, nowe ape se le lowe ma'e etiri erasi a'i si tame itiya'u aurowa. [Jo 5:29]

Jisas ta'uwe heriyeyi ne peri anowe au te'eye.

(Matyu 22:1-10)

¹⁵ Meni ta ta'uwe hereiyeyi saro onu ateye ape, le Jisas lo peri wanuwe su, le Jisas ma'e apou eiye, "Lu taune werese Owane Sitewi lo omo hire sahe onu arowa su, lowe marepi wisere a'i irorowa." [Lu 13:29] ¹⁶ Sosu Jisas le ma'e peri anowe ta itiya'u apou eiye, "Meni owane

ta'uwe hereiyei erasi au ta'ane naneiyei ne toteye. Lu taune erasi ma'e apou eiye, 'Ayei etiri werese ta'uwe nanei tepa'asiyei su, ane fene werese wesi ano ma'e ei ta'uwe aniye.' ¹⁷ Ta'uwe hereiyei lo nowe heneraiyei su, meni owane wiyawi yahowa'i a'i iro siye meni ma'e eiye, 'Ne lu taune werese ma'e, ane tu ei aniye ape, ne lowe werese ma'e ei anire. Ayei etiri werese ta'uwe nanei tepa'asiye.' ¹⁸ Sosu wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni lowe werese ei aniye su, lowe werese le ma'e itiya'u eiye, 'Ane ta'uwe hereiyei no aiyerowata. Ane ta'aneyei awei tewi a'i ete tepa'asiye, sosu ane ta'aneyei awei tewi ape pei siyerire. Serai ane aiyerowata.' ¹⁹ Meni tere'e le ma'e itiya'u apou eiye, 'Weiya! Ane fe bulmakau hesi a'i ete tepa'asiye. Sosu ane ta'aneyei awei ano lowesi se pei au horusere. Serai ane ta'uwe hereiyei no ma'e aiyerowata.' ²⁰ Meni tere'e apou eiye, 'Ane tani ano he'i naitu tepa'asiye. Serai ane ta'uwe hereiye no ma'e aiyerowata.' [1 Ko 7:33] ²¹ Sosu wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni lai meni owane lo ma'e si tame eirai. Meni owane ai marepi erasi a'i toteye. Sosu le wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ma'e apou eiye, 'Ne omo lo yo mai ma'e ire. Lu taune ereti lowe luwaru a'i, lu taune eiwerou uwei ta'ame ape, lu taune ma'aru ariye ape, lu taune nihe pokoweyei irosiya ape, ne lu taune apou ape mo ta'uwe hereiyei ano ei ta'uwe anire.' ²² Wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni lu taune apou ape ei ani henetai. Sosu le meni owane lo ma'e si tame eirai. 'Weiya! Ane marepi no umasiye, onuwei yaru tomu ne'ese irosiya.' ²³ Sosu meni owane ape lai wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ma'e eiye, 'Ne ipo ma'e ire, ipo lu taune apou ape aiwawe a'i ei henetaire. Lu taune lai wesi ano fa teme'eriyere.' ²⁴ Ane ne ma'e eisiya. Lu taune weneri werese ape ane tu ei aniye ape, lowe wesi ano ma'e ta'uwe hereiyei ape sahe onu ene arowata.' ”

*Eiwera! Jisas lo lu feni henerairowa awere?
(Matyu 10:37-38)*

²⁵ Sosu a'i pe Jisas ta'uwe hereiyei arunatiyewe fi. Lu taune tomu ne'ese le mase mo'o umasititeye. Le lowe ma'e atati te'eye, ²⁶ "Meni ta, menitani ta ane mo'o umasiyei ma'e aiyeyei su, le ane ne tutawe marepi erasi a'i fu totete. Le tai mai, nairipi, einei werese fa arunatiye. Le marepi topo lo pei hi ani ararore. Le etiri werese ape mo me'iyeni ma'e arunatiyei su, le marepi ano fa umasite. Serai le lu feni ano henerairowa. [Lu 9:23]²⁷ Nowe me'iyeyei ta su, lu tamo lai ane me tape'i sahe aine tera'e temeniyerowa. Lowe me tape'i iyo'o ano sutetiyei ne furowa. Ane fofowe erasi a'i teriteyei. Serai ane fene ma'e te'esiya. ²⁸ Meni ta wesi ta'aneyei ne toteyei su, le wesi ape ta'aneyei etiri werese fa tote etire. Ma'aru ano fara'u wesi ape ta'ane tepa'asiyerowa awere? Piyete awere? ²⁹ Meni ape ma'aru lo tote eti ta'ame su, le me tou a'i horuse asirowa. Serai ma'aru werese lo po'uteyei su, le wesi lo ta'ane tepa'asirowata. Lu taune werese le ne au niyeyei irorowa. Sosu le neritase erasi a'i teriterowa. ³⁰ Lowe meni ape ne apou eiyei, 'Meni ape siyere! Le wesi lo ape ta'aneyei ne toteye su, le wesi lo ape ta'ane tepa'asi ta'ame.' ³¹ Fene awei meni owane tutawe ne totere! Le awei meni owane tutawe tere'e ai atu tiyatiyei ne toteyei su, le ai atu siye lu werese lo nawitere. Le apou toteyei, 'Ane awei meni owane tutawe tere'e ai atu tiyatiyei su, ane ai atu tiyatiyei awere? Ane le ma'e ai atu siye lu oso a'i se ai atu tiyatiyei awere? Awei meni owane tutawe tere'e lo ai atu siye lu 20,000 irosiya ape, ane fara'u ai atu siye lu 10,000 le ma'e ai atu tiyatiyei awere?' ³² Le apou totesiya. 'Weiya, ane ai atu siye lu 10,000 meni owane tutawe tere'e lo ai atu siye lu 20,000 hi ani ararorowata. Serai ane awei meni owane ape ma'e ai aturairowata. Ane

awe'i meni owane tutawe ape ma'e lu tamo te'eyei ne eimawesawiyei. Lowe marepi fetane a'i fa ironamite.'”
³³ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, “Serai ane fene ma'e te'esiya. Fene etiri werese fene lo arunatiyei ta'ama su, fene lu feni ano henerairowata.

Jisas ipari sei lo peri anowe au te'eye.

(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Serai ipari sei fi wisere a'i ne. Ahowa, ipari sei lo fi po'uteyei su, fene piye se ani terosowe'i awere? ³⁵ Ahowa, ipari sei lo fi po'uteyei su, luwaru a'i tene! Serai nomo ipari sei luwaru a'i ani fusawiyei. Meni ta peri ano wanuwei ne toteyei su, le peri ano wanu etiyei. Le fara'u ane ne tote tawesi umasinamirowa.”

15

Peri anowe ta fe sipsip arunatiyewe fi.

(Matyu 18:12-14)

¹ Sosu a'i pe takis ma'aru aniyei siye lu tamo, lu taune tere'e, Juda lo yo peri arisiye ape, lowe Jisas ma'e atahe a'i peri lo wanuwei ne ta'uwerai. ² Lu Farisi tamo, Juda lo yo peri lese siye lu tamo, lowe Jisas ne peri kokoti erasi a'i toteye. Lowe apou toteye. “Meni ape, Jisas, le lu taune yo seni luwaru irosiya ape, mase ene ateye. Le lowe ma'e au wisereye eritesiya. Yo seni ape amouwesiya.” [Lu 5:30] ³ Sosu Jisas lowe ma'e peri anowe ta au te'eye, ⁴ “Fene fe sipsip lu ereti feni werese (100 aiwawe a'i) irosiya. Sosu fe sipsip ta'i arunatiyewe fi. Ne fe sipsip tere'e werese (99) yaru amerame wisere a'i arunatiyewe, fe sipsip ta'i ani nehiti. Sosu ne fe sipsip ape nehitinawe, nehitinawe siyeri. [Ese 34:11,16; Lu 19:10] ⁵ Sosu le fe sipsip ape arunatiyewe fi ape, siyeye su, le fe sipsip ape wano'o sahe marepi wisereye nine'iyewe, si tame suteti. ⁶ Sosu

meni ape wesi lo si tame fai su, le kaiyemo mo werese lo ei ta'uwe aniyeye. Le lowe ma'e eiye, 'Fene werese ane aiwawe Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyere. Ane fe sipsip ano, ipo ma'e arunatiyewe fi ape, ane nehi siye te'i henetai.'
⁷ Owane Sitewi lo omo hire ma'e se aiwawe a'i ne. Meni ta yo seni luwaru a'i me'iyeni ma'e atati aruwei su, Owane Sitewi lai etiri werese, hire ma'e irosiya ape, ei ta'uwe aniyei. Marepi wisere erasi a'i au nine'inamirowa. Lu taune tomu ne'ese Owane Sitewi lo yo seni umasinamiye. Owane Sitewi lo ipari werese lowe ne aiwawe a'i marepi wisere a'i nine'inamisiya."

Ma'aru tau ta'i wesi papu wiyeine fareyareye.

⁸ "Menitani ta ma'aru tau ereti feni hesi iroteye su, le ma'aru tau ta'i winetainati. Menitani ape yehe erei fu etineyewe, wesi lo oro'oru koruwe nehiteye. Le oro'oru werese koruwe nehiteye su, le ma'aru tau ape nehi siyeye.
⁹ Le ma'aru tau ape siyeye su, le kaiyemo mo werese lo ei ta'uwe aniyeye. Le lowe ma'e eiye, 'Siyere! Ane ma'aru tau ano, winetainati ape, ane nehi siye tepa'asiye. Nomo werese marepi wisere erasi a'i au nine'inamirowa.'
¹⁰ Owane Sitewi lo omo hire ma'e aiwawe a'i ne. Owane Sitewi, ipari wisere werese a'i lo aiwawe a'i, meni ta, menitani ta yo seni luwaru a'i, me'iyeni ma'e atati arunati ape, lowe marepi wisere erasi a'i nine'inamirowa."

Meni eime ta wesi topo lo arunatiyewe fi.

¹¹ Sosu a'i pe Jisas peri anowe ta au te'eteye. Le apou eiye, "Meni owane ta eimane hesi iroteye. ¹² Eime Peiwe tai lo ma'e apou ei toweriye, 'Tai ano, ne ma'aru tewi werese ano ausa!' Sosu tai lowesi lo etiri ma'aru werese eime Peiwe lo tewi a'i erei auwe. ¹³ Nowe me'iyeye ta se eime Peiwe etiri ma'aru werese lo ani ta'uweyewe, omo eyeri ma'e fi. Omo eyeri ma'e sahe eime Peiwe ma'aru werese

ete po'utete. Le yo seni luwaru a'i ironamiteye. ¹⁴ Sosu ma'aru werese po'uteye su, omo pani sahe lu taune werese lau erasi ironamiteye. Eime Peiwe aiwawe a'i lau erasi iroteye. ¹⁵ Serai le meni owane ta ma'e wiyawi ani nehiyei ne fi. Meni owane ape eime Peiwe fe werese lo ma'e au ayei ne eimawesawi. ¹⁶ Eime Peiwe lau erasi ironamiteye. Le fe lo sawi tahe siye wisereyeyewe, ene ayei ne totesiya. Lu werese le ma'e ayei ta au arowata. ¹⁷ Serai eime Peiwe marepi farere a'i toteye. Le apou toteye, 'Weiya, tai ano wiyawi ta'ane siye lu tomu ne'ese irosiya. Lowe werese nau ta'ase tomu ne'ese ene asiya. Ane lau erasi a'i temeniye ataheyewa! ¹⁸ Ane tai ano ma'e iyei ne. Ane le ma'e apou eiyei. Tai ano, ane Owane Sitewi ne yo seni luwaru a'i iroteye. Ane ne ne aiwawe a'i yo seni luwaru a'i iroteye. [Sng 51:4] ¹⁹ Ne ane ne meni eime no eirowata. Ane meni yahowa'i a'i ne. Ane wiyawi meni yahowa'i a'i no henerayei.' ²⁰ Sosu meni eime Peiwe sineyewe, tai lo ma'e si tame fi. Eime Peiwe tai ma'e eyeri aiyete ye su, tai lo le siye aniyeye. Sosu le marepi ferafereiyeyei erasi toteye. Meni eime lo ma'e iteroti. Le meni eime lo ya'ore tawesiri. Le meni eime lo tu nihari ya'ore ime imeye. ²¹ Sosu eime Peiwe tai lo ma'e apou eiyeye, 'Tai ano, ane Owane Sitewi ne yo seni luwaru a'i ironamiteye. Ane ne ne aiwawe a'i. Ne ane ne meni eime no eirowata. Ane meni yahowa'i a'i ne.' ²² Ahowa, tai lo wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu ma'e eiyeye, 'Fene witane a'i ipari tahe tutawe aiseri. Meni eime ano ma'e au asire. Fene afeiyeye ano aiseri, meni eime lo pere'i sahe au wa'arere. Fene lowe tahe aiseri, meni eime lo lowe au asire. ²³ Fe bulmakau yene piyo'u a'i hene aiseri. Fene fe bulmakau nei tou opaire. Nomo ta'uwe hereiyeyei ta au ta'aneyei. Nomo marepi wisere erasi a'i nine'inamiyeyei. ²⁴ Siyere! Meni eime ano tu temeniye. Pereye nowe eite se le si tame norohuwe sineye. Le arunati po'uteye,

pereye nomo nowe eite se le sato irosiya.’ Sosu lowe werese marepi wisere erasi a'i nine'iteye. [Ef 2:1,5] ²⁵ Sosu a'i pe eime Poto ta'aneyei awei sahe ta'anteyeye. Neriwei su le wesi lo ataha a'i fai. Le no'u erasi a'i wanuwe. Le wau no'u yakowei ahi wanuwe. ²⁶ Sosu le wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ta ei aniye. Le le ma'e ei toweriye, ‘Piyene no'u erasi a'i, ane wanuwe ape, henerai awere?’ ²⁷ Sosu wiyawi ta'ane siye meni le ma'e itiya'u eiye, ‘Pa'ise no si tame fai. Tai no fe bulmakau piyo'u a'i nei tou opaiye. Tai no lai pa'ise no si tame fai ape, au wisereye eritesiya.’ ²⁸ Ahowa, eime Poto ai marepi erasi a'i toteye. Le wesi lo papu wi ta'ame. Sosu tai lai wesi lo nowe ma'e henerai. Le meni eime lo ma'e ei toweriye. Ne wesi papu wira. Marepi wisere a'i au iro nine'ire.’ ²⁹ Meni eime Poto tai lo ma'e itiya'u eiye, ‘Wanure, ane iyu menei tomu ne'ese wiyawi no ta'ane tohoteteye. Ane marepi werese no mi mi werese umasinamiteye. Ne fe meme ta'i ane ma'e nei tou opai au ta'ame. Sosu ane kaiyemo mo werese ano ei ta'uwe hereiyei au ta'ane ta'ame. ³⁰ Ahowa, eime Peiwe no ne totere. Le ma'aru werese no ete po'uteye. Le yo seni luwaru a'i ironamiteye. Le taune luwaru a'i tamo tafa'e yo seni iroteye. Eime Peiwe no si tame fai su, ne fe bulmakau piyo'u a'i le ne nei tou opaiyewe, au ene ateye. ³¹ Sosu tai lo le ma'e itiya'u eiye, ‘Meni eime ano. Ne mi mi pasi pasi ane mase ironamisiya. Etiri werese ano no a'i ne. ³² Pa'ise no tu temeniyeye. Pereye nowe eite se le si tame sineteye. Le arunati po'uteye. Nomo le sato siye irosiya. Serai nomo marepi wisere erasi a'i fu nine'iyeyi ne.’ ”

16

Wiyawi ta'ane siye meni ta yo seni luwaru a'i irowe.

¹ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo ma'e peri anowe ta au te'eye, "Meni owane ta wiyawi ta'ane siye meni irot-eye. Meni Owane lai etiri werese lo meni ape ma'e au noweinoweiyei ne auwe. Lu tere'e tamo meni owane ma'e peri ta au te'esai. 'Wiyawi ta'ane siye meni no etiri ma'aru no ne yo seni luwaru a'i ironamiye.' ² Sosu meni owane lai wiyawi ta'ane siye meni ei aniye. Le le ma'e ei toweriye, 'Ne piye etiri ma'aru ano yo seni luwaru a'i irowe awere? Ne ma'aru lo peri ape ne ane ma'e au te'esa. Ne wiyawi ano owe ape ta'anere. Ne ane arunatire!' ³ Sosu wiyawi ta'ane siye meni ape marepi apou toteye, 'Ane piye irowei awere? Meni owane ano lai wiyawi ano au einamiye. Tahe ano pere'eyeye. Ane awei horuserowata. Ane yo mai sahe onuwewe, ma'aru yahowa'i a'i ei anirowata. Ane yo seni ape ne neritase erasi a'i ne. ⁴ Weiya, ane so'oruwesiya. Ane etiri ta fa ta'aneyei. Ane pereye a'i wiyawi wisere a'i lu tamo ma'e au ta'anerowa. Serai wiyawi ano ariye po'uteyeyi su, ane fara'u wesi lowe lo ma'e isafiyeyei ne iyei. Lowe etiri tamo ane ma'e aurowa. ⁵ Sosu le meni owane lo lu tamo, ma'aru etiri tamo yahowa'i a'i aniye ape mo, ei aniye. Serai le meni ta'i apou ei toweriye, 'Ne meni owane ano ma'e ma'aru eiwerou a'i itiya'u, pei auwei awere?' ⁶ Sosu meni ape itiya'u eiye, 'Ane meni owane no 100 dram me oliv lo fisa'i itiya'u fa auwei.' Sosu wiyawi ta'ane siye meni le ma'e eiye, 'Ne one towe sahe witane a'i se apou lesere, 50 dram itiya'u aure.' ⁷ Sosu wiyawi ta'ane siye meni ape meni tere'e ma'e apou ei toweriye, 'Ne meni owane ano ma'e ma'aru etiri eiwerou a'i itiya'u auwei awere?' Meni ape le ma'e itiya'u eiye, 'Ane kewi so 100 wahu erasi meni owane no itiya'u fa auwei.' Wiyawi ta'ane siye meni ape le ma'e eiye, 'Ne one towe sahe lesere, ane 80 kewi so wahu se ape itiya'u auwei.' ⁸ Nowe me'iyeyi su, meni owane ape wiyawi ta'ane siye meni lo ne toteye.

Wiyawi ani siye meni ano, le etiri ano areareteye. Ahowa, ane meni ape au te'e wisereyesiya. Le marepi wisere a'i toteteye. "Wiyawi ta'ane siye meni ano awei lo marepi erasi a'i siye so'oruwesiya.'" Sosu Jisas apou eiye, "Lu taune werese, awei lo marepi umasisiya ape, lowe werese awei lo yo seni erasi a'i siye so'oruwesiya. Lu taune Owane Sitewi lo yo seni umasisiya ape, lowe awei lo yo seni siye so'oru ta'ama." ⁹ Sosu Jisas lowe ma'e tame eiye, "Ane fene ma'e eisiya. Fene lu taune tamo awei lo ma'aru etiri tamo au pati ta'aneyei ne auwei su, lowe nati wafei fene lo henerairowa. Sosu ma'aru fene lo ariye po'uteyei su, Owane Sitewi lai fene ne au noweinoweirowa. Le lai fene omo lo ma'e hene wirowa. Sosu fene le mase mi mi pasi pasi ironamitorowa.

¹⁰ Meni ta etiri oso oso a'i ta au noweinoweinamiteyei su, le etiri erasi a'i aiwawe au noweinoweinamirowa. Sosu aiwawe a'i meni ta yo seni oso oso a'i au luwaruweyei su, le aiwawe a'i yo seni erasi a'i au luwaruweyei. [Lu 19:17-26] ¹¹ Serai fene awei lo ma'aru ta au noweinowe luwaruweyei su, Owane Sitewi lai etiri lo se fene ma'e au noweinoweiyei ne aurowata. ¹² Fene meni tere'e lo etiri au noweinowe luwaruweyei su, eiwerai fene ma'e etiri towafi fene lo aurowa awere? ¹³ Wiyawi yahowa'i ta'ane siye meni ta le lu owane hesi a'i lo wiyawi ta'anerowata. Le meni owane ta'i lo marepi werese umasirowa. Sosu le meni owane tere'e ma'e ai marepi totenamirowa. Aiwawe a'i le meni owane ne marepi erasi a'i tote wawesiye-namirowa. Sosu le meni owane tere'e lo marepi arisirowa. Fene awei lo ma'aru erasi a'i totenamiyei su, fene Owane Sitewi ne toterowata." [Mt 6:24]

¹⁴ Sosu a'i pe lu Farisi tamo, lowe ma'aru marepi erasi totenamisiya ape, lowe Jisas lo peri sato onu wanuteye. Lowe le ne peri luwaru a'i te'e naruteye. ¹⁵ Sosu Jisas lowe

ma'e eiye, “Etiri werese, fene iroteye ape, fene lu taune lo nihe se au ironamiteye. Fene apou totesiya, ‘Yo seni nomo lo aseyaro a'i ne. Ahowa, Owane Sitewi lai marepi fene lo fareyareyei irosiya ape, Owane Sitewi lai siye so'oruwe tepa'asiye. Etiri werese ne, awei lo lu lai marepi erasi a'i totesiya ape, Owane Sitewi lo nihe se etiri werese ape mo ne, le lai oriyei ne totesiya. [Mt 23:28; Lu 18:9-14]

Jisas Owane Sitewi lo marepi ne au te'e atuatuwe.

¹⁶ Tu naifa nowe mi mi werese, Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu lai, Owane Sitewi lo yo peri, Owane Sitewi lo peri lu tamo one towe sahe leseye ape, lowe lu taune ma'e au te'e areiyete. Meni Jon sa'i au hu siye meni, henerai su, Owane Sitewi lo peri lu tamo, one towe sahe leseye ape, au te'e tepa'asiye. Jon lo nowe se lu tamo lai peri heneruwe wisere a'i apou au te'e fiyari areiyete. Nowe ape se Owane Sitewi lai lu taune werese au noweinoweitorowa ape, Owane Sitewi lai lu taune ma'e peri ape ne au te'enamiteye. Lu taune werese peri he'i wanuwe su, lowe werese Owane Sitewi lo omo sahe wiyei ne tote tohotereme. [Mt 11:12-13] ¹⁷ Nowe ye'ewi ta se ni'arawe werese awei werese perati po'uterowa. Weiya, Owane Sitewi lo peri werese arunati po'uterowata. Owane Sitewi lo peri tewi oso oso a'i arunati po'uterowata. [Mt 5:18]

Jisas naituwe fiyari luwaruweyei lo peri au te'eye.

(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Meni ta tani lo tai mai ma'e si tame eimawesawiyei ape, le menitani tere'e naituwei su, le yo seni luwaru a'i iroteyei. Meni tere'e lai menitani tu tai mai ma'e eimawesawi ape, le menitani ape naituwei su, meni ape tafa'e yo seni luwaru a'i iroteyei.”

Ma'aru meni ta, sosu Lasarus, meni yahowa'i a'i ne.

¹⁹ Sosu a'i pe Jisas peri anowe ta lowe ma'e au te'eteye, “Meni owane ta ma'aru tomu ne'ese iroteye. Le mi mi werese ipari tahe lo'u wisere a'i ani asiteye. Mi mi werese se le ta'uwe hereiyei au asiya. Yo seni apou ape irosiya. ²⁰ Meni yahowa'i a'i ta enite tomu ne'ese tahe werese lo ya'orenमितेये. Lu tamo meni ape, iyape Lasarus, meni owane ape lo yo sahe hene onuteye. ²¹ Le nau ta'ase tewi a'i meni owane lo metei, unahi winetaiteye ape, sowateyei ne totesiya. You tamo meni ape lo enite werese sorowe se peyo'oteye. ²² Nowe me'iye su, meni Lasarus temeniyeye. Owane Sitewi lo ipari wisere a'i tamo meni ape lo hepene hire ma'e, meni Abraham mase ironamiteye ape, hene wiye. Aiwawe a'i meni owane temeniyeye. Lu tamo tahe pa'are lo awei fisiye yo sahe fuwe. Owane Sitewi lai hepene lo yehe omo ma'e eimawe arosawi. ²³ Meni Owane lo hepene nihe lo hire ma'e Abraham eyeri ma'e siye ani aroweye. Le meni Lasarus, Abraham mase iroteye ape, siyeye. Meni Owane ape fofowei erasi a'i teriteye. ²⁴ Sosu le Abraham ma'e peri morose erasi a'i uteye, ‘Abraham, ya'ariyei ano, ne ane ne au feraferaire. Ne meni Lasarus ane ma'e ito eimawe arosa. Serai le ereti tepi lo sa'i naretei a'i sorowe ano au fu nareteiyere.’ ²⁵ Ahowa, Abraham le ma'e itiya'u eiye, ‘Eimane, ne awei sato iroteye ape, ne etiri tomu ne'ese wisere a'i ta'uwe ani funamiteye. Nowe ape se meni ape Lasarus le etiri luwaru a'i teriteteye. Serai pereye, le lai marepi fetane a'i ironamisiya. Ne aiwawe a'i lai fofowei erasi a'i teritenamisiya! ²⁶ Siyere! Ne eyeri erasi hi yaro irosiya. Lasarus hire ma'e irosiya. Le hi ne ma'e itorirowata. Yaru yahowa'i a'i ponei sahe irosiya.’ ²⁷ Meni owane le ma'e eiye, ‘Ane ne ma'e ei towerisiya, ya'ariyei ano, ne meni Lasarus lu tewi ano hi ma'e peri ape au

te'esaiyei ne eimawe ito arosawire. ²⁸ Ane lu nairipi ereti feni werese (5) hi ma'e irosiya. Ne meni Lasarus nairipi ano te'e weiyai au te'eyei ne eimawe ito arosawire. Serai lowe fofowei erasi a'i, ane teritenamisiya ape, lowe yehe omo eite sahe fofowei erasi teriterairowata.' ²⁹ Ahowa, ya'ariyei Abraham le ma'e itiya'u eiyē. 'Wanure, lowe yo peri ta, ya'ariyei Moses leseye ape, Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu werese lo peri irosiya ape, nairipi no ape mo lowe peri lowe lo fara'u wanuweī.' ³⁰ Ahowa, meni owane ape Abraham ma'e itiya'u eiyē, 'Ahowa, ya'ariyei auwe ano, lowe peri lowe lo wanu umasi ta'ame. Weiya, meni ta temeniyeyewe, si tame sineye su, le nairipi ano hi ma'e Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne itoraiyei su, lowe peri werese ape mo wanu umasiyei. ³¹ Sosu Abraham le ma'e itiya'u eiyē, 'Nairipi no ya'ariyei Moses lo peri, sosu Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu lo peri wanu umasi ta'ame su, lowe meni ta temeniyeyewe, si tame sineye ape, lowe meni ape lo peri tote wanu umasi ta'ame.' ”

17

*Piye etiri tote tawesiyēi nomo lo au luwaruweyēi awere?
(Matyu 18:6-7,21-22; Mak 9:42)*

¹ Jisas peri anowe ape lowe ma'e au te'e tepa'asiye su, le lu disaipel lo ma'e apou eiyē, “Ane peri wiyeme a'i ta fene ma'e au te'esiya. Meni ta marepi luwaru a'i lu taune ma'e au atuatuwei su, serai lowe yo seni luwaru a'i ape ne siye wisereyeyēi. Sosu lowe yo seni luwaru a'i ape lo umasinamirowa. Lowe yo seni luwaru a'i umasiyei su, meni ape ne weiyai! Owane Sitewi lai le ma'e etiri luwaru erasi a'i itiya'u aurowa. ² Meni ape lu taune lo marepi tatai aniyēi ne totēyēi su, lu tamo tapiye erasi a'i meni ape lo pere'i sahe wafei se ti tawesiruwawe, sosu sa'i ya'orei papu ani fu arorowa. Serai meni ape lu taune marepi kairefi se

ta'ama ape, le marepi lowe lo au luwaruwerowata. Lowe meni ape ani fu arorowa su, yo seni lowe lo wisere a'i tene!
³ Weiyai, fene marepi fene lo au noweinoweite. Meni ta yo ano umasisiya ape, si yo seni luwaru a'i irowei su, fene yo seni meni ape lo au fareraiyere. Sosu le yo seni luwaru a'i topo lo me'iyeni ma'e atati aruwei su, fene yo seni luwaru a'i lo fu tote i'anere. [Mt 18:15] ⁴ Sosu meni ape yo seni luwaru a'i fene ma'e nowe ereti feni werese feni hesi a'i se (7) au irowei. Sosu le fene ma'e si tame nowe ereti feni werese feni hesi a'i se (7) aiyeyei su, fene ma'e apou eiyei, 'Ane yo seni luwaru a'i fene ma'e irowe.' Fene lai yo seni ape lo fu tote i'anere."

⁵ Sosu a'i pe Jisas lo lu feni ta le ma'e apou eiye, "Meni Owane, peri ape no kairefi a'i ne. Ne tote tawesiyei nomo lo au kairefiyere!" ⁶ Sosu Meni Owane Pefine a'i lowe ma'e itiya'u eiye, "Tote tawesiyei fene lo ne, saiyo ho so oso a'i aiwawe a'i irosiya su, fene me saiyo ho ape ma'e apou eiyei, 'Saiyo ho ne me napi mase tahe auwere, sosu sa'i erasi ponei sahe teirire.' Saiyo ho peri no wanurowawe, umasirowa. [Mt 17:20; 21:21]"

⁷ Fene wiyawi yahowa'i a'i iro siye meni fene lo ma'e apou eiyei su, 'Ne ta'aneyei awei ano ma'e ire. Ne ta'aneyei awei ano sahe wiyawi erasi a'i irore!' Sosu neriwei su wiyawi yahowa'i a'i iro siye meni si tame aiyeyei su, fene piye peri meni ape ma'e apou eiyei aware? 'Ne metei ano sahe onura, ane ne au ayei.' ⁸ Ahowa, meni ape ta'aneyei awei ma'e si tame aiyeyei su, fene le ma'e apou eiyei, 'Ne ipari tahe wara'i a'i ani asire. Mo'o ne ayei ano au opai naneire. Sosu ane ayei, sa'i a tepa'asiyei su, ne fara'u wesi no ene ayei sa'i are.' ⁹ Aiwawe a'i wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni lai etiri werese ape wanu umasi irowei su, meni owane lai meni ape au wisereye ta'ame. ¹⁰ Fene aiwawe a'i irore! Owane Sitewi lai fene

ma'e peri ta au te'eyei su, fene peri lo ape fu wanu umasire. Fene peri lo wanu umasiyei su, fene apou eire, 'Nomo wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu no ne. Nomo peri no wanu umasi tepa'asiye.' ”

Jisas lu lepra tamo (10) au ta'ane niyemaiyeye.

¹¹ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo mase omo Jerusalem ma'e iteye. Lowe pani Galili, pani Samaria ponei sahe iteye. ¹² Lowe omo ta heneri su, lowe lu ereti feni hesi (10) nowe ma'e siyeye. Lu werese ape mo enite kairefi a'i, iyape lepra, iroteye. Lowe eyeri ma'e teiteyewe, Jisas ma'e peri morose eiye. ¹³ Lowe peri erasi apou uteye, “Jisas, Meni Owane, ne nomo ne au ferafereire!” [*Wkp 13:45-46*] ¹⁴ Sosu Jisas peri lowe lo wanuwe su, le lowe ma'e itiya'u eiye, “Fene au heseyei lu owane ma'e ire! Fene tahe fene lo lowe ma'e au atuature.” Sosu lowe werese au heseyei lu owane ma'e iyei ne toteye su, enite kairefi lowe lo wara'i a'i niyemaiye tepa'asiye. [*Wkp 14:2-3; Jo 3:3; 18:36*] ¹⁵ Meni ta'i tahe topo lo wara'i a'i siyeye su, le atatiyewe, Jisas ma'e si tame fai. Le Owane Sitewi ma'e peri erasi a'i se au te'e wisereyeye. ¹⁶ Le Jisas ma'e henerai su, le Jisas ma'e lowe uporo ape'i onuwewe, Jisas ma'e au te'e wisereyeye. Meni ape pani Samaria ma'e fai. ¹⁷ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Ane lu ereti feni hesi (10) enite kairefi a'i au ta'ane niyemaiyeye. Lu tere'e tere'e ape mo, eiwerou ma'e irosiya awere? ¹⁸ Lu ereti hesi werese feni hesiyo hesiyo (9) ape mo, lowe si tame atatiyewe, Owane Sitewi ma'e au wisereye ta'ame awere? Meni ta'i a'i pani tere'e ma'e fai ape, le ta'i a'i si tame atatiyewe, Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye.” ¹⁹ Sosu Jisas meni ape ma'e apou eiye, “Sinere! Ne wesi no ire! Tote tawesiyei no lai enite kairefi no au ta'ane niyemaiyeye.”

*Owane Sitewi lo marepi pani amerame a'i henerairowa.
(Matyu 24:23-28,37-41)*

²⁰ Sosu a'i pe lu Farisi tamo Jisas ma'e te'e toweriyei ne fai. Lowe apou te'e toweriye, "Nowe eiwerou su Owane Sitewi lai awei hi ma'e itoraiyei awere? Eiwerou su le awei lu owane werese hi ani ararosawirowa awere? Sosu eiwerou su le lu taune werese wisere a'i au noweinoweiyei awere?" Sosu Jisas itiya'u eiye, "Nowe ape, Owane Sitewi lai, lu taune au noweinoweirowa ape, heneraiyei su, lu taune werese yaro erasi a'i lo nowe ape se siyerowata.

²¹ Lu taune werese apou au te'erowata, 'Siyere! Owane Sitewi lo omo ape ne saro ironamisiya.' Ahowa, aiwawe a'i lowe peri eite apou au te'erowata, 'Weiya, Owane Sitewi lo omo ape ne feni yaro irosiya.' Ahowa, wanure! Nowe ape se Owane Sitewi lai, lu taune werese au noweinoweisiya ape, fene mase pereye ironamisiya."

²² Sosu a'i pe Jisas peri ape itiya'u au te'eye su, le lu disaipel lo ma'e apou eiye, "Nowe ta se heneraiyei su, fene werese peri erasi apou eiyei, 'Meni ape, hire ma'e itorai ape ne, awei hi ma'e witane se a'i fa itora. Nomo meni ape siyereme.' Ahowa, fene nowe ape se siyerowata. ²³ Lowe fene ma'e apou au te'erowa. Meni hire ma'e itorai ape, le hi awei ma'e itorai tepa'asiye. Fene lai meni ape sato nehira! Fene feni yaro ma'e siye nehiti!' Weiya! Ahowa, fene lowe mase owe ape ire! Fene lai lowe mo'o owe ape itero umasire." [Mk 13:21; Lu 21:8]

Jisas lai si tame itorairowa.

²⁴ "Fene mera'o ne totere. Fene pasi a'i se mera'o siyeyei su, fene mera'o lo mi ni'arawe werese sahe tewi fiyari howeiyei. Sosu aiwawe a'i meni ape hire ma'e itorairowa ape, nowe ape se le hi awei ma'e itoraiyei su, lu taune werese omo omo werese sahe le ne aiwawe siyerowa. ²⁵ Weiya, meni ape tu fofowei erasi a'i fa

teriteyei. Lu taune tomu ne'ese le ne me'iyeni ma'e atati aruwei. ²⁶⁻²⁷ Tu naifa weriyei yo seni apou ape aiwawe a'i henerai. Fene meni Noa ne totere. Lu taune werese ayei ahi a'i ene ateye. Lowe sa'i meremereye a'i ene anamiteye. Lowe taune naituteye. Lowe taune ma'aru eteteye. Sosu meni Noa lu tewi mase wai erasi papu arowato wiye su, lu taune werese yo seni apou ape ironamiteye. Sosu meni Noa wai erasi papu arowatowe su, Owane Sitewi lai sa'i erasi eimawe arosai. Sa'i ei erasi awei werese ani aporuwe. Serai lu taune werese sa'i papu wi teniseye. Sosu aiwawe a'i meni ape hire ma'e itorairowa ape, lu taune yo seni apou ape umasinamirowa. ²⁸ Aiwawe a'i fene meni Lot ne totere! Nowe ape se lu taune werese yo seni apou ape ironamiteye. Lowe werese ayei ahi a'i ene a iroteye. Lowe sa'i meremereye a'i anamiteye. Lowe etiri tamo etenamiteye, lowe etiri tamo au nonenamiteye. Lowe ta'aneyei awei towafi lowe lo yehe samete ye. Lowe wesi towafi lowe lo au ta'anete ye. [Stt 18:20; 19:25] ²⁹ Sosu nowe ape se meni Lot tani lo mase omo Sodom arunatiyewe fi su, Owane Sitewi lai yehe erasi a'i omo ape sahe eimawe arosai. Serai yehe ape lai lu taune werese, Omo Sodom iroteye ape, yehe tisoro'owe po'uteye. ³⁰ Sosu aiwawe a'i ane, meni hire ma'e itorairowa ape, si tame itorairowa su, lu taune werese yo seni luwaru a'i apou ape ironamirowa.

³¹ Nowe ape se, ane hi awei ma'e si tame itorairowa su, meni ta wesi topo lo hire ma'e onurowa ape, le wesi topo lo sahe owe ape wirowata. Ahowa, le etiri werese topo lo owe ape anirowata. Aiwawe a'i meni ta ta'aneyei awei topo lo sahe ta'anerowa su, le wesi topo lo si tame owe ape irowata. Ahowa, le etiri werese topo lo owe ape ani aitirowata. [Mt 24:17-18] ³² Fene meni Lot lo tani ne tote tawesire. Lot lo tani yo seni luwaru a'i siye wisereyete ye. Serai le omo Sodom ma'e si tame atati

siyeyei ne toteye. Sosu Owane Sitewi lai menitani ape aine tera'eye. ³³ Serai ane fene ma'e apou eisiya. Meni ta hepene topo lo anite tawesyei ne totesiya su, sosu marepi topo lo umasinamirowa. Hepene topo lo le arunatirowa. Sosu aiwawe a'i meni ta marepi ano tote umasinamirowa su, sosu le temeniyerowa su, hepene topo lo mi mi pasi pasi ironamirowa. [Lu 9:24] ³⁴ Peri ano wanure! Lu hesi lai wari ta'i sahe howeiteyei su, Owane Sitewi lai meni ta'i a'i hene wirowa. Sosu meni tere'e ape, Owane Sitewi lai saro ahe arunatirowa. ³⁵ Taune hesi nau taineteyei su, Owane Sitewi lai menitani ta'i a'i hene ani wirowa. Sosu menitani tere'e Owane Sitewi lai arunatirowa.” ³⁶ {“Lu hesi ta'aneyei awei sahe ta'aneteyei su, Owane Sitewi lai meni ta'i a'i hene ani wirowa. Sosu meni tere'e ape, Owane Sitewi lai arunatirowa.”}* ³⁷ Sosu Jisas peri au te'e tepa'asiye su, lu disaipel lo le ma'e itiya'u te'e toweriye, “Etiri ape mo henerairowa su, eiwerou ma'e henerairowa aware?” Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Lu taune tomu ne'ese temeniyeyei su, irowe yaruwapi tomu ne'ese yaru ape sahe tepi tahe lowe lo ayei ne ta'uweraiyei. Fene werese yaru ape amerame a'i siyerowa.”

18

Weiname ta au hese ereiyei meni ma'e fi.

¹ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo ma'e peri anowe ta au te'eye. Le lowe ma'e apou au te'eye, “Fene mi mi werese Owane Sitewi ma'e fa te'e towerinamire! Fene Owane Sitewi ma'e te'e toweriyei su, fene marepi orese a'i owe ape totere. Owane Sitewi lai peri fene lo wanuwe.” [Kl 4:2;

* 17:36: ³⁶ Peri eite yaru hesi a'i “{”, sosu “}” ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye aware? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

1 *Te 5:17*] ² Sosu le peri anowe ape apou au te'eteye, “Omo ta sahe meni owane peri wanu eti siye meni onuteye. Le Owane Sitewi lo marepi umasi ta'ame. Aiwawe a'i le lu taune werese ne marepi erasi a'i tote ta'ame. ³ Omo ape sahe weiname tani iroteye. Menitani ape lai meni owane ape mi mi werese ei toweriyeyi ne fai. ‘Ne ane ani pati feraferaire! Meni ta ane ma'e au luwaruwenamisiya. Serai ne yo seni ape lo au fareraiyere!’ ⁴ Meni owane peri ape wanuwe su, le peri lo ape umasi ta'ame. Sosu mi mi werese menitani ape meni owane ei toweriyeyi ne fai. Meni owane ape marepi erasi a'i toteye. ‘Weiya! Ane Owane Sitewi lo marepi tote umasi ta'ame. Aiwawe a'i ane lu taune werese ne marepi erasi a'i tote ta'ame. ⁵ Menitani ape lai marepi orese a'i ane ma'e aunamisiya. Menitani ape mi mi werese ane ma'e aiyeyeyi su, le marepi ano au luwaruweyeyi. Serai ane menitani ape au pati ta'aneyeyi su, le ane ma'e si tame aiyerowata.’” ⁶ Sosu meni owane wiyeme apou eiyeyi, “Peri wanu eti siye meni owane luwaru a'i ape ne, fene peri ape lo wanu etire! ⁷ Meni owane lai menitani ape lo peri wanuwe su, fene Owane Sitewi ne erasi a'i totere! Aiwawe a'i lu taune werese, Owane Sitewi lo marepi umassiya ape, lowe Owane Sitewi ma'e mi mi pasi pasi werese peri lowe lo te'e towerinamiyeyi. Le a'i lai peri lowe lo wanuwe. Sosu le marepi lowe lo au hese etiyeyi. Le peri lo lowe ma'e witane a'i se itiya'u au te'eyeyi. ⁸ Ane fene ma'e au te'esiya. Lu tamo Owane Sitewi lo lu feni ma'e marepi orese a'i au irowei su, Owane Sitewi lai witane a'i se marepi orese a'i lowe lo au fareraiyeyeyi. Ahowa, ane meni hire ma'e fai ape, si tame aiyerowa su, lu taune ta'i ta'i a'i Owane Sitewi ne tote tawesiyeyi awere? Piyete awere?”

Lu hesi Owane Sitewi ma'e te'e tiyatiteye.

⁹ Sosu a'i pe Jisas lu tamo ma'e peri anowe ta au te'eye. Lowe yo seni towafi lowe lo ei ani aroweteye. Lowe yo

seni towafi lowe lo asevaro toteye. Lowe lu taune tere'e werese ne ani araroteye. ¹⁰ Sosu Jisas peri anowe lowe ma'e au te'eye. “Lu hesi Owane Sitewi lo wesi tutawe ma'e wiye. Lowesi Owane Sitewi ma'e au te'eyei ne toteye. Meni Farisi ta Moses lo yo peri werese umasinamiteye. Meni tere'e takis ma'aru ani siye meni. Lu taune werese meni apou ape toteye. Takis ma'aru ani siye lu werese lu luwaru a'i tene. ¹¹ Meni Farisi ape Owane Sitewi lo wesi ponei sahe teiteye. Le peri morose erasi a'i apou eiye, ‘Owane Sitewi ane ne ma'e au te'e wisereyesiya. Ane meni wisere a'i ne. Yo seni ano lu taune werese hi ani ararowe. Ane areareyei meni wou ta'ama. Ane etiri werese au hese etinamiye. Ane taune tafa'e yo seni luwaru a'i iro ta'ame. Ane takis ma'aru ani siye meni ape aiwawe wou ta'ama. ¹² Ane nowe hesi a'i se ayei werese siyenamisiya. Ane ma'aru aniye su, ane ma'aru tewi a'i ne ma'e aunamiye.’ [Ais 58:2-3; Mt 23:23] ¹³ Ahowa, meni tere'e ape, takis ma'aru ani siye meni, le Owane Sitewi lo wesi tutawe oweriye ma'e teiteye. Le nihe topo lo hi ma'e siyeteye. Le ereti neme tepi pi se tomuwe. Le Owane Sitewi ma'e apou au te'eye, ‘Owane Sitewi, ane yo seni luwaru a'i ironamisiya. Ne ane ma'e au feraferaire!’ [Sng 51:1] ¹⁴ Ane fene ma'e te'esiya. Meni ape Owane Sitewi lo wesi arunati su, Owane Sitewi lai yo seni luwaru werese lo au sasari pamoweye. Owane Sitewi lo nihe se, meni ape wara'i a'i henerai. Meni tere'e ape Owane Sitewi lo nihe se yo seni luwaru a'i ironamitorowa. Lu taune werese iyape towafi lowe lo ei ani aroweyei su, Owane Sitewi lai lowe hi ani ararorowa. Lu taune werese marepi towafi lowe lo hi ani ararorowa su, Owane Sitewi lai lowe ne ei ani arowerowa.” [Mt 23:12]

Jisas eimane oso au te'e wisereyete.
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Sosu a'i pe Jisas peri anowe au te'e tepa'asiye su, lu taune tomu ne'ese eimane oso lowe lo Jisas ma'e hene aitai. Lowe Jisas ma'e eimane ereti lo hetesiyeyei ne hene aitai. Jisas lowe ma'e ereti se hetesiyeyei su, le eimane lowe lo ma'e au wisereyete. Ahowa, Jisas lo lu disaipel lowe, eimane lowe lo hene aitai ape, siyeye su, lowe ai marepi se tai mai Jisas ma'e aiyeyei ne einamiye. Lowe apou eiye, "Fene werese eimane werese fene lo Jisas ma'e owe ape hene aitai." ¹⁶ Ahowa, Jisas eimane werese ei aniyeyei. Le mai tai lowe lo ma'e eiye, "Fene fara'u eimane fene lo heneta. Fene lowe aiyeyei ne owe ape einamire! Owane Sitewi lo marepi aiwawe a'i ne. Nowe ape se Owane Sitewi lai lu taune au noweinoweirowa ape, le lu taune ma'e eimane eito eite wou a'i aurowa. ¹⁷ Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Omo hire ma'e Owane Sitewi lai lu taune au noweinoweirowa ape, fene omo lo ma'e wiyeyei ne totesiya su, fene eimane wou a'i fu heneraire. Fene marepi tote tawesiyeyei fene lo eimane wou ta'ame su, fene omo hire ma'e wirowata." [Mt 18:3]

*Meni ta ma'aru tomu ne'ese Jisas ma'e ei toweriyeyei ne fai.
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ Sosu a'i pe Jisas eimane werese ereti se hetesiyeyei tepa'asiye su, awei meni owane Jisas ma'e peri ta ei toweriyeyei ne henerai. Le Jisas ma'e apou ei toweriyeyei, "Meni owane, ne wisere a'i ne! Ane marepi hepene he'i a'i mi mi pasi pasi aniyeyei ne totesiya. Ane piye wiyawi marepi hepene he'i a'i aniyeyei ne ta'aneyeyei awere?" [Lu 10:25] ¹⁹ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ne piyene apou eiye awere? 'Ne meni wisere a'i ne.' Lu taune werese yo seni luwaru a'i ironamisiya. Owane Sitewi ta'i a'i le wisere a'i ne. ²⁰ Ne Moses lo yo peri so'oruwesiya awere? 'Ne taune tafa'e yo seni luwaru a'i owe ape irore! Ne meni ta owe ape aine tera'ere! Ne etiri tamo owe ape

ta'arei anire! Ne lu tere'e tamo ne peri wawero owe ape au te'ere. Ne tai mai no marepi erasi a'i totenamite!' ” *Kis 20:12-16; Lo 5:17-20*

²¹ Sosu meni owane lai Jisas ma'e itiya'u eiye, “Ei, ane mi mi pasi pasi weriyei yo seni werese ape mo wiyeme a'i umasiteye. Ane meni eime oso a'i su, ane yo seni apou ape mo umasiteye.” ²² Sosu Jisas peri ape wanuwe su, le le ma'e eiye, “Ne etiri ta'i a'i po'uteye. Ne etiri werese no au hese ete ererowawe, lu taune werese, ma'aru ariye ape, nonetire! Etiri werese no nonetiyei su, ne ane mo'o umasite! Serai ne omo hire ma'e etiri tomu ne'ese ani ironamirowa.” ²³ Ahowa, meni owane lai Jisas lo peri wanuwe su, le marepi orese a'i teriteye. Piyene awere? Le etiri, ma'aru tomu ne'ese iroteye. ²⁴ Sosu Jisas le ma'e siye etiye, apou eiye, “Lu taune, etiri ma'aru tomu ne'ese irosiya ape, lowe Owane Sitewi lo omo ma'e wirowata. Etiri kairefi a'i ne. Lowe etiri towafi lowe lo ne erasi a'i toteyei su, lowe Owane Sitewi lo omo ma'e wirowata. ²⁵ Peri anowe ape ne totere! Fene fe kamel ni'ari lo yo papu wafei se ani ni'ariye totesiye su, fene wiyawi erasi a'i tohoteyei. Ni'ari lo yo oso a'i ne. Fe kamel erasi wiyeme a'i ne. Fe kamel lai ipari tahe lo ni'ari lo yo wirowata. Aiwawe a'i lu tamo, etiri, ma'aru tomu ne'ese irosiya ape, lowe Owane Sitewi lo omo ma'e wirowata.” ²⁶ Sosu lu taune tamo Jisas lo peri wanuwe su, lowe le ma'e apou te'e toweriye, “Eiwerai Owane Sitewi lo omo hire ma'e fara'u wirowa awere?” ²⁷ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Fene Owane Sitewi lo omo hire ma'e wiyei ne totesiya su, fene wiyawi wisere a'i owe ape ta'anete. Fene wiyawi wisere a'i ta'aneyei su, fene Owane Sitewi lo omo hire ma'e wirowata. Ahowa, Owane Sitewi a'i lai lu taune fara'u omo lo ma'e hene ani wirowa.”

²⁸ Sosu Pita le ma'e eiye, “Wanure! Nomo omo sitewi, sosu etiri werese a'i nomo lo arunatiyewe, ne ma'e mo'o

umasitaiteye.” ²⁹⁻³⁰ Le lowe ma'e itiya'u eiye, “Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Lu taune tamo wesi towafi lowe lo, tani towafi lowe lo, metare tamo, tai mai towafi lowe lo, eimane werese arunatiyewe, sosu Owane Sitewi lo wiyawi ta'aneyei ne fi su, Owane Sitewi lai nowe pereye ape se lowe ma'e etiri tomu ne'ese itiya'u auwei. Sosu aiwawe a'i le a'i lai nowe ye'ewi su lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Serai lowe Owane Sitewi mase mi mi pasi pasi tei ironamitorowa.”

*Jisas lu disaipel lo ma'e temeniyeyei lo au te'eye.
(Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34)*

³¹ Sosu a'i pe Jisas peri ape te'e tepa'asiye su, le lu disaipel werese lo pani feni eiro ma'e heneti. Sosu le lowe ma'e eiye, “Peri ano wanure! Nomo omo Jerusalem ma'e yaneyei. Tu naifa weriyei Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu tamo lai, meni hire ma'e itorai ape ne, apou leseye. [Lu 24:44] ³² Lowe apou leseye, ‘Lu tamo lai meni ape hire ma'e itoraiyeyi ape, lu tewi tere'e ma'e henetiyei. Lowe lai meni ape ma'e te'e naruwei. Lowe tahe lo au luwaruweyeyi. Sosu lowe le ma'e pisa'i sine'iyeyi.’ Peri werese lowe lo, lowe tu naifa weriyeyi leseye ape, etiri werese ape ne, wiyeme a'i henerairowa. [Lu 9:22,44] ³³ Lowe wafei se tahe lo sahe aineyeyi. Lowe tahe lo aineyeyi su, lowe lai le nowe mo'o su aine tera'eyeyi. Meni ape temeniyeyei su, lowe tapiye fisiye yo sahe tahe pa'are lo fu arowe. Sosu nowe hesi heta se Owane Sitewi lai meni ape si tame ta'ane norohuwe sineyeyi.’ Peri ape Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu tamo apou leseye.” ³⁴ Sosu lu disaipel ape mo lo peri ape wanuwe su, lowe marepi sitewi so'oru ta'ama. Peri ape lo marepi sitewi ne Owane Sitewi lai lowe ma'e ani fu fareyareye. Ahowa, etiri werese ape ne, lowe lai so'oru ta'ama. [Mk 9:32]

*Jisas lai meni nihe pokoweyei ta au ta'ane petaneye.
(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Sosu a'i pe lowe omo Jerusalem ma'e yaneyei ne toteye. Sosu lowe omo Jeriko atahe ma'e henerai su, meni ta nihe pokoweyei se yo mai tewiye sahe onuteye. Le lu taune werese ma'e ma'aru ei aniteye. ³⁶ Meni ape yo mai tewiye sahe onuteye ape, le lu taune lo peri no'u erasi a'i wanu aniye. Serai le peri no'u ape ne ei toweriye. ³⁷ Lu tamo le ma'e itiya'u eiye, "Meni ape, Jisas, omo Nasaret ma'e fai ape, le nomo awera'iyenatiyei." ³⁸ Meni ape peri lowe lo wanuwe su, le peri erasi apou uteye, "Jisas, ne Devit lo meni eime. Ne ane ne au feraferaire!" ³⁹ Lu tamo Jisas mase aiyeteye ape mo, lowe meni ape lo peri einamiyei ne toteye. Lowe le ma'e apou eiye, "Peri titanere!" Ahowa, meni ape peri erasi a'i tame uteye, "Devit lo meni eime, ne ane ne au feraferaire!" ⁴⁰ Sosu Jisas peri ape wanuwe su, le saro a'i teiteye. Le meni ape ei aniye. Lowe meni ape Jisas ma'e henetai su, le le ma'e apou ei toweriye, ⁴¹ "Ane ne ma'e piye au irowei awere?" Sosu meni ape itiya'u eiye, "Meni owane, ane etiri werese siyereme." ⁴² Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Siyere! Ane nihe no au ta'ane petaneye. Tote tawesiyei no lai nihe no au ta'ane petaneye!" ⁴³ Jisas peri te'e tepa'asiye su, pereye a'i meni ape etiri werese amerame a'i se tame siyeye. Le Jisas mo'o umasiteye. Le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyete. Lu taune werese meni ape siyeye su, lowe aiwawe a'i Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye.

19

Sakius lai Jisas siyereme.

¹ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo mase omo Jeriko ma'e wiye. Lowe omo ape sahe uweiteye su, lu taune tomu ne'ese Jisas mo'o umasiteye. ² Omo ape sahe meni ta,

iyape Sakius, iroteye. Meni ape takis ma'aru ani siye meni owane. Meni ape ma'aru tomu ne'ese iroteye. ³ Jisas yo mai sahe iteye su, meni ape Jisas siyeyei ne totesiya. Le apou toteye, “Meni ape Jisas, eiwerai awere?” Ahowa, le Jisas siyerowata. Lu taune tomu ne'ese le tei tawesiteye. Le meni te'e a'i ne. ⁴ Sosu le Jisas siye ta'ame su, le soro ma'e iteroti iteye. Le me sesi hire ma'e Jisas siyeyei ne wiye. Jisas yo mai ape ma'e aiyete. ⁵ Sosu Jisas me sesi ma'e henerai su, le me ape hire ma'e aute siyeye. Le le ma'e apou eiyeye, “Sakius, ne witane a'i itora. Ane wesi no ma'e ne mase aiwawe iroteyei ne iyei.” ⁶ Le Jisas lo peri wanuwe su, le me ape witane a'i itorai. Le Jisas eriteyewe, wesi lo ma'e heneti. ⁷ Lu taune tamo lai Jisas meni ape mase siyesawi su, lowe ai marepi totete. Lowe apou toteye. “Le meni luwaru a'i lo wesi ma'e fi. Yo seni luwaru a'i ne.” [Lu 15:2] ⁸ Sosu Sakius peri lowe lo wanuwe su, le sine teiyewe, Jisas ma'e eiyeye, “Meni Owane, weiyal! Wanure! Etiri werese ano ne, ane tewi erasi a'i lu taune ma'aru etiri ariye a'i ape mo aurowa. Ane lu taune tamo ma'aru ta'i areareye su, ane lowe ma'e etiri ma'aru hesiyo hesiyo si itiya'u tame auwei.” [Kis 22:1; Nam 5:6-7] ⁹ Sosu Jisas le ma'e eiyeye, “Wanure! Pereye Owane Sitewi lai meni ape marepi hepene he'i a'i auwe. Meni ape sosu lu tewi werese lo, wesi sahe irosiya ape, Owane Sitewi lai lowe ma'e marepi hepene he'i auwe. Meni ape Abraham lo tote tawesiyei aiwawe a'i ne. [Ap 16:31; Lu 13:16] ¹⁰ Ane, meni hire ma'e itorai ape, lu taune werese yo seni luwaru a'i ironamisiya ape, ane lai lowe ne siye nehiyei ne fai. Ane lowe siyeyei su, ane yo seni luwaru a'i lowe lo ani pamoweyei. Sosu ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa.” [Lu 15:4; Jo 3:17; 1 Ti 1:15]

*Wiyawi yahowa'i siye lu tamo ne 10 lo peri anowe.
(Matyu 25:14-30)*

¹¹ Sosu a'i pe lu taune werese Jisas lo peri wanuwe su, Jisas lowe werese mase omo Jerusalem ataha a'i teiteye. Lu taune tomu ne'ese Jisas ne apou toteye, Jisas omo Jerusalem papu wiyei su, le meni owane wiyeme tutawe heneraiyei. Sosu le Owane Sitewi lo omo pani werese au noweinoweiyei. Ahowa, Jisas lowe ma'e peri anowe ta au te'eye. ¹² Le apou au te'eye, "Meni owane ta pani eyeri ma'e meni owane tutawe a'i heneraiyei ne fi. Meni ape meni owane tutawe a'i henerairowa su, le omo sitewi lo ma'e lu tamo au noweinoweirowa. ¹³ Le etiri werese ta'uweye su, le wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu ereti feni hesi (10) ei aniye. Sosu le lowe ma'e eiye, 'Ane fene ta'i ta'i a'i ma'aru meni ta werese (20) auwei. Fene ma'aru meni ta werese ape se wiyawi erasi a'i au ta'anere. Serai ane si tame aiyeyei su, fene ma'aru tomu ne'ese werese a'i ane ma'e itiya'u aure.' ¹⁴ Ahowa, lu tamo meni owane ape ne ai marepi totenamisiya. Serai lowe lu tamo pani eyeri ma'e eimawesawi. Lowe pani ape lo meni owane ma'e apou eiye, 'Meni ape luwaru a'i ne. Le omo pani nomo lo owe ape fu noweinoweire. Ne meni owane tutawe lo iyape le ma'e owe ape aure.' ¹⁵ Sosu meni ape meni owane tutawe henerai tepa'asiye su, le omo pani lo si tame fai. Si tame fai su, le wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye lu, lowe ma'e ma'aru auwe ape, ei aniye. Le lowe ei aniye su, le lowe ma'e apou ei toweriye, 'Ane fene ma'e ma'aru meni ta werese (20) auwe su, fene piye wiyawi ta'aneteye awere? Ma'aru eiwerou a'i si aitai awere?' ¹⁶ Meni tutawe meni owane lo ma'e henerai su, le le ma'e eiye, 'Ma'aru meni ta werese no se ane wiyawi erasi a'i ta'aneye. Serai ane ma'aru lu hesi werese (40) ne ma'e si tame aitaisiya.' ¹⁷ Sosu owane le ma'e eiye, 'Wisere a'i ne. Ne wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni wisere a'i ne. Ne etiri oso a'i ape au noweinoweiyei su, serai ane ne ma'e

omo ereti feni hesi werese ape (10) noweinoweiyei ne au ariariyerowa.' [Lu 16:10] ¹⁸ Sosu meni to'uresi meni owane lo ma'e fai. Le le ma'e apou eiye, 'Wanure! Ane ma'aru meni ta werese (20) no se wiyawi erasi a'i ta'aneteye. Serai ane ma'aru ereti feni werese (5) ne ma'e si tame aitaisiya.' ¹⁹ Sosu owane wiyawi yahowa'i a'i ani siye meni ma'e eiye, 'Wiyeme a'i ne. Ane omo ereti feni werese ne ma'e auwei. Ne lu taune omo ape mo sahe au noweinoweire.' ²⁰ Sosu wiyawi yahowa'i a'i ani siye meni naite'e meni owane ma'e fai. Sosu le le ma'e eiye, 'Meni Owane, siyere! Ane ma'aru meni ta werese no si tame aitai. Ane ma'aru meni ta werese (20) no hamau sahe ti tawesi asiteye. Sosu ane awei yo ta horuseyewe, sosu ma'aru no yo papu fu fareyareye. ²¹ Ane ne ne atoweiye a'i ne. Ne meni kairefi a'i ne. Ne wiyawi erasi ta'anerowata. Lu tere'e wiyawi no ta'aneyei su, ne etiri lowe lo aniteye. Lu tere'e tamo awei sahe kewi yehe sameyei su, ne kewi so werese lowe lo aniyei.' ²² Sosu owane le ma'e itiya'u eiye, 'Ane peri topo lo se yo seni luwaru a'i no au hese etiyei. Ne wiyawi yahowa'i a'i siye meni luwaru a'i ne. Ne etiri ape so'oruwesiya awere? Lu tere'e wiyawi aniyei su, ane etiri lowe lo aniteyei awere? Aiwawe a'i, lu tere'e awei sahe kewi yehe sameyei su, ane kewi so werese lowe lo aniyei awere? ²³ Ne ane ne atoweiye su, ne piyene ma'aru ano ne ma'aru wesi sahe fu ta'ame awere? Serai ane si tame aiyeyei su, ane ma'aru meni ta werese sosu ma'aru tere'e tamo aniyei.' ²⁴ Sosu le lu tamo, saro a'i teiteye ape, le lowe ma'e eiye, 'Fene ma'aru meni ta werese ano anire. Sosu fene meni ape ma'e ma'aru lu hesi werese ereti feni hesi (30) werese irosiya ape aure.' ²⁵ Lowe meni owane ma'e apou itiya'u eiye. 'Weiya, meni ape ma'aru lu hesi werese ereti feni hesi iro tepa'asiye. Ne piyene le ma'e auwei awere?' ²⁶ Ane fene ma'e eisiya,

Wanure! Meni ta etiri ne'ese irosiya su, ane etiri tere'e tamo le ma'e tame aurowa. Ahowa, meni ta etiri irote ta'ame su, etiri oso lo irosiya ape, ane tamo etiri oso ape ani ta'ane sasari arosawirowa. [Mt 13:12; Lu 8:18] ²⁷ Serai ane lu tewi tere'e ne au totesiya, lowe ane ne ai marepi erasi a'i totenamiteye. Lowe yo ano, meni owane wiyeme heneraiyei ne einamitereme. Ahowa, ane meni owane tutawe a'i henerai tepa'asiye. Serai fene lu tewi ape mo ane ma'e heneta. Fene lowe werese nihe ano se aine tera'ere!"

*Jisas meni owane tutawe wou omo Jerusalem ma'e wiye.
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)*

²⁸ Sosu a'i pe Jisas peri anowe au te'e tepa'asiye su, le lu disaipel lo mase omo Jerusalem ma'e yaneyei ne toteye.

²⁹ Lowe omo nepawe hesi a'i atahe ape sahe heneri. Omo hesi ape lo iyape omo Betfage, sosu omo Betani. Omo hesi ape omo iyape me Oliv atahe sahe iroteye. Jisas lu hesi omo Betani ma'e eimawesawi. ³⁰ Sosu le lowesi ma'e eiye, "Fenesi omo yaro ape ma'e ire. Fenesi omo ape wiyei su, fenese fe donki yene ta wesi ma'e wafei mino se ti tawesiteyei ape, siyeriyei. Fe donki ape owe meni ta lai me'iyeni sahe onu ta'ame. Fenesi fe donki ape siyeyei su, fenese wafei mino lo ape ani eraure. Fe donki ape ane ma'e heneta. ³¹ Meni ta fenese fe donki ape ne apou ei toweriyei su, 'Fenesi piyene fe donki lo wafei mino ani erau awere?' Serai fenese le ma'e itiya'u te'ere, 'Meni Owane notosi lo fe donki lo me'iyeni sahe onutiyei ne totesiya.' " ³² Sosu lu hesi ape omo Betani ma'e fe donki henetaiyei ne fi. Lowe omo ape wiye su, lowe fe donki wesi ma'e wafei mino se tope'eni teiteye ape siyeye. Meni Owane lowesi lo etiri ape ne aiwawe a'i te'eye. ³³ Sosu lowesi fe donki lo wafei mino ani erauwe su, fe donki lo lu owane lai lowesi ma'e apou ei towerirai, "Fenesi piyene fe donki nomo lo wafei

mino se ani erau awere?” ³⁴ Sosu lowesi lowe ma'e itiya'u eiye, “Meni Owane notosi lo fe donki fene lo me'iyeni sahe onutiyei ne totesiya.” Sosu lowe apou eiye, “Fara'u, henetire!” ³⁵ Sosu lowesi fe donki ape Jisas ma'e henetai. Lowe ipari tahe lowe lo fe donki lo me'iyeni hire fuwe. Sosu Jisas fe donki lo me'iyeni hire onuti. ³⁶ Jisas fe donki lo me'iyeni hire onuwe su, le omo Jerusalem ma'e yaneyei ne toteye. Yo mai sahe iteye su, lu disaipel lo ipari tahe lowe lo yo mai sahe futeye. ³⁷ Sosu Jisas Omo Oliv itorai su, lu feni werese werese a'i yo tewiye sahe ta'uwerai. Lowe werese Owane Sitewi ma'e peri erasi uteye, “Nomo Owane Sitewi wiyeme ne au te'e wisereyesiya. Nomo wiyawi erasi a'i lo siyeteye. Serai nomo Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyesiya.

³⁸ Owane Sitewi wiyeme lai meni owane hi ma'e eimawesai. Nomo le ma'e au te'e wisereye nine'isiya. Owane Sitewi lo marepi momotei a'i nomo ma'e itorai. Nomo meni owane lo iyape ei ani aroweyei.” *Sng 118:26*

³⁹ Sosu lu Farisi tamo lu taune lo peri wanuwe su, lowe Jisas ma'e eiye, “Ei, Meni Owane, ne lu feni werese no peri einamire.” ⁴⁰ Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, “Ane peri ta fene ma'e au te'esiya. Wanure! Lu feni ano peri se au te'e ta'ame su, tapiye werese yo sahe irosiya ape, lowe Owane Sitewi ma'e peri erasi a'i au te'e wisereyeyei.”

Jisas Jerusalem lo lu taune ne, lu ewiteye.

⁴¹ Sosu a'i pe le omo Jerusalem ma'e ataheye heneri. Le omo ape siyeye su, le omo ape ne luwei erasi ewite uteye.

⁴² Le lu taune, omo Jerusalem sahe iroteye ape ne, apou eiye, “Etiri ape fene ma'e marepi momotei a'i auwei ape, fene werese etiri ape ne ani so'oru ta'ama. Ahowa, pereye nowe eite se Owane Sitewi lai etiri ape ne nihe fene lo se fareyareye. ⁴³ Nowe me'iyeye su, ai lu tamo lai fene erasi

aine tera'eyei ne toterowa. Lowe tapiye fisahe pite a'i omo ape sahe yoseti ta'ane ti tawesirowa. Lowe lu taune werese, papu irorowa ape, titairu tawesiyei ne toteye. Fene nowe ma'e itero henerowata. ⁴⁴ Lowe fene noweripi aine tera'eyei ne toterowa. Lowe wesi werese fene lo aine towesi tapetirowa. Wesi aine towesi tapetirowa su, wesi tapiye werese ani fiyarisawirowa. Piyene etiri werese fene ma'e henerairowa awere? Ane lai fene ma'e ferafereiyei ne itorai. Ahowa, serai fene werese ane ne me'iyeni ma'e atati arunati. Fene marepi luwaru a'i towafi fene lo umasinamiteye.” [Lu 21:6]

Jisas lu tamo nowe ma'e au ani sasarisawi.

(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Jisas omo Jerusalem ne luwei tepa'asiye su, le omo Jerusalem papu wiye. Le Owane Sitewi lo wesi tutawe papu wiye. Owane Sitewi lo wesi tutawe papu wiye su, le lu tomu ne'ese, etiri eteye ape, siyeye. Le ai marepi erasi toteye su, le metei werese lowe lo ani teroso fiyarisawi. ⁴⁶ Le lowe ma'e apou uteye, “Wanure! Tu naifa weriyei meni ta apou leseye.

‘Wesi ano sahe fene lai Owane Sitewi ne au te'e wisereye-siya.’

3:1

Mal

Ahowa, fene Owane Sitewi lo wesi ape ta'arei wesi wou au iro henerai ne.”

⁴⁷ Sosu a'i pe le lu werese Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe au sasari tepa'asiye su, le lu taune werese Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariye. Le mi mi werese Owane Sitewi lo wesi sahe au atuututeye. Sosu au heseyei lu Owane werese, sosu Owane Sitewi lo peri au lese siye lu, sosu awei lo lu owane, lowe werese Jisas aine tera'eyei ne toteye. [Lu 21:37] ⁴⁸ Ahowa, lu taune werese Jisas lo peri ne wanu wisereyete. Serai au heseyei lu owane, Owane

Sitewi lo peri au lese siye lu tamo, lowe Jisas lo yo seni siye etiwata. Lowe le aine tera'eyei ne totesiya. Ahowa, lowe yo ape siye so'oruwewata.

20

*Eiwerai Kraisi ma'e iyape erasi no auwe awere?
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Sosu a'i pe Jisas lu taune tomu ne'ese ma'e Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe Owane Sitewi lo peri heneruwe wisere a'i ne au te'e atuatawe su, lu owane tamo le ma'e te'e toweriyei ne fai. Lu ape mo au heseyei lu owane tamo, Owane Sitewi lo peri au lese siye lu tamo, sosu ya'ariyei lu owane, lowe Jisas ma'e apou te'e toweriye. ² “Ne peri nomo lo pei itiya'u te'ere. Eiwerai ne irowei ne eimawesai awere? Wiyawi erasi, ne irowe ape ne, eiwerai kairefi ape ne ma'e auwe awere?” ³ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Ane peri ta fene ma'e ei toweriyei. Fene peri ano itiya'u au te'eyei su, ane fara'u peri no itiya'u au te'eyei. ⁴ Fene peri ano itiya'u au te'ere. Jon lu taune sa'i se au huwe su, sa'i se huwe ape, Owane Sitewi lai ausai awere? Lu tamo ausai awere?” ⁵ Lowe peri ape wanuwe su, lowe ta'u te'e tiyatiteye. Lowe apou toteye, “Nomo itiya'u apou au te'eyei su, Owane Sitewi lai Jon lo sa'i se au huwei ape ausai. Serai le nomo itiya'u eiyei, ‘Fene piyene Jon lo peri wanu umasi ta'ame awere?’ ⁶ Sosu nomo itiya'u apou au te'eyei su, ‘Awei lu owane lai Jon lo sa'i se au huwei ape ausai.’ Nomo peri ape au te'eyei su, lu taune werese nomo ma'e ai marepi toteye. Lowe nomo ma'e tapiye ani fu tera'eyei. Lu taune werese apou a'i totesiya, Owane Sitewi lai Jon eimawesai.” ⁷ Sosu lowe Jisas ma'e itiya'u eiye, “Ahowa, nomo so'oru ta'ama. Jon eiwerou ma'e fai awere?” ⁸ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, “Ane aiwawe

a'i. Wiyawi erasi pefine a'i ano ne, ane irowe ape, ane fene ma'e ei toweriyei fene lo au te'erowata.”

*Lu luwaru a'i tamo ta'aneyei awei ta au noweinoweiteye.
(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Sosu Jisas peri ei toweriyei lowe lo au te'e tepa'asiye su, le lu taune ma'e peri anowe ta au te'eye. Le apou eiyē, “Meni ta ta'aneyei awei erasi a'i ta'aneyē. Sosu le lu tere'e tamo lo ereti se au noweinoweiyē ne auwe. Sosu le lowe ma'e eiyē, ‘Me so werese foro'oweyē su, ane si tame aiyerowawe, me so tewi a'i aniyē.’ Sosu meni owane ape pani eyeri ma'e fi. Le mi mi tomu ne'ese pani ape iroteye. [Ais 5:1] ¹⁰ Nowe me'iyē su, awei ape sahe me so tomu ne'ese ta'eye. Serai meni owane wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ta me so tewi a'i aniyē ne eimawesawi. Lu ape mo wiyawi yahowa'i a'i ani siye meni siye aniyē su, lowe meni ape me au se aineyewe, si tame eimawesawi. Le me so tewi a'i tamo meni owane ma'e si aiti ta'ama. ¹¹ Wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni, meni owane lo ma'e si tame au te'eri. Serai meni owane wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni tere'e ta'aneyei awei lo ma'e eimawesawi. Lu ape mo, awei au noweinoweiteye ape, wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni ape siye aniyē. Lowe le ma'e tahe lo au luwaruweye. Lowe meni ape me au se aine luwaruweye su, lowe lai le etiri ta ariye a'i se eimawesawi. ¹² Meni ape meni owane lo ma'e peri ape ne si tame au te'eri. Sosu meni owane wiyawi yahowa'i a'i ani siye meni naite'e lowe ma'e eimawesawi. Lu ape mo meni ape siye aniyē su, lowe tahe lo eine se tewiyē. Lowe le ta'aneyei awei nowe ma'e ani fu arosawi. ¹³ Awei ape lo meni owane marepi erasi a'i apou toteye. Ane lowe ne piye irowei aware? Ane meni eime ano lowe ma'e eimawesawiyē. Lowe meni eime ano au luwaruwerowata. ¹⁴ Sosu ta'aneyei awei ape lo meni owane lai meni eime lo

lowe ma'e eimawesawi. Sosu meni eime ta'aneyei awei ma'e heneri su, lu ape mo le ne apou toteye. 'Siyere! Meni owane lo meni eime aiyesiya. Meni owane nomo lo temeniyeyei su, ta'aneyei awei ape meni eime lo ma'e auwei. Weiyal! Nomo meni eime ape aine tera'eyei su, sosu ta'aneyei awei ape nomo lo heneraiyei.' ¹⁵ Lu tewi ape mo meni eime aniteyewe, ta'aneyei awei nowe ma'e ani fu arosawi. Sosu lowe meni eime aine tera'eye, ta'aneyei awei ape lo meni owane le piye lu tewi ape mo ma'e irowei awere? ¹⁶ Wanure! Le ta'aneyei awei lo ma'e iyei. Le lu tewi ape mo anite tawesiyewe, lowe werese ma'e aine tera'eyei. Lowe werese aine tera'eyei su, le ta'aneyei awei lo ape lu tewi tere'e ma'e au noweinoweiyei ne auwei."

Lu owane werese peri lo wanuwe su, lowe apou toteye, "Weiyal! Le nomo ne au te'eye. Owane Sitewi lai nomo ma'e aine tera'erowata." Sosu lowe peri erasi uteye, "Ahowa, etiri ape henerairowata!" ¹⁷ Serai Jisas lowe siye etiyewe, lowe ma'e eiyeye, "Peri ano eite wanure! Tu naifa weriyei meni ta apou leseye,

'Wesi ta'ane siye lu ape mo wesi ta'aneyei su, lowe me tou ta'i ani fusawi. Nowe me'iye su, me tou ape tutawe henerai. Wesi me tou tutawe wou a'i henerai.'"
Sng 118:22

Jisas me tou tutawe wou a'i henerai.

¹⁸ "Lu taune werese tapiye tutawe sahe winetaiyei su, lowe pa'are werese towafi lowe lo towesi fiyariyei. Ahowa, tapiye tutawe lai lu taune ta sahe winetaiyei su, tapiye ape lai lowe aine tapo po'uteyei. Awei peperu wou a'i aine tapoti fiyariyei. Ane a'i lai tapiye ape ne." [Ais 8:14-15]

¹⁹ Jisas peri anowe ape au te'e tepa'asiye su, au heseyei lu owane, Owane Sitewi lo peri lese siye lu aiwawe a'i, lowe Jisas ne ai marepi erasi toteteye. Lowe peri anowe ape ne apou toteye, "Peri anowe eite nomo ne au te'esiya."

Serai lowe Jisas ereti wafei se ti anite tawesiyei ne toteye. Ahowa, lowe lu taune werese ne atoweiyeye.

*Nomo takis ma'aru Sisar ma'e auwei awere?
(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)*

²⁰ Lowe Jisas ne tote tawesi ta'ame su, lowe Jisas lo yo seni werese siye etiyē. Lowe lu tamo Jisas ne siye etiyē ne eimawesawi. Lowe yo seni lowe lo asevaro areareye. Lowe Jisas lo peri werese siye etiyē. Jisas lo peri luwaru a'i awere? Lowe apou totēye, “Jisas peri ta luwaru a'i au te'eyei su, nomo le fara'u awei lo lu owane ma'e henetiyē.” [Lu 11:54] ²¹ Sosu lowe Jisas ma'e peri ta te'e toweriyē ne fai. “Meni Owane, peri no wiyeme a'i ne. Sosu ne lu taune ma'e au atuatuwei su, peri no wisere a'i ne. Nomo so'oruwesiya tene! Ne yo hesi se umasi ta'ame. Ahowa, ne Owane Sitewi lo marepi wiyeme a'i se lu taune ma'e au te'e atuatusiya. ²² Ne peri nomo ma'e itiya'u eire. Nomo awei meni owane tutawe ma'e takis ma'aru ta fara'u auwei awere? Piyete awere?” ²³ Jisas peri lowe lo wanuwe su, le apou totēye, “Lowe ane ne areareyē ne totesiya.” Sosu le lowe ma'e eiye, ²⁴ “Ma'aru tau ane ausa. Siyere! Nihari ape ne, eiwerou lo sato irosiya awere? Piye peri lowe ma'aru tau sahe lesesiya awere?” Lowe itiya'u eiye. “Awei lo meni owane Sisar lo nihari sato irosiya.” ²⁵ Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, “Wiyeme! Meni owane Sisar lo etiri werese ne fene le ma'e si tame aure. Sosu aiwawe a'i Owane Sitewi lo etiri werese ne, fene le ma'e si tame aure!” ²⁶ Lowe Jisas lo peri wanuwe su, lowe hepene se su ariye. Lowe Jisas ne lu taune werese lo nihe se au arearerowata. Ahowa, lowe peri tere'e ta te'e ta'ame.

*Lu Sadyusi tamo Jisas ma'e peri ta te'e toweriyē ne fai.
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Sosu a'i pe Jisas peri te'e tepa'asiye su, au heseyē lu owane tere'e le ma'e te'e toweriyē ne fai. Lu tewi ape

mo iyape Sadyusi, marepi lowe lo apou toteye. “Lu taune temeniyeyei su, lowe si tame sineyeyi ta'ama.” ²⁸ Lowe Jisas ma'e apou te'e toweriye, “Meni Owane, tu naifa weriyeyi, meni Moses apou leseye,

‘Meni ta tani lo naituwe. Lowesi eimane autei ta'ame. Nowe me'iyeyi su, meni ape temeniyeyeyi. Airu temeniyeyeyi su, pa'ise lo tani weiname lo ape pei naiture. Serai lowesi meni eime auteiyeyi. *Kis 25:5*

Ne peri nomo lo wanure! ²⁹ Lu nairipi ape ereti feni werese feni hesi a'i (7) iroteye. Airu ape tani lo naituwe. Meni eime autei ta'ame. Sosu Poto temeniyeyeyi. ³⁰ Sosu aiwawe pa'ise Pafe lai poto lo tani weiname naituwe. Lowesi meni eime autei ta'ame. Pafe temeniyeyeyi. ³¹ Aiwawe a'i pa'ise Henei lai Pafe lo tani weiname naituwe. Lowesi meni eime autei ta'ame. Henei temeniyeyeyi. Sosu aiwawe a'i pa'ise werese lai menitani weiname naituwe. Menitani ape meni eime autei ta'ame. Nairipi werese temeniyeyeyi. ³² Nowe me'iyeyi su menitani weiname aiwawe a'i temeniyeyeyi. ³³ Nomo ne ma'e te'e towerisiya. Nowe ye'ewi su, Owane Sitewi lai lu taune werese si tame hene ani wiyeyi su, eiwerai menitani ape naituwei awere? Nairipi werese awe sahe menitani ape naituwe.” ³⁴ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Marepi fene lo meremereye a'i ne. Awei sahe lu werese fara'u naituwei. Aiwawe a'i nohuweripi eime taune lowesi lo meni ta se aruwe. ³⁵ Ahowa, nowe ye'ewi su, Owane Sitewi lai lu taune werese marepi lo umasinamiyeyi ape, si tame hene aniyeyi su, lowe werese naituwei ta'ama. Aiwawe a'i taune werese meni ta se aruwei ta'ama. ³⁶ Aiwawe a'i lowe werese tame temeniyerowata. Lowe Owane Sitewi lo ipari wara'i a'i wou heneraiyeyi. Ahowa, lowe werese Owane Sitewi lo eimane henerairowa. Piyene awere? Owane Sitewi lai lowe si tame hene aniyeyi. ³⁷ Ei, nowe ye'ewi su Owane Sitewi lai lu taune werese si tame hene aniyeyi tene! Moses

nomo ma'e au te'e atuatu areiyeye. Wanure! Me oso sahe yehe fu etineye ape ne, meni Moses apou leseye, 'Meni Owane pefine a'i lai Abraham lo Owane Sitewi, Aisak lo Owane Sitewi, Jekop lo Owane Sitewi.' *Kis 3:6*

³⁸ Peri lo ape wiyeme a'i ne. Le a'i lai lu taune werese, temeniyeye ape, lo Owane Sitewi ta'ame. Ahowa! Le a'i lai lu taune werese, marepi hepene irosiya ape, lo Owane Sitewi tene!" ³⁹ Sosu Owane Sitewi lo peri lese siye lu tamo le ma'e itiya'u eiye, "Meni Owane, ne peri werese no wiyeme a'i tene!" ⁴⁰ Ahowa, lowe werese le ne atoweiyeye iroteye. Serai lowe peri tere'e ta te'e toweri ta'ame.

Krais ape ne, eiwerai awere?

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Sosu le lowe ma'e apou ei toweriye, "Lu owane tamo apou te'esiya, 'Krais Devit lo lu tewi ma'e fai.' Lowe piyene apou te'esiya awere? Devit tu henerai. Krais nowe mo'o henerai. Serai piyene le Krais lo meni eime awere? ⁴² Owane Devit, tu naifa weryei one towe sahe apou leseye, 'Owane Sitewi lai Krais ma'e eiye, Meni owane ano, ne eyate feni ano onura.

⁴³ Ane airame werese no lowe no unahi hene ani fuwei. Lowe werese Krais lo kairefi unahi ironamitorowa.' *Sng 110:1*

⁴⁴ Serai meni owane Devit lai apou au te'eye, 'Krais meni owane ano ne.' Le piyene apou te'eye awere?"

Lu ape mo, yo peri au te'eteye ape, weiyaiya!

(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Lu taune werese Jisas lo peri wanuwe su, le lu disaipel lo ma'e apou eiye, ⁴⁶ "Owane Sitewi lo peri lese siye lu tewi ape ne, fene lowe ne weiyai! Lowe ipari tahe pitase

a'i ani asisiya. Lowe omo pani amerame a'i uweisiya. Lu tamo lowe ne apou eiyei, 'Lu tewi ape wisere a'i ne.' Lowe peri lowe lo wanuwe su, lowe iyape towafi lowe lo ei ani aroweyei. Lowe Owane Sitewi lo wesi sahe me tuto'u tutawe onuriyei ne totesiya. Lowe ta'uwe hereiyei ene ateyei su, lowe me tuto'u tutawe onuriyei ne totesiya! Lowe iyape towafi lowe lo ei ani aroweyei. ⁴⁷ Lowe taune weiname lo wesi ma'e wiyei su, lowe weiname areareyewe, etiri werese lo ta'arei aniyei. Lowe Owane Sitewi ma'e au te'eyei su, lowe peri pitase a'i lu taune lo nihe se au te'eyei. Peri werese lowe lo ahi yahowa'i a'i te'esiya. Lu tewi ape Owane Sitewi lai lowe ma'e orese erasi pefine a'i au luwaruweyei."

21

*Weiname ta ma'aru tau hesi Owane Sitewi ma'e auwe.
(Mak 12:41-44)*

¹ Jisas Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe au te'e atuatu tepa'asiye su, le lu taune, etiri ma'aru tomu ne'ese iroteye ape, siye aniye. Lowe ma'aru tewi a'i siye feri papu fu loto aroteye. ² Sosu mo'o le menitani weiname ma'aru tau oso hesi a'i siye feri papu fu loto arowei ne siye aniye. ³ Jisas menitani weiname siye aniye su, le lu disaipel lo ma'e te'eye, "Peri ano wanure! Menitani weiname ma'aru werese ariye ape, le ma'aru erasi Owane Sitewi ma'e auwe. Le lu taune tere'e werese hi ani ararowe. [2 Ko 8:12] ⁴ Lu taune tere'e werese ma'aru tewi oso po'o siye feri papu fu loto arowe. Lowe ma'aru tomu ne'ese wesi towafi lowe lo iroteye. Ahowa, menitani weiname ape ma'aru werese topo lo ariye. Le ma'aru werese topo lo Owane Sitewi ma'e auwe. Le ma'aru tau oso hesi a'i siye feri papu fu loto arowe su, ma'aru werese topo lo po'uteye. Le ayei ta eterowata."

*Owane Sitewi lo wesi tutawe ape ne aine tapeti fiyarirowa.
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Lu feni tamo Owane Sitewi lo wesi tutawe siye eti etiteye. Lowe tapiye wisere a'i siye etiteye. Lowe tapiye wisere se, leseye ape, siyeteye. Owane Sitewi lo wesi tutawe wisere a'i tene! Lu taune tomu ne'ese tapiye werese Owane Sitewi ma'e auwei ne aitai. Lowe Owane Sitewi lo wesi siyeteye su, Jisas apou eiye, ⁶“Tapiye werese siyere! Nowe ta se heneraiyei su, lu tamo Owane Sitewi lo wesi tapiye werese aine tapeti fiyari arosawirowa. Tapiye werese fiyari po'uterowa.” [Lu 19:44]

*Nowe me'iyeye su, etiri orese erasi a'i henerairowa.
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Jisas lo lu disapel le ma'e apou te'e toweriye, “Meni Owane, eiwerou su etiri ape henerairowa awere? Piye etiri tu henerairowa awere? Sosu nomo etiri tutawe siyeyei su, nomo nowe ape atahe a'i siye so'oruwerowa.” ⁸ Le lowe ma'e itiya'u eiye, “Weiyai, lu tomu ne'ese fene areareyei ne toteyei. Lu taune tomu ne'ese iyape ano se aiyerowa. Lowe apou te'e arearerowa, ‘Ane lai meni ape, Owane Sitewi hi awei ma'e eimawe arosai ape ne! Owane Sitewi lai meni ape hi awei ma'e eimawe arosai. Nowe ape se henerai tepa'asiye.’ Peri lowe lo ape wawero ne! Fene peri lowe lo owe ape wanu umasite. ⁹ Nowe me'iyeye tase, fene ai atuwei lo peri heneruwe wanuwei su, pani tere'e tere'e ai erasi atu tiyatiteyei. Fene atoweiyeye sawa! Etiri ape mo tu henerairowa. Ahowa, nowe ye'ewi ataheye henerai se ta'ama.”

¹⁰ Sosu a'i pe Jisas lowe ma'e tame eiye, “Awei pani ta awei pani tere'e ma'e ai atu tiyatirowa. Omo ta omo tere'e ma'e ai atu tiyatirowa. Lu owane ta ai lu werese lo lu owane tere'e ma'e ai atu tiyatirowa. ¹¹ Fene auwe erasi tamo auseriye teriteyei. Awei pani tere'e tere'e

ayei werese ariye po'uterowa. Lu taune werese lau erasi teriterowa. Lu taune tomu ne'ese u tahe tere'e tere'e ya'oreteyei. Fene etiri luwaru a'i ni'arawe ma'e siyerowa. Sосу fene etiri ape siyerowa su, fene atoweiyе erasi a'i irorowa. ¹² Nowe ape se aiwawe a'i henerairowa. Etiri werese ape mo henerai se ta'ama. Lu ape lai fene, yo ano umasisiya ape, lowe fene wafei se ereti ti tawesirowa. Lowe fene ma'e au luwaruwerowa. Fene fofowei erasi a'i teriterowa. Lowe fene Owane Sitewi lo wesi ma'e etiyеi ne henetirowa. Lowe fene kalabus sahe fu arorowa. Fene, peri ano umasinamisiya ape, lowe fene awei lu owane ma'e etiyеi ne henetirowa. Lowe fene awei meni owane tutawe ma'e etiyеi ne henetirowa. ¹³ Lowe fene awei meni owane ma'e etiyеi su, fene lowe ma'e peri ano fa au te'e areiyere. ¹⁴ Lowe fene etiyеi ne totеyеi su, fene marepi erasi a'i owe ape totere. Ahowa, fene apou owe ape totere, 'Lowe ane etiyеi su, piye peri ane au te'eyei aware?' [Lu 12:11-12] ¹⁵ Wanure! Ane a'i lai fene ma'e marepi wisere a'i auwei. Ane lai fene ma'e peri farere a'i au te'eyei. Serai fene fu te'e etiyеi lowe lo fara'u itiya'u au te'eyei. Lowe peri fene lo wanuwei su, lowe fene etirowata. Lowe peri fene lo te'e narurowata. [Ap 6:10] ¹⁶ Nowe ape henerairowa su, tai mai fene lo fene awei meni owane ma'e etiyеi ne henetiyеi. Lu tewi, nairipi fene lo aiwawe a'i ne. Lowe fene etiyеi ne. Lowe fene eti tepa'asiyеi su, lowe fene tamo aine tera'eyei. [Mt 10:21-22] ¹⁷ Fene, iyape ano umasinamisiya ape, lowe fene ne ai marepi erasi a'i totenamiyеi. ¹⁸ Lowe fene ne ai marepi totеyеi su, lowe fene aine tera'eyei ne totеyеi. Ahowa, lowe fene aine tera'erowata. ¹⁹ Nowe luwaru a'i henerairowa su, fene kairefi a'i teinamiyеi su, Owane Sitewi lai hepene fene lo ani tepa'asi anirowa. Serai fene mi mi pasi pasi ironamitorowa.

Nowe me'ie su, ai lu tamo omo Jerusalem au luwaruwerowa.

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Nowe me'ie su, ai lu tomu ne'ese omo Jerusalem sahe tei yose tepa'asirowa. Fene ai lu ape mo siyerowa su, fene nowe ye'ewi ape se siye so'oruwerowa. Omo Jerusalem atahe a'i aine tapeti towesi fiyarirowa. ²¹ Lu taune pani Judia sahe iroteyei ape, lowe omo hire ma'e fa itero yane fareyarere. Lu taune omo Jerusalem saro iroteyei ape, lowe omo nowe ma'e iterotiyei. Lu taune, pani tere'e sahe iroteyei ape, lowe omo Jerusalem papu owe ape wire. ²² Piyene awere? Etiri luwaru tomu ne'ese omo ape ma'e henerairowa. Tu naifa weryei, lu tamo etiri ape ne apou leseye. Serai etiri werese ape mo pei henerairowa. [Jer 5:29; 46:10; Hos 9:7] ²³ Nowe ape se Owane Sitewi lo ai marepi lu taune werese ma'e irotorowa. Serai taune werese eime tahe se marepi orese a'i henerairowa. Taune werese eimane mo'u au arowa ape, lowe aiwawe a'i, marepi orese a'i teritenamirowa. Owane Sitewi lai awei pani werese fene lo ma'e au luwaruwerowa. ²⁴ Nowe ape se ai lu tomu ne'ese lu taune tamo, omo Jerusalem sahe iroteyei ape, ipari mene'e se aine tera'eyei. Lu tewi tere'e lai lu taune tamo wafei se ti tawesirowa. Sosu pani tere'e tere'e kalabus eyeri ma'e henetirowa. Lu tewi tere'e lowe ma'e hi ani ararorowa. Lowe omo Jerusalem lo lu taune werese mi mi werese au luwaruwerowa. Lowe mi mi ne'ese au luwaruwerowa su, nowe me'ie su, Owane Sitewi lai lowe au sasari fiyari tepa'asirowa. [Sng 79:1; KTH 11:2]

Nowe me'ie su, Krai lai si tame itorairowa.

(Matyu 24:29-31; Mark 13:24-27)

²⁵ Nowe ape henerairowa su, etiri luwaru a'i tomu ne'ese poweiye, yame, eiwariyemi sahe henerairowa. Lu

taune werese awei sahe irorowa ape, lowe etiri ape mo siyerowa su, lowe marepi erasi a'i atoweiyerowa. Lu taune sa'i ei erasi siyerowa su, sosu sa'i ei no'u erasi wanurowa su, lowe eiwerou ma'e atoweiyerowa. [Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:31; KTH 6:12-13] ²⁶ Lu werese etiri luwaru a'i ape mo siye anirowa su, lowe marepi taweiru a'i ne. Lowe etiri werese, lowe ma'e henerairowa ape, toterowa su, lowe atoweiyerowa erasi a'i totenamirowa. Lowe nihe lowe lo awetu awetorowa. Lowe awei sahe tahe pere'eyeyei se winetairowa. Etiri werese, hire ma'e irotorowa ape, lowe auseriyerowa. ²⁷ Lu taune etiri ape mo siyerowa su, nowe ape se lowe ane meni tu hire ma'e itorai ape, ane ni'arawe mase itoraiyei ape, lowe siyerowa. Ane Owane Sitewi lo kairefiyeyei Owane Sitewi lo mi erasi aiwawe a'i itorairowa. [Dan 7:13; Mt 26:64; KTH 1:7] ²⁸ Serai fene etiri werese henerairowa ape, siyerowa su, fene nihe fene lo hire ma'e siye arowere. Nowe ataheyerowa su, Owane Sitewi lai fene werese witane a'i hene wirowa.”

Krais lo peri pefine a'i weriyei ironamitorowa.

(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Sosu a'i pe le peri tepa'asiye su, le lu fene lo ma'e peri anowe ta apou au te'eye. “Me owarape siyere, me werese aiwawe a'i siyere. ³⁰ Nowe ta se me owarape sahe towe werese winetaiyei. Towe werese winetai tepa'asiyei su, fene etiri ta siye so'oruwesiya. Me nei he'i nowe me'iye su heneraiyei. Fene me nei he'i a'i siyeyei su, fene etiri ta siye so'oruwesiya. Me so ape mo ta'eyei lo nowe ataheyeraiwa. ³¹ Fene totere. Etiri werese awei sahe henerairowa ape fene siye so'oruwerowa su, fene aiwawe a'i Owane Sitewi lo nowe ape ataheyewa. ³² Ane peri wiyeme a'i fene ma'e au te'esiya. Wanure! Lu tewi werese awei sahe irorowa ape, lowe werese etiri werese ape mo siyerowa. Lu taune tamo temeniyerowata. Ahowa, etiri werese

henerai tepa'asirowa su, lowe ta'i ta'i a'i temeniyerowa. ³³ Etiri werese hire ma'e irorowa ape, awei sahe irorowa ape, etiri werese towesi fiyari po'uterowa. Ahowa, peri werese pefine a'i ano mi mi pasi pasi ironamitorowa. Peri werese ano po'uterowata. Peri werese ano wiyeme a'i henerairowa.

Nowe mi ape, ane itorairowa ape, witane a'i henerairowa.

³⁴ Fene werese weiyai! Fene sa'i luwaru a'i owe ape ene a meremereyete. Fene awei lo marepi owe ape totenamite. Fene yo seni luwaru a'i eito eite irowei su, Owane Sitewi lo nowe ape fene ma'e witane a'i heneraiyei. Fe la'inau aiwawe a'i ne. ³⁵ Ane si tame itoraiyei su, nowe ape lu taune werese omo omo werese ma'e witane a'i henerairowa. ³⁶ Serai fene mi mi pasi pasi siye etire. Fene Owane Sitewi ma'e apou te'e towerinamite, 'Owane Sitewi, ne nomo ma'e kairefiyeyei no aure. Serai nomo etiri werese luwaru a'i, henerairowa ape, awera'iyenatirowa. Sosu aiwawe a'i Jisas, meni ape tu hire ma'e itorai ape, le lai yo seni nomo lo au hese eti ereirowa su, nomo le ma'e neritase a'i se teirowata.' ”

³⁷ Sosu a'i pe le peri ape au te'e tepa'asiye su, le nowe mi werese Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo peri au te'e areiyeteye. Nowe neriwei su, le Owane Sitewi lo wesi tutawe arunatiyewe, omo ta iyape Oliv ma'e fi. Le pasi a'i omo ape ma'e iroteye. ³⁸ Nowe mitaiyeye su, le Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe si tame wiye. Lu taune tomu ne'ese Owane Sitewi lo wesi sahe peri lo wanuwei ne fai.

22

Judas lai Jisas areareyeyi ne toteye.

(Matyu 26:1-5,14-16; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-53)

¹ Sосу a'i pe Juda lo ta'uwe hereiyei iyape Pasova, atahе a'i heneraiyei. Nowe ape se Juda lo lu taune werese nau ta'ase a'i ene aye. ² Au heseyei lu owane tutawe, sosu Owane Sitewi lo peri lese siye lu werese, lowe Jisas aine tera'eyei ne toteye. Lowe marepi erasi a'i Jisas aine tera'eyei ne totenamiteye. Lowe yo ta siyerowata. Lowe lu taune werese ne atoweyenamiteye.

³ Sосу a'i pe sepei luwaru a'i tutawe, Satan, meni Judas papu wiye. Meni ape lo iyape tere'e Iskariot. Le Jisas meni lu disaipel aiwawe a'i iroteye. [Jo 13:2,27] ⁴ Le au heseyei lu owane tamo, sosu ai lu tamo, Owane Sitewi lo wesi au noweinoweiteye ape, le lowe ma'e au te'eyei ne fi. Le lowe ma'e apou ei toweriye, "Fene meni Jisas aine tera'eyei ne totesiya awere? Ane meni ape fene ma'e henetaiyei su, fene ma'aru eiwerou a'i ane ma'e auwei awere?" ⁵ Au heseyei lu owane werese Judas lo peri wanuwe su, lowe marepi wisereye nine'iteye. "Wiyeme a'i ne! Nomo ne ma'e ma'aru tomu ne'ese auwei." ⁶ Sосу Judas lowe ma'e itiya'u eiyе, "Ei, ane Jisas fene ma'e henetaiyei." Sосу le lowe arunatiyewe fi. Le Jisas aine tera'eyei lo yo ape ne ani nehiti. Le apou toteye, "Jisas woto a'i iroteyеi su, ane fara'u lowe ma'e henetaiyei. Lu taune tomu ne'ese Jisas siyeowata."

Lu disaipel hesi a'i lo ene ayei tamo ta'uwe naneiyе.

(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Sосу a'i pe ta'uwe hereiyei, iyape Pasova, henerai tepa'asiye. Juda lo lu taune werese nau ta'ase a'i ene aye. Nowe ape se Juda lo meni owane fe sipsip ta'i aine tera'eyewe, Owane Sitewi ma'e au heseye. [Kis 12:1-27]

⁸ Sосу Jisas lu hesi Pita, Jon ei aniyе. Le lowesi ma'e te'eye, "Fenesi wesi ta Pasova lo ene ayei ape ta'uweyеi ne ire! Sосу nomo Pasova lo ta'uwe hereiyei ene arowa."

⁹ Lowesi le ma'e itiya'u te'e toweriye, "Eiwerou ma'e nomo

ta'uwe hereiyei ta'uweyei awere?" ¹⁰ Sosu le lowesi ma'e itiya'u eiye, "Wanure! Fenesi omo Jerusalem ma'e wiyei su, fenesi meni ta sa'i pa'are suteyei ape siyerowa. Fenesi meni ape mo'o umasire. Meni ape wesi lo wiyei su, wesi ape sahe nomo ta'uwe hereiyei ene ayei. ¹¹ Fenesi wesi ape papu wiyei su, fenesi wesi ape lo meni owane ape ma'e apou eire, 'Meni Owane notosi lo, ne ma'e ei towerisiya, wesi eite tewi wesi ta irosiya awere? Serai ane lu disaipel ano mase ta'uwe hereiyei Pasova ene ayei. Wesi tewi ta irosiya awere?' ¹² Meni ape fenesi ma'e wesi tewi ta erasi a'i hire ma'e au atuatuwei. Wesi yaru tewi ape etiri werese saro iroteyei, metei, me tuto'u saro iroteyei. Fenesi ayei etiri werese au ta'uwere." ¹³ Sosu lowesi Jisas arunati fiyewe, omo Jerusalem ma'e heneri. Etiri werese, Jisas lowesi ma'e au te'eye ape, wiyeme a'i henerai. Lowesi meni ta'i sa'i pa'are suteti siyesawi. Lowesi meni ape mo'o umasiti. Lowesi wesi tewi ape ma'e wiye su, lowesi ayei werese ene ayei ne ani ta'uwe naneiye.

*Jisas nau ta'ase, wain sa'i lu disaipel lo ma'e au ene aye.
(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)*

¹⁴ Nowe ape henerai su, Jisas lu disaipel lo mase wesi tewi ape sahe aiwawe ta'uwerai. Lowe werese metei sahe onuri. ¹⁵ Sosu Jisas lu feni ma'e eiye, "Ane a'i lai marepi erasi a'i se ta'uwe hereiyei ape fene aiwawe ene ayei ne totesiya. Nomo Pasova ape ene a tepa'asiyei su, ane fofowei erasi a'i teriteyei. ¹⁶ Wanure! Ane ta'uwe hereiyei ape ene a tepa'asiyei su, ane Pasova tere'e si tame arowata. Ahowa, ane si tame itoraiyei su, ane fara'u tame arowa. Nowe ape se Owane Sitewi lu taune au noweinoweirowa ape ta'uwe hereiyei Pasova lo eti wiyeme a'i henerairowa." ¹⁷ Sosu le peri te'e tepa'asiye su, le siye auwe wain sa'i mase ereti se aniye. Le Owane Sitewi

ma'e hire ma'e au te'e wisereyeye. Sosu le lowe ma'e eiye, “Siya auwe eite anitere! Fene werese tewi are! ¹⁸ Wanure! Ane wain sa'i tere'e tame arowata. Nowe ape se Owane Sitewi lai lu taune au noweinoweirowa ape, henerairowa su, ane fara'u wain sa'i tame arowa. Nowe ape se ane Meni Owane Pefine a'i henerairowa. Ane lu taune werese au noweinoweirowa.” ¹⁹ Lu feni werese wain sa'i a tepa'asiye su, le nau ta'ase ereti se aniye. Le Owane Sitewi ma'e nau ta'ase ape au te'e wisereyeye su, le nau ta'ase tewi pa tewi ani topoto lotowe. Le lowe ma'e eiye, “Nau ta'ase tahe pa'are ano wou a'i ne. {Ane tahe pa'are ano fene ma'e auwei. Fene nau ta'ase ene anamiteyei su, fene ane ne tote etire.” ²⁰ Sosu lowe nau ta'ase ene a tepa'asiye su, le aiwawe a'i siye auwe ereti aniye. Le Owane Sitewi hire ma'e au ei te'e wisereyeye su, le lowe ma'e eiye, “Wain sa'i ape lai fisa'i ano wou a'i ne. Nowe me'iye su, ane fisa'i ano fene ne ani teroso arowei. Serai ane fene ma'e peri te'e naneiyei he'i auwei. Apou a'i au te'eyei. Fisa'i ano ani teroso arowei su, ane yo seni luwaru werese a'i fene lo au sasari po'utesawirowa.”* ²¹ Ahowa, weiya! Meni ta, ane ai lu ma'e areare henetiyei ape, le metei sato nomo aiwawe onusiya. [*Sng 41:9; Jo 13:21-22*] ²² Peri ano wiyeme a'i ne! Wanure! Ei, ane, meni hire ma'e itorai ne. Nowe me'iye su ane temeniyerowa. Owane Sitewi lai wiyawi ano ape ariariyeye. Ahowa, meni ape ne weiyai! Meni ape ane ai lu ma'e henetirowa su, le marepi orese erasi a'i teritenamirowa.” ²³ Lu feni werese Jisas lo peri wanuwe su, lowe a'i lai te'e tiyatiteye. “Eiwerai meni ape ai lu ma'e henetirowa awere? Ane lai awere? Ahowa, ane lai

* 22:20: 19-20 Peri eite yaru hesi “{”, sosu “}” ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye awere? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

ta'ama.”

Eiwerai meni tutawe henerairowa awere?

²⁴ Lowe a'i lai te'e tepa'asiye su, lowe ai peri ta au te'eye. Lowe apou te'e toweriye, “Nomo lo meni tutawe eiwerai henerairowa awere?” [Lu 9:46] ²⁵ Sosu Jisas peri lowe lo wanuwe su, le lowe ma'e itiya'u te'eye, “Lu tewi tere'e lowe meni owane tutawe irosiya. Meni owane tutawe, le lu taune topo lo ma'e wiyawi erasi au none ereisiya. Lu taune topo lo lowe ma'e apou eisiya, ‘Meni Owane lowe kaiyemo mo nomo lo ne.’” [Mt 20:25-27; Mk 10:42-45] ²⁶ Ahowa, fene aiwawe a'i ta'ama. Meni ta meni owane heneraiyei ne totesiya ape, le meni yo'orei aiwawe a'i heneraiyei. Meni ta meni owane tutawe heneraiyei ne totesiya ape, le wiyawi yahowa'i a'i ani siye meni wou heneraiyei. [Mt 23:11; Mk 9:35] ²⁷ Ane fene ma'e ei toweriyei, eiwerai meni owane irosiya awere? Meni ta metei sahe onusiya awere? Meni yahowa'i a'i ta ayei ene a nonetisiya awere? Eiwerai meni iyape se irosiya awere? Meni ta metei sahe onusiya awere? Le a'i lai iyape se irosiya awere? Weiya, siyere! Ane a'i lai fene ma'e ayei au nonetisiya. [Jo 13:12-15]

²⁸ Lu tamo ane ma'e au luwaruweye su, fene ane mase ironamiteye. Ahowa, fene ane mase teinamiteye. ²⁹ Tai ano kairefi he'i a'i ane ma'e au noweinoweiyeyi ne auwe. Serai ane fene ma'e kairefiyeyeyi ape aurowa. Fene ane mase lu taune au noweinoweiorowa. ³⁰ Nowe ye'ewi se, ane lu tewi he'i a'i ape mo au noweinoweiyeyi ne itorairowa su, fene ane mase ironamitorowa. Fene ane mase ene arowa. Sosu wain sa'i ane mase aiwawe arowa. Fene lu taune werese au noweinoweisiya. Fene Juda lo lu tewi werese ape mo peri lowe lo wanu au hese eti ereiorowa.” [Mt 19:28]

*Pita Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunatirowa.
(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 18:36-38)*

³¹ Sosu a'i pe Jisas Pita ma'e eiye, "Saimon, Saimon, ne weiyai! Sepei Satan Owane Sitewi ma'e tote tawesiyei no ape ne ei toweriye. Le apou ei toweriye, 'Ane Saimon Pita lo tote tawesiyei au hese siye etiyei. Tote tawesiyei lo meremereye a'i awere? Apou wou a'i menitani ta oro'oru kewi so ma'e au sasarisiya.' ³² Ahowa, ane lai Owane Sitewi ma'e ne ne au ei toweriye. Serai tote tawesiyei no kairefi a'i teinamiteyei. Aiwawe a'i tote tawesiyei no ani fu aro luwaruwerowata. Sosu sepei Satan lai tote tawesiyei no au siye hese eti tepa'asiyei su, ne tame tei kairefiyerowa. Ne tame tei kairefiyeyei su, ne lu feni ano au pati tei kairefiyete." [Jo 17:15] ³³ Sosu Saimon Jisas ma'e itiya'u eiye, "Meni Owane, peri ano wanure! Ane ne mase kalabus wesi ma'e aiwawe iyei. Lu tamo ne aine tera'eyei ne totoyei su, ane ne mase temeniyeyei." ³⁴ Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Pita, ane ne ma'e eisiya. Wanure! Nowe mitaiyeyei su, irowe Kakaruk aite peri uteyei ta'ama su, ne ane ne me'iyeni ma'e atati aruwei. Nowe hesi heta ne ane ne me'iyeni ma'e atati aruwei."

³⁵ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo ma'e te'eye, "Tu naifa ane fene Owane Sitewi lo peri au te'eyei ne eimawesawi su, fene ma'aru ipi, lowe tahe, niye fene lo aiti ta'ama. Ahowa, fene lau mase iroteye awere? Fene wesi sahe nihe howeiteye awere?" Lowe le ma'e itiya'u eiye, "Ahowa, nomo wisere a'i teinamiteye. Etiri werese po'ute se ta'ame." [Lu 9:3; 10:4] ³⁶ Sosu le lowe ma'e eiye, "Ahowa, weiya! Ane fene Owane Sitewi lo peri tame au te'e fiyariyei ne eimawesawiyei. Fene iyei su, fene ma'aru niye irosiya ape, fene fara'u aitire. Aiwawe a'i fene niye irosiya ape, fene fara'u aitire. Fene ipari mene'e pite a'i ariye su, fene ipari tahe fene lo meni ta fa etere. Sosu ma'aru aniyei su, fene ipari mene'e pite a'i etere. ³⁷ Ane fene ma'e eisiya. Wanure! Tu naifa Owane Sitewi lo au te'e siye meni ta, le

ane ne apou leseye,
 ‘Lu tamo meni ape kalabus wesi ma'e henetirowa su, le lu
 luwaru a'i mase irorowa.’ *Ais 53:12*
 Aisaia ane ne apou leseye. Peri ape le leseye ape wiyeme
 a'i heneraiyei.”³⁸ Sosu Jisas lo lu feni le ma'e itiya'u eiye,
 “Meni Owane ne siyere! Nomo ipari mene'e pite hesi a'i
 sato irosiya.” Sosu Jisas itiya'u eiye, “Fara'u papa. Nomo
 iyei ne.”

Jisas Omo Olif sahe tai lo ma'e te'e tiyatiye.
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Sosu a'i pe Jisas wesi nowe ma'e fi. Le Omo Oliv ma'e
 yaneye. Lu disaipel lo mo'o umasiye. Le pasi pasi werese
 omo ape ma'e yaneteye. ⁴⁰ Le omo hire ma'e yaneye su,
 le lowe ma'e te'eye, “Fene Owane Sitewi ma'e au te'ere.
 Serai fene yo seni luwaru a'i lo marepi owe ape umasite.”
⁴¹ Jisas peri tepa'asiye su, le lowe arunatiyewe, eyeri oso
 a'i ma'e fi. Le awei sahe lowe uporo ape'i onuwewe,
 Owane Sitewi ma'e au te'e tiyatiteye. ⁴² Le Owane Sitewi
 ma'e apou au te'eteye, “Tai ano, ane temeniyeyei wou
 ta'ama. Ne aiwawe totesiya su, ane fara'u temeniyeyei aw-
 era'iyenatiyei. Ahowa, ane marepi ano umasiyei ta'ama.
 Ane marepi no fu umasiyei.” ⁴³ {Jisas peri lo au te'e
 tepa'asiye su, Owane Sitewi lo ipari wisere a'i ta hi ma'e
 Jisas lo marepi au kairefiyeyei ne itorai. ⁴⁴ Le marepi
 orese a'i teriteteye, le tahe lu'awi erasi henerai, fisa'i wou
 a'i awei sahe teroso itowe.}† ⁴⁵ Jisas Owane Sitewi ma'e
 au te'e tepa'asiye su, le sineyewe, lu disaipel lo ma'e si
 tame fi. Lowe werese marepi orese a'i teriteye. Serai
 lowe werese nihe howeiteye. ⁴⁶ Sosu Jisas lowe ma'e eiye,

---

† 22:44: 43-44 Peri eite yaru hesi “{”, sosu “}” ponei sahe irosiya ape,
 peri eite piye meni lai leseye aware? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama.
 Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e
 tamo sahe peri eite iroteye.

“Fene piyene nihe teisiya awere? Sinere! Fene Owane Sitewi ma'e tame au te'ere! Serai fene yo seni luwaru a'i lo marepi owe ape fa umasire.”

⁴⁷ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo ma'e au te'eteye su, lu tomu ne'ese Jisas ma'e henerai. Meni ape Judas, lu werese tu henerai. Le Jisas ma'e henerai su, le Jisas lo ahi tahe weniwe sahe eriteyei ne ani teineye. ⁴⁸ Ahowa, Jisas le ma'e eiye, “Judas, ne ane meni hire ma'e itorai ape, ahi tahe weniwe ano sahe ariariyeyei ne ani teineye awere? Serai lu werese notosi siyeyei su, lowe ane kalabus wesi ma'e heneti.” ⁴⁹ Sosu lu disaipel lo etiri ape siyeye su, lowe Jisas ma'e te'e toweriye, “Meni Owane, nomo fara'u ipari mene'e se lowe ma'e ani tewiyei awere?” ⁵⁰ Ahowa, meni ta ipari mene'e ereti se aniye su, le meni ta apaniye ai feni se aine la'eye. Meni ape au heseyei meni owane lo wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye meni. ⁵¹ Ahowa, Jisas itiya'u eiye, “Aru, fara'u papa.” Sosu le meni ape lo apaniye ereti se aniyewe, si tame fuwe. Apaniye ape au ta'ane fara'uweye. ⁵² Sosu Jisas au heseyei lu owane tutawe mo owane tere'e aiwawe, le lowe ma'e ei toweriye, “Fene me au, ipari mene'e se ane ma'e anite tawesiyei ne aitai awere? Ta'arei siye meni wou a'i ne. Ahowa, ane ta'arei siye meni ta'ama. ⁵³ Mi mi werese ane Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe peri au te'enamiteye. Nowe ape se fene ane anite tawesiye ta'ama. Ahowa, nowe ano henerai tepa'asiye. Fene sepei Satan lo marepi fa umasire.”

Pita Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunati.

(*Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:12-18,25-27*)

⁵⁴ Sosu a'i pe ai lu werese Jisas lo ereti wafei se anite ti tawesiye. Lowe Jisas omo Jerusalem ma'e heneti. Lowe au heseyei meni owane tutawe lo wesi ma'e heneti. Lowe

Jisas heneti su, Pita lowe mo'o eyeri oso a'i umasiti. [Sng 31:11]⁵⁵ Ai lu tamo Jisas wesi ma'e hene wiye su, lu tere'e nepawe amerame sahe yehe ani lei etineteye. Pita lowe mase aiwawe a'i onuteye.⁵⁶ Lowe yehe sahe onuteye su, wiyawi yahowa'i a'i ta'ane siye menitani lai Pita siye etiyeye. Sosu le lowe ma'e apou te'eye, "Meni ape Jisas mase iroteye."⁵⁷ Ahowa, Pita itiya'u eiye, "Wawero a'i ne! Menitani, ane meni ape so'oru ta'ama."⁵⁸ Nowe oso a'i su, meni tere'e Pita siyeye. Le Pita ma'e eiye, "Ne lai Jisas lo meni disaipel tene!" Ahowa, Pita le ma'e itiya'u eiye, "Ahowa, wanure! Ane ta'ama."⁵⁹ Nowe tewi i tepa'asiye su, meni tere'e Pita ne au te'eye, le apou eiye, "Ane so'oruwesiya tene! Meni eite Jisas mase ironamiteye. Peri te'eyei lo ape wanure! Le Jisas lo omo pani Galili aiwawe ma'e fai."⁶⁰ Ahowa Pita apou itiya'u eiye, "Meni peri ano wanure! Ane peri no ne so'oru ta'ama." Sosu Pita peri au te'e tepa'asiye su, irowe kakaruk aite peri erasi uteye.⁶¹ Sosu Jisas Pita ma'e atati siye etiyeye. Sosu Pita Jisas lo peri tu au te'eye ape marepi tote tawesiye. Apou a'i toteye, "Ne irowe kakaruk peri uteyei wanuwei su, ne nowe hesi heta ane ne me'iyeni ma'e atati aruwei."⁶² Sosu Pita Jisas lo peri tote tawesiye su, le nowe ma'e heneye. Le marepi orese a'i luwei erasi irowe.

*Ai lu tamo Jisas ne au te'e naruwe.
(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Sosu a'i pe ai lu tamo Jisas ereti lowe wafei se anite ti tawesiye ape, lowe Jisas ne peri te'e naruwe. Lowe le ma'e me au se aineye. Lowe Jisas ne pa'eyei erasi irowe.⁶⁴ Lowe ipari tahe se nihe lo ti tawesiye. Lowe nihe lo ti tawesiye su, lowe le ma'e te'e toweriteye, "Ne Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni lai su, ne peri nomo ma'e au te'e areiyere. Eiwerai ne ma'e aineye aware?" Sosu lowe niyeyei erasi a'i

irowe. ⁶⁵ Lowe werese peri wawero tomu ne'ese le ma'e te'e etiyе. Aiwawe a'i lowe le se peri te'e naruwe.

Lu owane tamo Jisas etiyе.

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Nowe esi mitaiyeye su, Owane Sitewi lo wesi ya'ariyei lu ta'uwerai. Au heseyei lu owane tutawe, Owane Sitewi lo peri lese siye lu tamo, lowe Jisas ta'uweyei wesi ma'e te'e toweriyei ne heneti. ⁶⁷ Lowe Jisas ma'e apou te'e toweriye, “Ne peri nomo lo itiya'u au te'ere! Ne meni ape Owane Sitewi lai hi awei ma'e eimawe arosai awere?” Ahowa, Jisas itiya'u eiyе, “Ane peri apou eiyеi su, ‘Ei, ane meni ape tene!’ Fene peri ano tote tawesiyеi ta'ama. [Jo 3:12] ⁶⁸ Sosu aiwawe ane fene ma'e peri ta ei toweriyеi su, fene peri ano itiya'u au te'eyei ta'ama. ⁶⁹ Nowe pereye eite se, sosu mi mi pasi pasi weryei se ane, meni hire ma'e itorai ape, ane Owane Sitewi, Meni Owane kairefiyeyei pefine a'i lo ereti eyate feni ma'e onunamitorowa.” [Ap 7:56] ⁷⁰ Sosu lowe werese le ma'e te'e toweriye, “Wanure! Ne Owane Sitewi lo meni eime awere?” Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiyе, “Ei, ane lai tene! Fene peri wiyeme a'i ape te'eye.” ⁷¹ Lowe Jisas lo peri wanuwe su, lowe itiya'u eiyе, “Wanure! Nomo peri tere'e tamo le ne wanu ta'ame. Nomo peri topo lo wanu tepa'asiye. Le apou eiyе, ‘Ane lai Owane Sitewi lo meni eime!’ Nomo le fa etire.”

23

Lowe Jisas Pailat ma'e etiyеi ne heneti.

(Matyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Lowe werese Jisas lo peri wanuwe su, lowe werese marepi ta'i a'i toteye. Sosu lowe werese sineyewe, le awei meni owane ma'e etiyеi ne heneti. ² Lowe Jisas meni Pailat ma'e heneti su, lowe peri etiyеi au te'eye. Lowe apou eiyе, “Meni eite lu taune werese lo marepi tatai aniteye. Le

apou eiye, 'Lu taune werese takis ma'aru awei meni owane tutawe Sisar ma'e owe ape aure.' Aiwawe a'i le apou eiye, 'Ane a'i lai meni owane tutawe. Ane a'i meni wiyeme Owane Sitewi lai hi ma'e eimawe arosai. Ane Krais tene!' Peri werese lo wawero a'i tene!" ³ Sosu meni Pailat peri lowe lo wanuwe su, le Jisas ma'e ei toweriye, "Ne Juda lo meni owane tutawe awere?" Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ei, ne peri wiyeme te'e tepa'asiye." ⁴ Sosu meni Pailat Jisas lo peri wanuwe su, le au heseyei lu owane ma'e, sosu lu taune werese ma'e apou eiye, "Wanure! Ane yo seni luwaru a'i ta meni ape sahe siye ta'ame." ⁵ Ahowa lowe le ma'e si tame itiya'u eiye, "Meni ape lu taune werese lo marepi au luwaruweye. Le peri luwaru a'i tu omo Galili sahe au te'eye. Sosu mo'o le omo pani Judia sahe au te'e fiyariye. Serai le omo omo werese sahe lu taune ma'e au te'e atuatu fiyariteye." ⁶ Ahowa, meni Pailat peri lowe lo wanuwe su, le lowe ma'e ei toweriye, "Meni eite lo omo sitewi, Galili irosiya awere?" Lowe itiya'u eiye, "Ei, le pani Galili ma'e fai." ⁷ Sosu meni Pailat peri ape wanuwe su, le apou toteye, "Meni eite pani Galili ma'e fai. Awei meni owane Herot le meni eite fa etire. Le Herot lo pani ma'e fai. Serai Herot meni eite fa etire!" Nowe ape se awei meni owane Herot omo Jerusalem sahe onuteye. [Lu 3:1]

Pailat lai Jisas Herot ma'e etiyei ne eimawesawi.

⁸ Sosu a'i pe meni Herot peri eite wanuwe su, "Pailat Jisas ane ma'e etiyei ne eimawesawi." Le marepi wisere a'i toteye. Le Jisas lo wiyawi werese ne wanuwe. Serai yame tomu ne'ese se le Jisas siyereme. Le wiyawi erasi a'i Jisas ta'aneye ape, le siyereme. ⁹ Sosu Jisas Herot ma'e heneri su, le peri tomu ne'ese Jisas ma'e ei toweriye. Ahowa, Jisas peri werese itiya'u ei ta'ame. ¹⁰ Au heseyei lu owane tamo, Owane Sitewi lo peri lese siye lu tamo sato iroteye. Lowe werese peri erasi se peri wawero te'e

etiteye. ¹¹ Meni Herot ai lu werese lo aiwawe a'i Jisas ma'e au luwaruweye. Lowe le ma'e peri te'e naruwe. Lowe ipari tahe lo'u a'i au ani asiye. Ipari tahe lo'u a'i apou a'i toteye. Meni Owane tutawe lo ipari tahe wou a'i ne. Lowe le ne pa'eyei au irowe. Sosu Herot Jisas meni Pailat ma'e si tame eimawesawi. ¹² Lowesi Pailat Herot aiwawe tu lowesi ai peri tiyati a'i iroteye. Pereye lowesi pinasu weri henerai.

Pailat Jisas temeniyeyei ne eimawesawi.

(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:38—19:16)

¹³ Sosu a'i pe lowe Jisas meni Pailat si tame henetai su, Pailat lai, au heseyei lu owane werese awei lu owane werese, lu taune werese, le lowe werese ta'uweyeyi wesi ma'e ei aniyeyi. ¹⁴ Sosu le lowe ma'e te'eye, “Peri ano wanure! Fene meni eite ane ma'e etiyeyi ne henetai. Fene le ne peri etiyeyi apou a'i te'eye. ‘Meni eite lu taune werese marepi luwaru a'i tatai aniteye. Serai lowe awei lo yo peri arisiye.’ Ahowa, ane meni eite lo yo seni werese nihe fene lo siye eti hese ereiye. Serai ane yo seni luwaru a'i lo siye ta'ame. Peri fene lo, fene le ne te'e etiyeyi ape, wawero a'i ne. ¹⁵ Aiwawe meni owane Herot le meni eite lo yo seni luwaru a'i siye ta'ame. Serai le nomo ma'e si tame eimawesai. Yo seni werese lo aseyaro a'i ne. Serai ane le aine tera'erowata. ¹⁶ Serai ane le ma'e tahe lo sahe wafei se aineyeyi. Tahe lo sahe aine tepa'asiye su, ane nowe ma'e ani arosawiyeyi.” ¹⁷ {Iyu menei ta'i ta'i werese a'i, nowe ta'uwe hereiyeyi se, awei meni owane, meni ta'i kalabus sahe iroteye ape, le kalabus nowe ma'e ani arosawiyeyi. Serai Pailat lu taune werese ma'e apou ei toweriye, “Ane ta'uwe hereiyeyi fene lo se meni ta'i kalabus sahe nowe ma'e ani arosawiyeyi. Ane fara'u meni eite Jisas

kalabus nowe ma'e ani arosawiyeyi awere?}*¹⁸ Ahowa, lu taune werese peri erasi itiya'u uteye, "Ahowa! Meni eite aine tera'ere! Meni ape Barabas kalabus nowe ma'e ani arosawire!"¹⁹ Meni ape Barabas le lu tewi lo aiwawe awei meni owane lo ai lu ma'e ai atu tiyatiteye. Le lu tamo aine tera'eteye. Serai ai lu tamo le kalabus sahe fu arosawi.²⁰ Sosu Pailat Jisas nowe ma'e ani arosawireme. Serai le lu taune werese tame te'eye, "Ane yo seni luwaru a'i lo siye ta'ame. Serai ane le nowe ma'e ani arosawiyeyi."²¹ Lu taune werese peri erasi a'i si tame uteye, "Ahowa, meni eite me tape'i sahe aine tera'ere! Me tape'i sahe aine tera'ere!"²² Ahowa, Pailat lowe ma'e tame te'eye, "Fene piyene meni eite aine tera'eyeyi ne toteyeyi awere? Le piye yo seni luwaru a'i irowe awere? Ane yo seni luwaru a'i, meni eite sahe irosiya ape, siye ta'ame. Meni eite yo seni luwaru a'i irowe su, ane fara'u le me tape'i sahe aine tera'eyeyi. Ahowa, ane yo seni asevaro lo siye eti ereisiya. Serai ane meni eite lo tahe wafei se aineyeyi su, ane le nowe ma'e ani arosawiyeyi."²³ Ahowa! Lu taune werese peri erasi si tame uteye, "Ne meni eite me tape'i sahe aine tera'ere! Le me tape'i sahe aine tera'ere! Le me tape'i sahe aine tera'ere!" Pailat peri no'u erasi a'i wanuwe su, le marepi lowe lo ma'e tote atati aruwe.²⁴ Serai meni Pailat lowe ma'e eiye, "Fara'u a'i ne. Ane ai lu tamo ma'e eiyei, fene meni eite henetire! Fene le me tape'i sahe aine tera'ere."²⁵ Pailat peri te'e tepa'asiye su, le ai lu tamo ma'e apou eiye, "Fene meni Barabas, kalabus wesi sahe irosiya ape, fene le nowe ma'e ani arosawire." Meni Barabas, meni luwaru a'i ne. Le ai lu tamo ma'e ai atuwe.

* 23:17: 17 Peri eite yaru hesi "{", sosu "}" ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye awere? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyeyi one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

Sosu le lu tamo aine tera'eye. Serai lowe meni ape kalabus wesi sahe ani fu arosawi. Meni ape Pailat lai kalabus wesi nowe ma'e hene ani arosai. Sosu le Jisas ai lu tamo ma'e heneti. Serai le lu taune werese lo marepi umasiye.

Lowe Jisas me tape'i sahe aine tawereye.

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Sosu a'i pe ai lu tamo Jisas nowe ma'e heneti. Lowe me tape'i ta ta'ane tepa'asiye su, lowe meni ta iyape Saimon ereti aniteye. Meni ape Saimon, le omo pani Sairini ma'e fai. Lowe Jisas lo me tape'i meni ape lo iyo'o sahe au sutetiteye. Sosu Jisas omo nowe ma'e tututiteye. Meni ape, Saimon, Jisas lo me tape'i au sutetiye ape, mo'o umasiti.

²⁷ Jisas, ai lu werese, Saimon, lowe omo Jerusalem nowe ma'e itori. Lu taune tomu ne'ese ta'uwerai. Lowe werese mo'o umasitiye. Taune werese le ne marepi orese a'i lu ewiteteye. ²⁸ Sosu Jisas luwei erasi a'i wanuwe su, le taune werese ma'e atati siye etiyeye. Le lowe ma'e eiye, "Jerusalem lo taune werese, fene ane ne owe ape lu ewitere! Fene towafi fene ne a'i lu ewitere. Piyene awere? Owane Sitewi lai fene ma'e etiri luwaru erasi a'i eimawe arosairowa. Aiwawe a'i fene eimane werese fene lo lu ewitere. ²⁹ Wanure! Nowe ape se, lu tamo apou eiyei, 'Taune werese waiyari a'i ape, taune werese mo'u fi foro'o a'i ta'ame ape, fene werese marepi wisere a'i nine'iteyei.' [Lu 21:23] ³⁰ Nowe ape se lu taune werese omo ta ma'e eiyei, 'Omo, ne awei apuwase fiyarire. Nomo sahe wine-taira.' Sosu omo tere'e tere'e ma'e eiyei, 'Omo werese fene nomo werese napetu tawesire! Nomo temeniyeyei su, etiri wisere a'i ne.' *Hos 10:8*

³¹ Nowe ape se orese a'i ta'ame su, lu taune ape mo yo seni apou ape irowei. Serai nowe luwaru a'i henerairowa su, lowe piye yo seni apou ape irorowa awere?" ³² Lowe omo

nowe ma'e fi su, Ai lu lai lu luwaru a'i hesi aiwawe ereti aniteye. Lowe lowesi aiwawe me tape'i sahe aine tera'e tawesiyei ne heneti.

³³ Ai lu werese Jisas lu hesi aiwawe omo hire ma'e yaneye. Omo ape iyape lo sitewi, “Mato Pa'are lo Omo.” Omo ape sahe lowe Jisas me tape'i sahe ni'ari se ereti lowe aine tawereye. Sosu lowe me tape'i hire ma'e au ani sineteye. Lowe meni luwaru a'i ta'i ereti eyate feni ma'e me tape'i sahe aine tawereyewe, au ani sineteye. Sosu meni luwaru a'i tere'e ereti opi feni ma'e me tape'i sahe aine tawereyewe, au ani sineteye. ³⁴ Lowe Jisas lo me tape'i sineye su, Jisas Owane Sitewi ma'e peri ta apou te'eye, {“Tai ano, lu eite mo, lowe etiri, lowe irowe ape, lowe so'oru ta'ama. Ne fara'u yo seni luwaru a'i lowe lo marepi no papu owe ape tote anite tawesire.”}† Jisas Owane Sitewi ma'e au te'eye su, ai lu tamo Jisas unahi awei sato tapiye oso a'i ani fu arosawi. Tapiye ta'i a'i ai lu ta Jisas lo ipari tahe aniyei ne ariariyeye. Ai lu tere'e tere'e ipari tahe tere'e tamo lo erei noneye. [Ais 53:12; Sng 22:18] ³⁵ Lu taune tomu ne'ese eyeri oso a'i sahe etiri werese ape mo tei siyeteye. Awei lu owane tamo Jisas ma'e te'e naruteye. Lowe apou eiye, “Le lu taune tere'e tamo au pati aniteye.” Ahowa, le apou eiye, “Owane Sitewi lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. Peri lo ape wiyeme a'i su, le topo le eiwerou pati anirowata.” [Sng 22:7-8] ³⁶ Ai lu tamo aiwawe Jisas te'e naruteye. Lowe Jisas wain sa'i, uwaseye ape, au aye. [Sng 69:21] ³⁷ Lowe apou eiye, “Ne Juda lo meni owane tutawe su, ne topo ne a'i lai hi ani erau itora.” ³⁸ Meni ta metei tewi oso a'i sahe peri ta leseye.

---

† 23:34: ³⁴ Peri eite yaru hesi “{”, sosu “}” ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye aware? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

Peri ape apou a'i leseye.

JUDA LO MENI OWANE TUTAWE

Le Jisas lo me tape'i hire ma'e ni'ari se aine tawere tawesiye.

³⁹ Meni luwaru a'i ta, me tape'i sahe iroteye ape, le aiwawe Jisas peri luwaru a'i te'e naruwe. Le apou eiye, “Ne Meni Owane Sitewi ariariyeye ape awere? Ne Meni Krais su, ne hi ma'e itore. Ne notosi aiwawe a'i ani eraure. Serai notosi aiwawe itoraiyei.” Le Jisas ma'e peri pisa'i te'e naruteye. ⁴⁰ Ahowa, meni luwaru a'i tere'e ape le pinasu lo ma'e eiye, “Peri titanere! Ne Owane Sitewi Pefine atoweiye siye ta'ama awere? Wanure! Ne yo seni luwaru a'i ironamiteye su, lowe ne aiwawe a'i aine tera'eyei. ⁴¹ Ei, notosi yo seni luwaru a'i tomu ne'ese ironamiteye. Serai notosi me tape'i sahe temeniyeyei. Ne meni ape siyere! Meni ape yo seni werese aseyaro a'i ironamiteye. Piyene lowe le aine tera'eyei awere?” ⁴² Sosu le Jisas ma'e atati eiye, “Jisas, ne si tame itorairowa su, ne marepi no papu ane tote anite tawesire.” ⁴³ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Peri ano wanure! Wiyeme a'i, pereye, ne ane aiwawe omo hire ma'e ironamiteyei.”

Jisas temeniyeye.

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Sosu a'i pe nowe poweiye ponei teiteye su, nowe pasiyeyei wou a'i henerai. Pasiyeyei awei pani werese napetu tawesi po'uteteye. Poweiye wati se nowe pasiyeyei ape tepa'asiye. ⁴⁵ Poweiye hire ma'e Owane Sitewi lai ereti se fu tawesiye. Aiwawe Owane Sitewi lo wesi tutawe sahe ipari tahe, wesi papu heriteye ape, Owane Sitewi lai ipari tahe ape tewi a'i tewi a'i ani erauwiye. [Lu 8:2-3] ⁴⁶ Sosu Jisas peri erasi uteye, “Tai ano! Ane hepene ano ereti no ma'e auwei.” Sosu Jisas peri ape te'e tepa'asiye su, le temeniyeye. [Sng 31:5] ⁴⁷ Sosu ai lu lo meni owane

Jisas lo peri wanuwe su, le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye. Le apou eiye, “Wanure! Meni ape lo yo seni luwaru se ta'ame.” ⁴⁸ Lu taune werese etiri ape mo siyeteyei ne ta'uwerai ape, lowe werese marepi orese erasi a'i totenamiteye. Lowe wesi towafi lowe lo si tame fi. Lowe ereti neme lo tepi pi se tomuteye. ⁴⁹ Jisas lo lu feni tomu ne'ese omo pani Galili ma'e fai ape, taune tomu ne'ese Jisas aiwawe mo'o umasiye. Lowe etiri werese ape mo eyeri oso a'i sahe tei siyeteye.

*Lowe Jisas lo tahe pa'are fisiye yo papu funari.
(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Meni ta iyape Josep aiwawe iroteye. Meni ape Juda lo omo ta iyape Arimatea ma'e fai. Le nowe ape se, Owane Sitewi lai lu taune au noweinoweirowa ape, ninaweteye. Tu naifa au heseyei lu owane te'e ta'uwerai su, meni ape aiwawe iroteye. Lowe tere'e werese apou eiye, “Ei, nomo Jisas fa aine tera'ere.” Ahowa, meni ape apou eiye, “Ahowa, nomo Jisas aine tera'eyei ta'ama. Meni ape meni wisere a'i ne. Le Owane Sitewi lo marepi umasinamiteye.” ⁵² Meni ape Jisas lo tahe pa'are aniyei ne toteye. Serai le awei meni owane Pailat ma'e ei toweriyei ne fi. ⁵³ Pailat apou eiye, “Fara'u a'i ne. Ne tahe pa'are lo ani itorairi!” Sosu le Jisas lo tahe pa'are ani itorai. Le ipari tahe wapo a'i se Jisas lo tahe pa'are ani worone ti tawesiye. Sosu le tapiye fisiye yo papu au howeiyeye. Tapiye fisiye yo ape he'i a'i ta'aneye. ⁵⁴ Meni ape Jisas lo tahe pa'are fisiye yo sahe au howeiyeye su, nowe erese iroteye. Juda lo lu taune werese nowe amou (Sabat) au ta'uwe naneiteye. Poweiyeye amou ape ataheyerai. ⁵⁵ Taune tamo Jisas Pani Galili ma'e aiwawe fai ape, lowe meni ape mo'o umasitiye. Lowe Jisas lo fisiye yo siyeyei ne umasitiye. Eiwerou ma'e iroteye awere? Sosu tahe pa'are lo eiwerou fuwe awere?

⁵⁶ Lowe fisiye yo siyeye su, lowe wesi towafi lowe lo ma'e si tame fi. Lowe etiri sa'i tamo heneri a'i tomu ne'ese ta'uwe naneiteye. Lowe etiri sa'i werese ta'uwe nanei tepa'asiye su, lowe Moses lo yo peri umasiteye. Lowe poweiye amou ape tei fetaneyeteye. Sosu lowe Owane Sitewi ma'e au te'e wisereye nine'iteye. [*Kis 20:10; Lo 5:14*]

24

Jisas si tame norohuwe sineye.

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Sosu a'i pe nowe tutawe (Sande) taune ape mo nowe esi pasi sineyewe, tapiye fisiye yo ma'e fi. Lowe Jisas lo tahe pa'are sahe etiri sa'i heneri a'i au ani teroso teineyei ne fi. ² Lowe tapiye fisiye yo heneri su, lowe apou toteye, "Eiwerai fisiye yo ahi ta'o lo tapiye ani nowerisawiyeyi awere?" Lowe fisiye yo henerai su, lowe fisiye yo ahi ta'o lo tapiye nowe ma'e ani nowerisawiyeyi siyeye. Fisiye yo lo tapiye ahi ta'o ape ariye a'i iroteye. ³ Lowe fisiye yo papu wiye su, Meni Owane Jisas lo tahe pa'are siye ariye. ⁴ Lowe hepene se su'ariye. Lowe marepi erasi a'i toteye. Lowe fisiye yo siye ariye su, siyere! Lu hesi papu siyeye. Ipari tahe lowesi lo mi erasi a'i aiwawe tewi mitaiyeye. ⁵ Taune ape mo lu hesi ape siyeye su, lowe marepi atoweiyete auseriyeteye. Lowe awei sahe lowe uporo ape'i onuwe. Sosu lu hesi ape lowe ma'e te'e toweriye, "Fene piyene meni hepene se, ironamisiya ape, fisiye yo papu nehisiya awere?" ⁶ Jisas sato ariye. Le si tame norohuwe sineye. Tu naifa fene le mase omo pani Galili sahe iroteye su, le fene ma'e peri ta au te'eteye, fene peri ape marepi tote eti tawesisiya awere? [*Lu 9:22*] ⁷ Le fene ma'e apou eiyeye, 'Lu tamo ane, meni hire ma'e itorai ape, lowe ane lu luwaru a'i ma'e henetiyei. Lowe ane me tape'i sahe aine tawere tera'erowa. Sosu nowe hesi heta ane si tame

norohuwe sinerowa.’ ” ⁸ Owane Sitewi lo ipari hesi ape peri ape au te'eye su, taune ape mo Jisas lo peri marepi anite tawesinamiteye. ⁹ Serai lowe Jisas lo tapiye fisiye yo arunatiyewe fi. Lowe Jisas lo lu disaipel ereti feni hesi lowe ta'i a'i (11) ma'e lu taune tere'e tere'e aiwawe a'i peri ape au te'eyei ne fi. ¹⁰ Taune ape mo iyape lowe lo apou a'i ne. Maria, le omo Makdala ma'e fai. Menitani tere'e Jona, menitani tere'e Maria, Jems lo mai. Taune tere'e tamo lowe mase Jisas lo lu disaipel ereti feni hesi lowe ta'i a'i (11) ma'e peri ape au te'eye. ¹¹ Jisas lo lu disaipel peri lowe lo wanuwe su, lowe apou toteye, “Taune werese eite mo meremereye a'i henerai. Nomo peri lowe lo so'oru ta'ama.” Lowe taune lo peri tote tawesi ta'ame. ¹² {Ahowa, Pita sineteyewe, tapiye fisiye yo ma'e iteroti. Le tapiye fisiye yo ma'e heneri su, le me'iyeni epe'e arowe. Fisiye yo papu siyeye. Le Jisas lo ipari tahe, lowe tahe pa'are lo noweri tawesiye ape, siyeye. Le wesi topo lo ma'e si tame fi. Le hepene se su'ariye. Eiwerou irowe awere?}*

Jisas lu hesi Emeus lo yo mai sahe naituwe.

(Mak 16:13-13)

¹³ Sosu a'i pe nowe ape se, Jisas lo lu feni hesi a'i omo ta iyape Emeus ma'e iyei ne toteye. Lowe omo Jerusalem arunatiyewe, omo Emeus ma'e heneri. Omo ape eyeri atahe a'i iroteye (11 kilomita). ¹⁴ Lowesi yo sahe iteye su, lowesi etiri werese iroteye ape, te'e te'e tiyatiteye. ¹⁵ Lowesi te'e tiyatiteye su, Jisas lai lowesi ma'e henerai. Le lowesi mase iteye. ¹⁶ Lowesi meni ape siye so'oru ta'ama. Nihe lowesi lo aworu a'i ne. ¹⁷ Sosu Jisas lowesi

---

* 24:12: 12 Peri eite yaru hesi “{”, sosu “}” ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye awere? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

ma'e ei toweriye, “Fenesi itiyе su, piye peri te'e te'e tiyatiteye awere?” Sosu lowesi tei fetaneye su, lowesi marepi orese a'i teriteye. ¹⁸ Meni ta'i iyape Kliopas, le ma'e ei toweriye, “Ne omo Jerusalem he'i a'i fai awere? Ne etiri werese, heneraiteye ape ne, so'oru ta'ama awere?” ¹⁹ Sosu Jisas lowesi ma'e itiya'u eiye, “Piye etiri ta heneraiteye awere?” Lowesi le ma'e itiya'u eiye, “Etiri werese Jisas ne, omo Nasaret ma'e fai ape, le Owane Sitewi lo au te'e siye meni tutawe ne. Peri werese lo wiyeme a'i ne. Le wiyawi erasi pefine a'i lu taune werese ne ta'aneteye. Owane Sitewi lo nihe se meni ape wara'i a'i tene! ²⁰ Au heseyei lu owane tamo, awei lu owane aiwawe a'i lowe Jisas etiyei ne heneti. Lowe apou eiye, “Le fa temeniyere. Serai lowe le me tape'i sahe aine tawere tera'eye. ²¹ Nomo werese marepi apou a'i toteye. Meni ape pani Israel lo lu taune werese si tame eteyei. Ahowa, pereye le temeniyeye. Etiri werese ape mo henerai su, pereye nowе hesi heta i tepa'asiye. [Lu 19:11; Ap 1:6] ²²⁻²³ Pereye esi pasi taune tamo Jisas lo fisiye yo ma'e fi. Lowe tahe pa'are lo siye ariye. Sosu lowe si tame iterotaiyewe, nomo ma'e peri te'e ausai. Lowe apou eiye, ‘Nomo suwou se Owane Sitewi lo ipari wisere hesi a'i siyeye. Lowesi nomo ma'e te'eye. Meni ape fene nehisiya ape, le si tame norohuwe sineye. Nomo werese hepene se su'ariye.’ ²⁴ Lu tamo lowe lo peri wanuwe su, lowe fisiye yo ma'e siyeyei ne fi. Lowe fisiye yo ma'e heneri su, lowe apou aiwawe a'i siyeye. Taune ape lo peri wiyeme a'i te'eteye. Lowe tahe pa'are lo le siye ta'ame.” [Jo 20:3-10] ²⁵ Sosu Jisas lowesi ma'e itiya'u eiye, “Marepi fenese lo meremereye a'i ne. Tu naifa weriyei, Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese Jisas ne au te'enamiteye. Fenese etiri werese ape mo siyeye su, fenese peri lowe lo marepi tote anite tawesi ta'ame awere? Marepi fenese lo kairefi luwaru a'i ne. Fenese peri lowe

lo wanu tote tawesi ta'ame. ²⁶ Peri ano wanure! Meni ape Jisas, Owane Sitewi lai meni ape hi ma'e fofowei erasi teriteyei ne eimawesai. Le a'i lai Owane Sitewi lo marepi umasiteye. Aiwawe a'i le etiri werese teriteye su, le omo hire ma'e wirowa. Serai Owane Sitewi lai le ma'e etiri werese si tame aurowa. Etiri werese fa henerairowa.” [Lu 9:22] ²⁷ Tu naifa Moses, Owane Sitewi lo au te'e siye lu aiwawe a'i lowe one towe sahe peri ta Jisas ne leseye. Sosu Jisas lowe lo peri lo eti werese lowesi ma'e au te'e atuatu areiyete. Le tu Moses lo peri au atuatute. Sosu mo'o Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese lo peri au te'ete. [Sng 22:1-21; Ais 53] ²⁸⁻²⁹ Sosu lowe omo Emeus ma'e atahe a'i heneri su, nowe pasiyeye. Jisas omo ape awera'iyenatiyei ne toteye su, lowesi le ma'e eiye, “Weiya! Nowe pasiyewa. Ne notosi aiwawe a'i wesi sahe howeira.” Sosu Jisas wesi lowesi lo ma'e aiwawe a'i fi. ³⁰ Lowe wesi papu wiye su, le lowesi mase metei sahe ene ayei ne onuri. Le nau ta'ase ereti aniteyewe, Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye. Le nau ta'ase tewi pa tewi a'i ani topotowe su, le lowesi ma'e nonetiye. ³¹ Le nau ta'ase nonetiye su, nihe lowesi lo amerame a'i siyeye. Lowesi Jisas amerame a'i siye wiyemeyeye. Pereye a'i lowe Jisas saro siye nehi po'utenati. Jisas te'i fi. ³² Jisas po'utenatiyewe fi su, lowesi te'e te'e tiyatiye. Lowesi apou te'eye, “Meni ape notosi yo sahe uwaitai su, le Owane Sitewi lo peri au te'e atuatu areiyeye su, marepi notosi lo erasi a'i totenamiteye. Le Owane Sitewi lo peri werese notosi ma'e au te'e atuatu areiyete.” ³³ Sosu pereye a'i lowesi omo Jerusalem ma'e si tame iteroti. Jisas lo lu disaipel ereti feni hesi lowe ta'i a'i (11) lu taune tere'e aiwawe a'i wesi sahe ta'uwerai. Lowesi lowe werese nehiyei ne fi. Lowesi lowe siyeye su, lowesi apou te'eye, ³⁴ “Meni Owane nomo lo, le si tame norohuwe sineteye tene! Le Saimon ma'e heneri.” [1 Ko

15:4-5]³⁵ Sosu lowesi lowe ma'e peri lowesi lo au te'eteye. Jisas lowesi mase yo sahe iteye. Le Owane Sitewi lo peri lowesi ma'e au te'e areiyeteye. Sosu lowe omo Emeus heneri su, le wesi lowesi lo ene ayei ne onuri. Le nau ta'ase tewi pa tewi a'i lowesi ma'e ani topotowewe, none ene aye su, nihe lowesi lo amerame a'i siyeye. Serai lowesi Jisas siye so'oruweye.

Lu disaipel lo ape mo Jisas siyeye.

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

³⁶ Sosu a'i pe lowesi peri lowesi lo au te'e tepa'asiye su, Jisas lai lowe ponei sahe teiteye. ³⁷ Lowe le siyeye su, lowe werese atoweiye auseriyeteye. Lowe apou toteye, “Nomo sepei luwaru a'i siyesiya.” [Mt 14:26] ³⁸ Ahowa, Jisas lowe ma'e eiye, “Fene piyene marepi papu atoweiye auseriyesiya awere? Fene piyene marepi hesi a'i totesiya awere?” ³⁹ Ereti lowe ano siyere! Lowe ereti lowe ano ni'ari se aine tawereye. Fene enite niyame yaru ano siyere! Ane lai ne. Ereti fene lo enite niyame yaru ano sahe fa isawe hete siyere! Fene ane siyere! Ipari werese tahe pa'are ariye. Ane lai tahe pa'are ironamisiya. Fene ane siyere!” ⁴⁰ {Sosu Jisas peri tepa'asiye su, le ereti lowe lo lowe ma'e au atuatuwe.}† ⁴¹ Lowe werese ereti lowe lo siyeye su, marepi lowe lo wisere erasi a'i nine'iteye. Lowe werese marepi hepene se su'ariye. Sosu Jisas lowe ma'e ei toweriye, “Fene ayei ta irosiya awere?” ⁴² Lowe itiya'u eiye, “Ei, hare ta tetisiya, ne hare eite ani are.” ⁴³ Sosu le nihe lowe lo se hare ape ani ene aye.

---

† 24:40: 40 Peri eite yaru hesi “{”, sosu “}” ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye awere? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

⁴⁴ Sosu a'i pe le hare a tepa'asiye su, le lowe ma'e eiye, "Ane tu fene mase iroteye su, ane peri ano fene ma'e au te'e areiyeteye. Moses, Owane Sitewi lo au te'esiye lu werese, lowe ane ne one towe sahe leseteye. Lu ape mo, one towe sahe leseteye ape, lowe ane ne aiwawe apou leseteye. Etiri werese ape mo nowe me'iye se fa heneraire." [Lu 9:22] ⁴⁵ Sosu le marepi lowe lo amerame a'i heneraiyei ne au irowe. Serai lowe Owane Sitewi lo peri werese lo eti siye so'oruwe tepa'asiye. ⁴⁶ Sosu le lowe ma'e eiye, "Tu naifa meni ta Owane Sitewi lo peri one towe sahe apou leseye. 'Nowe me'iye su, meni ta ane ariariyeye ape, le etiri fofowe luwaru tomu ne'ese a'i teriterowa. Lowe meni ape aine tera'erowa. Sosu nowe hesi heta i tepa'asirowa su, le si tame norohuwe sinerowa. ⁴⁷ Jisas si tame norohuwe sineteye su, serai nomo Jisas lo iyape se lu taune werese ma'e fa au te'e fiyarirowa. Nomo tu omo Jerusalem sahe fa au te'e fiyarirowa. Mo'o omo omo pani werese sahe Jisas lo peri fa au te'e fiyarirowa. Lowe werese yo seni luwaru a'i me'iyeni ma'e atati arurowa. Serai Jisas lai yo seni luwaru werese a'i lowe lo ani pamowerowa.' ⁴⁸ Etiri werese, Jisas iroteye ape, fene lai siye so'oruwe tepa'asiye. Aiwawe Jisas lo peri werese, le au te'eteye ape, fene lai wanuteye. Etiri werese, fene siyeteye ape, sosu etiri werese, fene wanuteye ape, fene lu taune werese ma'e au te'e fiyari areiyete. [Jo 15:27; Ap 1:8] ⁴⁹ Ane fene ma'e au te'esiya. Wanure! Ane hire ma'e wiyei su, ane lai Owane Sitewi lo te'e naneiyei fene ma'e si tame eimawe arosairowa. Owane Sitewi lo te'e naneiyei ape Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ne. Le fene papu wiyei su, fene Owane Sitewi lo kairefiyeyei anirowa. Weiya! Fene omo Jerusalem sato irore. Nowe ape se Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i fene papu wiyei." [Jo 14:16; 15:26; Ap 1:4]

Owane Sitewi lai Jisas omo hire ma'e hene wiye.

(Mak 16:19-20; Aposel 1:9-12)

⁵⁰ Sosu a'i pe Jisas peri ape te'e tepa'asiye su, lowe omo Jerusalem nowe ma'e heneti. Le lowe omo Betani ma'e heneri. Lowe omo Betani ma'e heneri su, le ereti lo ani aroweyewe, Owane Sitewi ma'e au te'eye, "Tai ano, ne lowe ma'e au pati ferafereite. Ne lowe ma'e au noweinoweite." ⁵¹ Sosu le Owane Sitewi ma'e lowe ne au te'eteye su, le ni'arawe papu hire ma'e wiye. ⁵² Sosu Jisas ni'arawe papu wiye su, lowe omo Jerusalem ma'e si tame fi. Lowe marepi wisere erasi a'i nine'inamiteye. Sosu lowe Jisas ma'e lowe uporo ape'i onuwewe, le ma'e au te'e wisereye nine'iteye. ⁵³ Lowe mi mi werese Owane Sitewi lo wesi tutawe papu witeye su, lowe Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyenamiteye.

Owane Sitewi lo Peri Te'e Naneiyei He'i
The New Testament in the Saniyo-Hiyewe Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Saniyo-Hiyewe long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saniyo-Hiyewe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 26 Sep 2019

6e446661-7563-5fdd-b0a1-f674b9c2fd56